

MAATREGELEN DIE DE FLEXITARIËR STIMULEREN NAAR VERMINDERDE VLEESCONSUMPTIE: EEN HOLISTISCH BELEID

Aantal woorden: 17.987

Juno Opsomer
Stamnummer : 000150285938

Promotor: Prof. Dr. Iris Vermeir

Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van:

Master in de handelswetenschappen: commercieel beleid

Academiejaar: 2018-2019

Vertrouwelijkheidsclausule

PERMISSION

Ondergetekende verklaart dat de inhoud van deze masterproef mag geraadpleegd en/of gereproduceerd worden, mits bronvermelding.

Naam student: Opsomer Juno

Handtekening

Woord vooraf

Deze thesis vormt het sluitstuk van een vier jaar durende uitdagende en leerrijke opleiding Handelswetenschappen. Dit werk heeft me toegelaten om mijn opleiding af te sluiten met een thema dat mij nauw aan het hart ligt, namelijk duurzaamheid. We leven in cruciale jaren, we moeten nu ageren om een ommekeer te realiseren inzake klimaatverandering. Nieuwe manieren ontdekken om onze vleesconsumptie collectief te reduceren horen daar ook bij. Dit moet niet alleen vanuit de politieke en bedrijfswereld komen, maar ook vanuit onszelf. Want alleen samen kunnen we de toekomst van de volgende generaties veilig stellen.

Ik bedank graag mijn promotor, prof. dr. Iris Vermeir, voor het aanreiken van een brandend actueel thema. Dankzij uw supervisie en ondersteuning werd dit werk gevormd zoals het er vandaag uitziet. Daarnaast bedank ik ook mijn ouders voor het rondsturen van de vragenlijst en de geruststellende woorden op moeilijke momenten. Ook mijn grootouders, broer en vrienden verdienen lof, dankzij hun frisse blik kreeg ik nieuwe ideeën en vond ik de kracht om te blijven doorgaan. Finaal bedank ik uiteraard ook graag alle participanten die hebben deelgenomen aan het onderzoek, zonder jullie was dit nooit mogelijk geweest.

Met deze thesis hoop ik oprecht een bouwsteen te hebben gevormd richting een duurzame(re) wereld.

Juno Opsomer

Inhoudsopgave

Woord vooraf	I
Lijst van gebruikte afkortingen	III
Lijst van tabellen	IV
1 Inleiding	1
2 Literatuuroverzicht	4
2.1 <i>Maatschappelijke en persoonlijke nadelen van vleesconsumptie</i>	4
2.1.1 Ecologische impact van vleesconsumptie	4
2.1.2 Imago-impact van vleesconsumptie	6
2.2 <i>Richting een holistisch beleid</i>	7
2.2.1 BKG-gewogen belasting op vlees	8
2.2.2 Consumenteninformatie over de ecologische impact van vleesconsumptie	10
2.2.3 Consumenteninformatie over de imago-impact van vleesconsumptie	12
2.2.4 Geslachtsspecifieke invalshoek van beleid	14
3 Methodologie	17
3.1 <i>Doel van het onderzoek</i>	17
3.2 <i>Experimenteel design</i>	18
3.3 <i>Procedure</i>	21
3.4 <i>Steekproef</i>	23
4 Resultaten	25
5 Discussie	39
5.1 <i>Discussie onderzoeksresultaten</i>	39
5.2 <i>Limitaties en mogelijkheden voor verder onderzoek</i>	46
6 Conclusie	50
Lijst van geraadpleegde werken	V
Bijlagen	XI
<i>Bijlage 1: Vragenlijst</i>	XI
<i>Bijlage 2: Resultaten</i>	XXIII

Lijst van gebruikte afkortingen

BKG-gewogen belasting: broeikasgasgewogen belasting

Lijst van tabellen

Tabel 1: Percentage participanten ingedeeld volgens sociodemografische variabelen (N=277)

Tabel 2: Aantal participanten per conditie (N=277)

Tabel 3: Frequentie vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=277)

Tabel 4: Intentie om vleesrijke dagen te beperken in de komende maand bij mannen en vrouwen (N=277)

Tabel 5: Mening over vlees als noodzakelijk onderdeel van een evenwichtig eetpatroon bij mannen en vrouwen (N=277)

Tabel 6: Intentie om vleesconsumptie te reduceren volgens drie belastingprijzen bij rundvlees en varkensvlees (N=277)

Tabel 7: Houding ten opzichte van een vleesbelasting bij mannen en vrouwen (N=277)

Tabel 8: Mening over het krantenartikel over klimaatimpact van vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=85)

Tabel 9: Mening over het krantenartikel over imago-impact van vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=80)

Tabel 10: Mening over de krantenartikels over klimaatimpact en imago-impact bij alle participanten (N=165)

Tabel 11: Gemiddelde aanvaarding vleesbelasting volgens inhoud krantenartikels (N=277)

Tabel 12: Test homogeniteit van varianties aanvaarding vleesbelasting (N=277)

Tabel 13: Anova aanvaarding vleesbelasting (N=277)

Tabel 14: Gemiddeld gewicht (g) consumptie rood vlees per conditie (N=277)

Tabel 15: Test homogeniteit van varianties consumptie rood vlees (N=277)

Tabel 16: Test between-subjects effecten consumptie rood vlees (N=277)

Tabel 17: Paarsgewijze vergelijking consumptie rood vlees (g) tussen mannen en vrouwen volgens inhoud krantenartikels (N=277)

1 Inleiding

Het consumeren van vlees is vanuit nutritioneel oogpunt voordelig. Zo bevat vlees essentiële voedingsstoffen, zoals vitamines en mineralen, die nodig zijn om een gezond en evenwichtig voedingspatroon aan te houden (Cordts et al., 2014; Garnett, 2009). Toch is vlees geen noodzakelijk onderdeel van een gezond dieet. Plantaardige voeding kan immers dezelfde voedingsstoffen aanleveren (American Dietetic Association en Dietitians of Canada, 2003; Appleby et al., 1999; Key et al., 1999; Millward, 1999; Sanders, 1999). Dit is belangrijk, aangezien er verschillende nadelen verbonden zijn aan vleesconsumptie op het gebied van gezondheid, imago, dierenwelzijn en klimaatverandering (Cordts et al., 2014). Vooral van dit laatste blijken consumenten zich weinig bewust (Cordts et al., 2014; de Boer et al., 2013; Vibhuti, 2017).

Nochtans is de ecologische impact van vleesconsumptie één van de belangrijkste redenen waarom verschillende auteurs ervoor pleiten dat consumenten flexitariër worden (Garnett, 2009; McMichael et al., 2007; Pelletier en Tyedmers, 2010; Stehfest et al., 2009; Wirsenius et al., 2011). Vleesproductie zet de leefbaarheid van onze planeet immers onder druk (Schaevers, 2019). De sector is niet alleen zeer grondstofintensief, maar ook -inefficiënt. Indien de grote hoeveelheden land, energie en water, die nodig zijn om voedergraan voor vee te produceren, zouden worden ingezet om graan voor de consument te telen, dan zou dit een einde maken aan de hongersnood (Gossard en York, 2003; Raphaely en Marinova, 2014; Stoll-Kleemann en Schmidt, 2017). Daarnaast is veeteelt ook verantwoordelijk voor 70% van de globale ontbossing en is het de belangrijkste oorzaak van watervervuiling. Dit heeft als gevolg dat de biodiversiteit gevoelig afneemt (Raphaely en Marinova, 2014; Stoll-Kleemann en Schmidt, 2017). Tot slot heeft de sector een belangrijk aandeel in de opwarming van de aarde (Friel et al., 2008). De uitstoot van broeikasgassen van veeteelt wordt geschat tussen de 10% (Friel et al., 2009) en 30% (Wirsenius et al., 2011) van de totale antropogene uitstoot (Randall, 2014). De Food and Agriculture Organization (2006) stelt dat 18% van de totale broeikasgasemissies toe te schrijven is aan veeteelt, dit overschrijdt de uitstoot van de globale transportsector (Albrecht en Vandenberghe, 2015; Vibhuti, 2017). Alarmerend is dat de FAO (2006) voorspelt dat de globale vraag naar vlees in 2050 zo groot zal zijn dat productie zal moeten verdubbelen. Als de consument op deze manier blijft verder doen, dan dreigt een temperatuurstijging van minstens

2°C boven het pre-industriële niveau. Volgens vooraanstaand Brits milieuactivist George Monbiot betekent dit een immense destructie van de aarde (Garnett, 2009; Schaevers, 2019).

Het is duidelijk dat de politiek op korte termijn een grote uitdaging wacht om – onder druk van de aanhoudende klimaatbetogingen – ook in de sector van vleesproductie te zoeken naar oplossingen voor de opwarming van de aarde (Nordgren, 2012; Stehfest et al., 2009; Van Damme, 2019; Wirsenius et al., 2011). Aangezien er grenzen zijn aan de reductie van uitstoot via technologie en het duur is om de uitstoot te controleren voor individuele boerderijen, wordt er daarom in de eerste plaats gekeken naar de consument (Edjabou en Smed, 2013; Säll en Gren, 2015; Wirsenius et al., 2011). Stehfest et al. (2009) berekenen dat de temperatuurstijging in 2050 onder de 2°C kan worden gehouden, indien consumenten wereldwijd een flexitairisch dieet (i.e. beperkte vleesconsumptie) aannemen. Daarenboven zouden de bestrijdingskosten van klimaatverandering dan 50% lager liggen in vergelijking met het referentiescenario. Er werden reeds enkele initiatieven opgezet (e.g. Dagen Zonder Vlees in België) die de vleesconsumptie in verschillende landen succesvol heeft doen dalen. Ook het voorheen negatieve imago van vegetariërs en positieve imago van vlees-eters lijken de laatste jaren te kantelen (Cordts et al., 2014; Dagevos en Voordouw, 2013; Ruby, 2012). Ondanks deze positieve evolutie blijken vrijwillige maatregelen onvoldoende om de uitstoot van broeikasgassen substantieel te verminderen (de Bakker en Dagevos, 2012; Edjabou en Smed, 2013; Nordgren, 2012). Wat ontbreekt is een geïntegreerd beleid dat bestaat uit een combinatie van zowel een harde als zachte maatregel en mannen en vrouwen op een andere manier benadert (Alemanno en Carreño, 2013; Apostolidis en McLeay, 2016; Cordts et al., 2014; Dagevos en Voordouw, 2013; Tobler et al., 2011).

Het is dan ook de impact van dergelijk beleid op vleesconsumptie dat deze thesis probeert te achterhalen. Meer specifiek wordt er nagegaan welke invloed het lezen van een krantenartikel over de klimaat- of imago-impact van vleesconsumptie (i.e. zachte maatregel) heeft op de consumptie van rood vlees bij mannen en vrouwen die zijn onderworpen aan een BKG-gewogen belasting op vlees (i.e. harde maatregel). Hiermee speelt deze thesis op drie manieren in op tekortkomingen uit eerder onderzoek. In de eerste plaats bouwt ze verder op onderzoek van Cordts et al. (2014) naar het verband tussen het lezen van krantenartikels over de nadelen van vleesconsumptie en de vraag naar vlees bij mannen en vrouwen. De vraag naar vlees wordt

gemeten op basis van zelfrapportage. Het is dus interessant om te onderzoeken of dezelfde resultaten worden bekomen in een winkelomgeving, zeker wanneer keuzes moeten worden gemaakt tussen verschillende soorten vlees. Volgens Cordts et al. (2014) bekijkt verder onderzoek hierbij best ook de impact van prijswijzigingen. Ten tweede geven zowel vegetariërs als niet-vegetariërs bezorgdheid over de eigen gezondheid en dierenwelzijn aan als voornaamste beweegredenen waarom iemand minder of geen vlees eet (Ruby, 2012). Ook in het onderzoek van Cordts et al. (2014) blijken de artikels met deze thema's het meest belovend om vleesconsumptie te verminderen. De artikels in verband met de klimaat- en imago-impact van vleesconsumptie blijken minder succesvol. Aangezien mannen en vrouwen gedreven worden door heel uiteenlopende motieven om hun vleesconsumptie te reduceren, is het ook betekenisvol om de invloed van deze artikels in een andere context na te gaan. Zeker omdat het effect van het lezen van informatie over de klimaat- en/of imago-impact van vleesconsumptie weinig onderzocht is in eerder onderzoek. Daarbij wordt het belang van een geslachtsspecifieke invalshoek van beleid ook vaak genegeerd (Cordts et al., 2014). Tot slot stellen verschillende auteurs dat het effect van een harde maatregel versterkt wordt in combinatie met een zachte maatregel (Apostolidis en McLeay, 2016; Wirsenius et al., 2011). Door zowel een BKG-gewogen belasting op vlees in te stellen als consumenten te informeren over de nadelen van vleesconsumptie, wordt dit onderzocht.

De thesis is verder opgebouwd als volgt: het tweede deel overloopt de literatuurstudie, het derde deel bespreekt de methodologie, het vierde deel koppelt terug naar de analyses, het vijfde deel bespreekt de resultaten, tekortkomingen en mogelijkheden voor verder onderzoek en het zesde deel, tot slot, concludeert.

2 Literatuuroverzicht

2.1 Maatschappelijke en persoonlijke nadelen van vleesconsumptie

2.1.1 Ecologische impact van vleesconsumptie

Vleesproductie en -consumptie brengen de ecologische gezondheid van onze planeet in gevaar (de Bakker en Dagevos, 2012; Gossard en York, 2003; Raphaely en Marinova, 2014). In de eerste plaats door een belangrijke bijdrage te leveren aan de opwarming van de aarde en de bijhorende klimaatverandering (Cordts et al., 2014; Friel et al., 2008; Vibhuti, 2017; Wirsenius et al., 2011). Daarnaast door ook zeer inefficiënt om te springen met schaarse grondstoffen en een aandeel te hebben in het verlies van biodiversiteit via watervervuiling en ontbossing (Gossard en York, 2003; Raphaely en Marinova, 2014; Stoll-Kleemann en Schmidt, 2017).

Vooreerst is mondiale veeteelt volgens berekeningen van de FAO (2006) aansprakelijk voor 18% van de totale antropogene uitstoot van broeikasgassen. Het aandeel van de globale transportsector in de totale uitstoot zit hier met 14% in 2010 zelf onder (IPCC, 2014). Vaak wordt er rekening gehouden met de schatting van de FAO (2006), hoewel andere studies soms afwijkende resultaten bekomen. Afhankelijk van de berekeningswijze vinden deze studies resultaten tussen minimaal 10% (Friel et al., 2009) en maximaal 30% (Wirsenius et al., 2011) van de totale uitstoot (Randall, 2014). Ook op het niveau van de EU-27 liggen de cijfers binnen deze grenzen. Volgens Weiss en Leip (2012) en Bellarby et al. (2013) draagt de Europese veeteelt, in respectievelijk 2004 en 2007, voor 12 à 17% bij tot de totale uitstoot in de EU-27. Lesschen et al. (2011) zitten hier met een bijdrage van 17,8% voor 2004 net iets boven. Hoewel dat niet elke producent van een bepaalde vleescategorie binnen de EU-27 dezelfde uitstoot heeft, blijken vooral de verschillen in uitstoot tussen de vleescategorieën aanzienlijk (Wirsenius et al., 2011). Daarbij is het ook belangrijk op te merken dat de uitstoot van plantaardige producten – mits enkele uitzonderingen – veel lager ligt dan de uitstoot van dierlijke producten (Garnett, 2009; Nordgren, 2012). Uiteraard zijn broeikasgasemissies nefast voor het klimaat, de opwarming van de aarde brengt immers verschillende negatieve gevolgen met zich mee. Niet alleen voor toekomstige generaties, maar ook voor de huidige. Extreme weersomstandigheden, stijging van de zeespiegel en vernietiging van ecosystemen zijn slechts enkele voorbeelden die aantonen dat

het consumeren van vlees indirect enorme kosten met zich meebrengt (de Bakker en Dagevos, 2012; Graham en Abrahamse, 2017; Nordgren, 2012).

Zoals het er nu naar uit ziet, zullen de broeikasgasemissies in de (nabije) toekomst niet meteen dalen, integendeel. Er wordt geschat dat 9 miljard mensen de aarde zullen bevolken in 2050, dit komt overeen met een stijging van 40% in vergelijking met 2006 (Raphaely en Marinova, 2014; Stehfest et al., 2009). Dit, samen met een toename van de welvaart in vooral ontwikkelingslanden, zal ervoor zorgen dat de globale vraag naar vlees zo groot zal zijn dat de productie minstens zal moeten verdubbelen (FAO, 2006). Stehfest et al. (2009) berekenen dat deze verdubbeling zal bijdragen aan een toename van de totale uitstoot met 78% tussen 2000 en 2050. De inbreng van veeteelt in de totale uitstoot zou de grens van 30% dan ook kunnen overschrijden (Albrecht en Vandenberghe, 2015). Dit heeft als gevolg dat een temperatuur-stijging van 2°C boven het pre-industriële niveau dreigt. De enige manier om dit te vermijden is door zowel de uitstoot van veeteelt als de totale uitstoot met meer dan de helft terug te dringen (de Bakker en Dagevos, 2012; Garnett, 2009). Dit is problematisch, aangezien sommige auteurs nog steeds geloven dat meer vleesproductie zal leiden tot voedselzekerheid (e.g. Cassman, 1999; Henning, 2011; Tilman et al., 2011). Veeteelt behoeft echter enorme hoeveelheden schaarse grondstoffen en springt hier zeer inefficiënt mee om. Een voorbeeld is dat een groter aandeel van de energie opgenomen door vee wordt omgezet in methaan (6%) dan in vlees (4%) voor de eindconsument (Powell en Lenton, 2012). Indien de grote hoeveelheden land, energie en water, die nodig zijn om voedergraan voor vee te produceren, zouden worden ingezet om graan voor de consument te telen, dan zou dit een einde maken aan de hongersnood (Gossard en York, 2003; Raphaely en Marinova, 2014; Stoll-Kleemann en Schmidt, 2017).

Bovendien heeft vleesproductie op mondiaal niveau ook heel wat andere negatieve bijwerkingen waar rekening mee gehouden moet worden. Vooral ontbossing en watervervuiling springen hierbij in het oog (Gossard en York, 2003). Veeteelt is verantwoordelijk voor 70% van de globale ontbossing, vooral door het uitbreiden van weilanden of akkers om veevoer te kunnen voorzien (Stoll-Kleemann en Schmidt, 2017). Met elke seconde die wegtikt, verdwijnt er wereldwijd een halve hectare aan bosgebied voor veeteelt (FAO, 2006). Daar komt bij dat de sector één van de belangrijkste vervuilers is van het water (Raphaely en Marinova, 2014). Veeteelt draagt sterk bij aan ontbossing en watervervuiling doordat ze bijna één derde van de landoppervlakte dekt, geen

enkele andere sector doet beter (FAO, 2006). Het gevolg is echter dat ze daardoor ook voor bijna één derde een aandeel heeft in het huidige biodiversiteitsverlies (Westhoek et al., 2011). Bos- en watergebieden voorzien immers bescherming en voeding voor verschillende planten en dieren. Deze natuurlijke habitats worden door een groeiende vleesconsumptie alleen maar verder bedreigd (Raphaely en Marinova, 2014; Stoll-Kleemann en Schmidt, 2017).

2.1.2 Imago-impact van vleesconsumptie

Ondanks weinig aandacht uit academische hoek, heeft het consumeren van vlees volgens Cordts et al. (2014) een negatieve impact op het persoonlijk imago. Vooral omdat consumenten de laatste jaren sceptischer zijn geworden tegenover vlees. Het imago van vlees heeft immers een knauw gekregen door berichtgeving in de media over voedselschandalen (e.g. dierenleed in slachthuizen) en gezondheidsnadelen (Andersen et al., 2005; Kayser en Spiller, 2012). Dit zijn dan ook de voornaamste beweegredenen die zowel vegetariërs als niet-vegetariërs aangeven om te verklaren waarom iemand minder of geen vlees eet (Ruby, 2012). Meestal hebben consumenten echter niet één individuele reden, maar spelen er verschillende motieven tegelijkertijd op een bewust en onbewust niveau (Richardson et al., 1994). Afhankelijk van persoon tot persoon wegen bepaalde motieven om vleesconsumptie te verminderen ook meer door dan andere. Dagevos en Voordouw (2013, p.65) identificeren op basis van clusteranalyse drie groepen van flexitariërs. *“Conscious flexitarians”* reduceren actief hun vleesconsumptie omwille van de motieven die hiervoor werden aangehaald, *“unconscious flexitarians”* doen het omdat ze er niet van overtuigd zijn dat vleesconsumptie leidt tot een beter imago en *“extravert flexitarians”* doen het vooral voor het prestige. Dit doet vermoeden dat het persoonlijk imago bij sommige consumenten een belangrijke rol speelt in de beslissing om al dan niet (minder) vlees te consumeren. Een eetpatroon is immers meer dan simpelweg beslissen wat te eten. Het is ook een manier om de eigen identiteit vorm te geven en bepaalt hoe een persoon zich presenteert en aanzien wordt in een sociale context (Gossard en York, 2003; Vinnari en Tapio, 2012).

Traditioneel linken omnivoren vlees met positieve elementen, zoals status en luxe. Toch is die perceptie bij hen ook aan het veranderen. Er is namelijk een groeiend aantal flexitariërs in verschillende landen. Meer en meer omnivoren kiezen ervoor om af en toe het vlees op hun bord te vervangen door een vegetarisch alternatief. Dit gebeurt vooral in de hogere sociale klassen. Anders gesteld, de traditionele positie van vlees als statussymbool wankelt (Cordts et al., 2014;

Dagevos en Voordouw, 2013; Gossard en York, 2003; Ruby, 2012). Dit heeft alles te maken met het feit dat het voorheen negatieve imago van vegetarisme en flexitarisme, in eenzelfde beweging met de neergang van het imago van vlees, is omgeslagen (Ruby, 2012). Beide fenomenen lijken te profiteren van de negatieve berichtgeving rond vlees en worden nu vaak aangesneden in de media als voorbeelden van hoe het anders kan. Het gevolg is dat er daardoor ook meer jonge mensen bewust kiezen om hun vleesconsumptie te verminderen of te stoppen (Potts en Parry, 2010). Vegetariërs en flexitariërs hebben nu het imago van goede en principiële mensen te zijn (Ruby, 2012). Ruby en Heine (2011) tonen ook aan dat vegetariërs verondersteld worden een hogere morele standaard te hebben. Tegelijkertijd denken omnivoren dat vegetariërs hen een veel lagere morele standaard toeschrijven, dit blijkt in realiteit echter mee te vallen (Monin, 2007).

Vleesconsumptie blijkt trouwens ook te bepalen hoe aantrekkelijk iemand wordt bevonden. In een studie uitgevoerd in Nieuw-Zeeland geven sommige vrouwelijke vegetariërs en veganisten aan dat ze zich enkel aangetrokken voelen tot gelijkgestemden. Deze resultaten werden wereldwijd besproken in de media en initieel in een negatief daglicht geplaatst. Het gevolg was echter dat meer en meer mensen verkondigden dat ze hetzelfde voelen (Potts en Parry, 2010; Ruby, 2012). Dit doet vermoeden dat dit gevoel bij meerdere vegetariërs en veganisten leeft, zowel bij vrouwen als mannen. Daarnaast kunnen vlees-eters ook minder aantrekkelijk ervaren worden omwille van hun lichaamsgeur. Havlicek en Lenochova (2006) tonen aan dat de lichaamsgeur deels bepaald wordt door het eetpatroon dat wordt gevolgd. Hun studie bewijst dat de lichaamsgeur van mannen die twee weken een vegetarisch dieet hebben gevolgd, beduidend aangener wordt ervaren door vrouwen dan de lichaamsgeur van mannen die twee weken vlees hebben gegeten. De onderzoekers weten echter niet hoe lang het effect stand houdt en vanaf welk punt in de tijd waarneembare verschillen in lichaamsgeur ervaren kunnen worden. Toch lijkt vleesconsumptie ook op dit vlak niet voordelig voor het persoonlijk imago.

2.2 Richting een holistisch beleid

Voor de ecologische impact van vleesconsumptie baart zorgen. Door haar eigen toedoen draagt de maatschappij eigenlijk de gevolgen van de externe kosten die door vleesproductie worden voortgebracht (Edjabou en Smed, 2013). De komende jaren zijn cruciaal om een kentering te realiseren en ervoor te zorgen dat de klimaatverandering niet onomkeerbaar wordt (Raphaely

en Marinova, 2014). De huidige generatie in ontwikkelde landen heeft de verantwoordelijkheid om die kentering in te zetten. Consumenten die dit beseffen en hierop reageren, kijken ook op andere manier aan tegen de consumenten die dit niet doen (Cordts et al., 2014; Monin, 2007; Potts en Parry, 2010). Vrijwillige maatregelen om vleesconsumptie te reduceren blijken echter onvoldoende om de uitstoot van broeikasgassen substantieel te verminderen. Er is nood aan een geëngageerde overheid (de Bakker en Dagevos, 2012; Edjabou en Smed, 2013; Nordgren, 2012). Een overheid die zich niet blijft blindstaren op beperkte technologische oplossingen, maar ook pro-actief een geïntegreerd beleid uitstippelt dat de toekomst van de volgende generaties veilig stelt (Nordgren, 2012). Dergelijk beleid bestaat idealiter uit een combinatie van een harde maatregel (i.e. een vleesbelasting) en een zachte maatregel (i.e. consumenteninformatie) en hanteert een geslachtsspecifieke benadering (Alemanno en Carreño, 2013; Apostolidis en McLeay, 2016; Cordts et al., 2014; Dagevos en Voordouw, 2013; Tobler et al., 2011).

2.2.1 BKG-gewogen belasting op vlees

De beste optie om de uitstoot van veeteelt substantieel te reduceren is door de consument te overtuigen veel minder vlees te eten. Er zijn immers grenzen aan de reductie van uitstoot via technologie, bovendien is het economisch inefficiënt om de uitstoot te controleren voor individuele boerderijen. Hierdoor kan het probleem niet aangepakt worden aan de bron (Edjabou en Smed, 2013; Säll en Gren, 2015; Wirsenius et al., 2011). Daarnaast is het voor de consument wel relatief eenvoudig om het eetpatroon te wijzigen, aangezien er voldoende substitutiegoederen bestaan (Edjabou en Smed, 2013; Schmutzler en Goulder, 1997, Smed et al., 2007). Het blijkt echter zeer moeilijk te zijn om consumenten aan te zetten minder vlees te eten (Dagevos en Voordouw, 2013). Consumenten alleen informeren is onvoldoende en hen verplichten met regelgevende maatregelen is te duur. Beleidsmakers zijn dus aangewezen prijsaanpassingen te hanteren (Edjabou en Smed, 2013). Een Pigouviaanse belasting omvat de externe kosten, vermindert de consumptie en met de opbrengst kan er verder geïnvesteerd worden in technologische oplossingen (Pigou, 1957; Raphaely en Marinova, 2014; Säll en Gren, 2015). Dergelijke belasting zou de consumenten in de lagere sociale klassen relatief meer treffen, maar dat is ook nodig want die groepen bevatten de grootste vlees-eters (Cordts et al., 2014, Smed et al., 2007; Wirsenius et al., 2011).

Edjabou en Smed (2013), Säll en Gren (2015) en Wirsenius et al. (2011) onderzoeken het effect van een broeikasgasgewogen belasting op vlees in respectievelijk Denemarken, Zweden en de EU-27. Alle drie de studies zijn gebaseerd op elasticiteiten. Edjabou en Smed (2013) gebruiken consumptiedata van 2006 tot en met 2008, Säll en Gren (2005) baseren zich op consumptiedata van 1980 tot en met 2012 en het model van Wirsenius et al. (2011) is gestoeld op data van 2008. In elke studie wordt minstens rundvlees, varkensvlees en gevogelte belast. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een broeikasgasgewogen belasting. Dit houdt in dat het voedingsproduct belast wordt volgens zijn bijdrage aan de uitstoot van broeikasgassen, uitgedrukt in CO₂-equivalenten (Wirsenius et al., 2011). Stern (2006) stelt dat de belastingsprijs in de literatuur meestal lager ligt dan 0,35 EUR per kg CO₂-equivalenten.

Hoewel de onderzoekers in hun resultaten een verschillende focus leggen, zijn er toch algemeen gelijkenissen waar te nemen. Vooral het feit dat in elke studie de consumptie van rundvlees het meest gereduceerd wordt, is hoopgevend (Edjabou en Smed, 2013; Säll en Gren, 2015; Wirsenius et al., 2011). Rundvlees blijkt namelijk het meest bij te dragen aan de uitstoot van globale veeteelt (Carlsson-Knyama en González, 2009). Wirsenius et al. (2011) vinden dat een belasting van 0,06 EUR per kg CO₂-equivalenten de mogelijkheid heeft om de uitstoot van landbouw in de EU-27 met 7% te reduceren. Naast rundvlees, varkensvlees en gevogelte worden hier ook melk en eieren belast. Säll en Gren (2015) komen een gelijkaardig resultaat uit voor Zweden. Hun sensitiviteitsanalyse toont aan dat een belasting van 0,55 SEK (ongeveer 0,06 EUR) per kg CO₂-equivalenten de uitstoot van veeteelt zou reduceren met 7,2% à 8,2%. Een belasting van 2,8 SEK (ongeveer 0,35 EUR) per kg CO₂-equivalenten kan dit percentage opkrikken tot meer dan 27%. De belasting wordt hier ook opgelegd voor gefermenteerde producten, melk, room en kaas. Edjabou en Smed (2013) kijken voor Denemarken specifiek naar de verandering in ecologische voetafdruk van een gemiddeld gezin. De grootste reductie, namelijk met 19,4%, wordt gerealiseerd tegen een belasting van 6,90 DKK (ongeveer 0,9 EUR) per kg CO₂-equivalenten. In totaal worden hier 23 voedingsproducten belast.

Onderzoek bewijst dus dat een BKG-gewogen belasting veelbelovend is. Vooral omdat er finaal minder rundvlees zal geconsumeerd worden, dit draagt het meest bij tot de reductie in uitstoot van broeikasgassen (Carlsson-Knyama en González, 2009). Voorwaarde is wel dat de belasting

groot genoeg moet zijn (Vinnari en Tapio, 2012). Bovendien stellen verschillende auteurs dat het beter is om dergelijke maatregel te ondersteunen met consumenteninformatie. De belasting zou dan makkelijker geaccepteerd worden en ook een groter effect genereren (Alemanno en Carreño, 2013; Apostolidis en McLeay, 2016; Dagevos en Voordouw, 2013; Tobler et al., 2011; Wirsenius et al., 2011). Bijgevolg stel ik volgende hypothesen:

1a) Een vleesbelasting wordt meer aanvaard na het lezen van een krantenartikel dan zonder het lezen van een krantenartikel.

1b) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter na het lezen van een krantenartikel dan zonder het lezen van een krantenartikel.

2.2.2 Consumenteninformatie over de ecologische impact van vleesconsumptie

Vleesconsumptie heeft sterke negatieve gevolgen voor het milieu en het klimaat. Toch wordt hier slechts in beperkte mate naar verwezen in de media en het huidige klimaatbeleid. Dit heeft als gevolg dat consumenten zelden op de hoogte zijn van de schade die ze met hun eetpatroon aan de aarde aanrichten. Weinig consumenten zijn dan ook bereid om vrijwillig hun eetpatroon aan te passen (Vibhuti, 2017). Er is met andere woorden nood aan transparantie over de ecologische impact van vleesconsumptie (Graham en Abrahamse, 2017). Pas wanneer die er komt, zullen consumenten de voordelen inzien van het veranderen van hun consumptiegedrag en zal de weg geplaveid worden voor het introduceren van een hardere maatregel (Dagevos en Voordouw, 2013).

Volgens Bianchi et al. (2018) zijn er in de literatuur zes studies die nagaan of consumenten significant minder vlees (willen) eten nadat ze zijn geïnformeerd over de ecologische gevolgen van vleesconsumptie. Slechts twee studies bekijken daarbij een effectieve voedingskeuze. Godfrey (2014) onderzoekt het effect van het lezen van informatie over de watervoetafdruk van maaltijden op voedingskeuzes van studenten in een universiteitskantine in Canada. Vibhuti (2017) gaat na of consumenten in Nieuw-Zeeland, in een online keuze-experiment, het vegetarisch alternatief significant meer kiezen na het lezen van een essay over de ecologische gevolgen van vleesconsumptie. In de vier andere studies wordt de intentie om minder vlees te eten gemeten op een Likertschaal. Cordts et al. (2014), Fehrenbach (2013), Graham en

Abrahamse (2017) en Scrimgeour (2012) onderzoeken het effect van het lezen van informatie over de ecologische gevolgen van vleesconsumptie op de intentie om minder vlees te eten. Cordts et al. (2014) gaan dit na in de vorm van een krantenartikel voor een steekproef in Duitsland. Graham en Abrahamse (2017) gebruiken hiervoor een paragraaf en trekken een steekproef uit Nieuw-Zeeland. Scrimgeour (2012) hanteert een *within-subjects design* met paragrafen over de impact op het milieu, gezondheid en dierenwelzijn en trekt een steekproef uit meerdere landen (waaronder hoofdzakelijk Nieuw-Zeeland en Canada). Fehrenbach (2013), tot slot, voorziet de informatie op een webpagina voor een steekproef van Amerikaanse studenten.

In de eerste plaats tonen de studies aan dat er wel degelijk een kenniskloof bestaat over de ecologische gevolgen van vleesconsumptie. Vibhuti (2017) bewijst namelijk dat er significant meer participanten zijn die de informatie nieuw en waardevol vinden. De participanten die de informatie hebben gelezen rapporten ook een significant hogere bezorgdheid over die ecologische gevolgen dan diegene die de informatie niet hebben gelezen. Graham en Abrahamse (2017) vinden voor deze participanten ook een significant hogere bezorgdheid. Hun studie toont ook aan dat de lezers van de informatie significant minder bereid zijn om vlees te consumeren in de volgende maand. Fehrenbach (2013) en Scrimgeour (2012) bevestigen dit resultaat vanuit hun respectievelijke studies. Fehrenbach (2013) vindt dat de participanten die de webpagina over de ecologische gevolgen van vleesconsumptie hebben gelezen, een significant hogere bereidheid hebben om vleesconsumptie te reduceren dan diegene in de controleconditie. Scrimgeour (2012) stelt vast dat participanten significant meer bereid zijn om hun vleesconsumptie te reduceren na het lezen van de paragraaf in vergelijking met ervoor. Ook Cordts et al. (2014) komen een gelijkaardig resultaat uit op het niveau van het aantal participanten. De auteurs vinden immers dat er significant meer participanten zijn die hun vleesconsumptie willen verlagen na de interventie (Bianchi et al., 2018).

De intentie om minder vlees te consumeren vertaalt zich echter niet altijd in een overeenkomstig gedrag. Tussen de twee studies die effectief voedingskeuzes bekijken, zijn er inconsistente resultaten. Enerzijds vindt Vibhuti (2017) dat participanten die de essay hebben gelezen significant minder vleesgerechten kiezen dan diegene die de essay niet hebben gelezen. Anderzijds vindt Godfrey (2014) geen significante verandering in het aankoopgedrag van

studenten die zijn blootgesteld aan de informatie over de watervoetafdruk van maaltijden. Vooral een gebrek aan vertrouwen in de informatie blijkt hier aan de basis te liggen van het falen van het onderzoek. Vertrouwen en geloof in de informatie is voor consumenten immers een belangrijke voorwaarde om hun vleesconsumptie te reduceren of op zijn minst om hun attitude ten aanzien van vlees bij te stellen (Cordts et al., 2014; Godfrey, 2014; Scrimgeour, 2012; Vibhuti, 2017). Daarbij is het ook belangrijk om consumenten niet te overladen met informatie. Consumenten hebben significant minder geloof in drie verschillende argumenten om vleesconsumptie te reduceren, dan in één enkel argument. Dit vertaalt zich dan ook in een significant lager effect op de attitude ten aanzien van vlees en de intentie om minder vlees te consumeren (Scrimgeour, 2012).

2.2.3 Consumenteninformatie over de imago-impact van vleesconsumptie

Naast het geven van informatie over de ecologische gevolgen van vleesconsumptie, worden er in de literatuur vaak ook andere argumenten gebruikt om consumenten te overhalen minder vlees te eten. De gezondheidsimpact en de impact op het dierenwelzijn zijn daarbij de meest voorkomende. Deze argumenten hebben al bewezen dat ze een groot effect kunnen hebben op de vleesconsumptie of de intentie om minder vlees te eten (e.g. Cordts et al., 2014; Fehrenbach, 2013; Scrimgeour, 2012). Zoals eerder al gesteld zijn er echter ook consumenten die hun vleesconsumptie reduceren voor het prestige of omdat ze vinden dat het niet positief bijdraagt aan hun imago. Sociale psychologie speelt dus wel degelijk een rol bij vleesconsumptie (Allen en Baines., 2002).

Twee studies onderzoeken het effect wanneer consumenten worden geïnformeerd over de symbolische betekenis van vleesconsumptie en de bijhorende impact op het persoonlijk imago (Bianchi et al., 2018). Ten eerste brengen Allen en Baines (2002) participanten in Australië op de hoogte van een onderzoek dat stelt dat de vleesconsumptie van sociaal dominante personen groter is dan de vleesconsumptie van personen met een lage sociale dominantie. Deze studie heeft als doel om met de informatie de vleesconsumptie van participanten in de experimentele groep significant te verlagen in vergelijking met de controlegroep. De onderzoekers leggen de focus daarbij specifiek op participanten met een lage sociale dominantie. Het is immers meest waarschijnlijk dat deze participanten niet willen geassocieerd worden met een hoge sociale dominantie en dus maatregelen nemen wanneer ze lezen dat het niveau van hun

vleesconsumptie dit wel doet vermoeden. Ten tweede informeren Cordts et al. (2014) participanten in Duitsland met een krantenartikel over de negatieve sociale gevolgen verbonden aan vleesconsumptie. Ook hier worden participanten bewust gemaakt van het feit dat het niveau van hun vleesconsumptie misschien niet overeenstemt met de persoon die ze zijn of willen zijn. Deze studie poogt dan ook met de informatie een toename te realiseren van het aantal participanten dat hun vleesconsumptie wil reduceren.

De studies bereiken niet helemaal de gewenste resultaten. Allen en Baines (2002) vinden dat participanten in de experimentele groep hun vleesconsumptie niet significant hebben gereduceerd drie weken nadat ze zijn blootgesteld aan de informatie. Nochtans geven deze participanten wel aan dat ze door de informatie bewust op hun voeding zijn gaan letten en ook in hun consumptie van rood vlees hebben gesnoeid. In realiteit blijkt dit dus niet te kloppen. Ook net na het lezen van de informatie is er tussen de experimentele groep en de controlegroep geen significant verschil in de intentie om vlees te eten, dit bij participanten met zowel een hoge, als lage sociale dominantie. Enkel voor de participanten met een lage sociale dominantie is er wel een significante daling in de attitude tegenover vlees, maar dit resulteert dus niet in een significante daling van de intentie om vlees te eten of van vleesconsumptie zelf. De studie van Cordts et al. (2014) lijkt in eerste instantie wel succesvol te zijn. Er is namelijk een significante stijging van het aantal participanten dat hun vleesconsumptie wil reduceren na het lezen van het artikel (Bianchi et al., 2018). Toch blijkt er een hoge mate van scepsis te bestaan rond het artikel. In vergelijking met de andere artikels in de studie rond dierenwelzijn, gezondheid en ecologische gevolgen van vleesconsumptie, hebben de participanten het hoogste wantrouwen in het artikel over de sociale gevolgen van vleesconsumptie. Ondanks de significante stijging in het aantal participanten dat hun vleesconsumptie wil reduceren na het lezen van dit artikel, is het percentage participanten dat hun vleesconsumptie wil reduceren nog steeds het laagst van de vier artikels. Dit brengt mij tot mijn tweede hypothese:

- 2) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter na het lezen van een krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie dan na het lezen van een krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie.

2.2.4 Geslachtsspecifieke invalshoek van beleid

Één van de belangrijkste determinanten van vleesconsumptie is geslacht. Mannen en vrouwen consumeren niet dezelfde hoeveelheid vlees en houden er met betrekking tot vlees ook verschillende attitudes op na (Cordts et al., 2014). Een beleid dat vleesconsumptie poogt te reduceren door mannen en vrouwen op een verschillende manier te benaderen, lijkt dus essentieel (Lea en Worsley, 2001). Toch hanteren beleidsmakers zelden een geslachtsspecifieke benadering, dit is dan ook een gemiste kans om de vleesconsumptie van elke consument effectief te reduceren (Cordts et al., 2014).

In verschillende Europese landen eten vrouwen gemiddeld half zo veel vlees als mannen (Vergnaud, 2010). Gossard en York (2003) wijten dit resultaat aan een verschil in lichaamsbouw en -gewicht. Ook het feit dat vlees de connotatie heeft een mannelijk product te zijn, speelt hierin een rol (Allen en Baines, 2002). Het is dan ook niet verwonderlijk dat mannen en vrouwen een verschillende visie hebben op vlees en op de initiatieven om vleesconsumptie te reduceren. Vrouwen staan positiever tegenover het reduceren van hun vleesconsumptie en zijn ook vaker vegetariër in vergelijking met mannen (Beardsworth en Keil, 1997; Tobler et al., 2011). Vrouwen hechten daarbij meer belang aan universele waarden, zoals de bescherming van het milieu en het klimaat (Hartmann en Siegrist, 2017). Tobler et al. (2011) stellen dat het daarom meest aangewezen is om een boodschap die voordelen voor het milieu oplijst te gebruiken om het eetpatroon van vrouwen te beïnvloeden. Mannen daarentegen hechten, in vergelijking met vrouwen, minder waarde aan de ecologische impact van een reductie in vleesconsumptie (Hartmann en Siegrist, 2017). Ze worden daarom best met een andere boodschap benaderd. Voor mannen speelt vooral de vriendengroep een belangrijke rol bij vleesconsumptie. Enerzijds zorgen het aantal vegetarische vrienden dat mannen minder of geen vlees consumeren. Anderzijds aarzelen mannen om hun vleesconsumptie te reduceren als hun vrienden negatief staan tegenover vegetarisme. Mannen vinden het imago van vegetarisme immers één van de belangrijkste punten om te beslissen al dan niet minder vlees te consumeren, dit in tegenstelling tot vrouwen waar het imago een minder grote rol speelt (Cordts et al., 2014). Het lijkt er dus op te wijzen dat mannen vooral gericht zijn op zichzelf en gedreven worden door de manier waarop ze door hun eetpatroon aanzien worden door anderen. Vrouwen hebben dan weer meer aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van hun eetpatroon en zijn meer bezig met de

voordelen voor het milieu bij het reduceren van hun vleesconsumptie (Cordts et al., 2014). Dit onderscheid in attitude ten aanzien van vleesconsumptie leidt tot volgende hypothesen:

3) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter voor mannen dan voor vrouwen bij het lezen van een krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie.

4) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter voor mannen na het lezen van een krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie dan na het lezen van een krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie.

5) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter voor vrouwen dan voor mannen bij het lezen van een krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie.

6) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter voor vrouwen na het lezen van een krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie dan na het lezen van een krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie.

Van de studies die hiervoor reeds werden besproken zijn er slechts enkele die in zekere mate een opdeling maken tussen mannen en vrouwen. De studies die het effect onderzoeken van een BKG-gewogen vleesbelasting op vleesconsumptie horen hier niet bij. Enkel Cordts et al. (2014), Godfrey (2014), Scrimgeour (2012) en Vibhuti (2017), die het effect onderzoeken van het lezen van informatie over de ecologische en/of imago-impact van vleesconsumptie, hanteren een geslachtsspecifieke benadering.

In eerste instantie bevestigen enkele van deze studies het verschil in attitude ten aanzien van vleesconsumptie tussen mannen en vrouwen. Scrimgeour (2012) bewijst dat vrouwen in vergelijking met mannen significant minder vlees willen eten en er ook minder positief tegenover staan. Vibhuti (2017) en Godfrey (2014) bevestigen dit resultaat vanuit hun respectievelijke studies. Vibhuti (2017) toont aan dat vrouwen zich significant meer laten opdelen in groepen die bezorgd zijn om vleesconsumptie of er absoluut tegen zijn. Godfrey (2014) vindt in de pretest dat

maaltijden met een lage watervoetafdruk significant beter worden onthaald door vrouwen dan door mannen. Dit toont ook aan dat vrouwen bezorgder zijn om de ecologische gevolgen van hun eetpatroon (Dietz et al., 2002).

Drie studies bekijken ook de resultaten van hun respectievelijk experiment vanuit een geslachtsspecifieke invalshoek. Ten eerste bevestigt Vibhuti (2017) dat vrouwen, na het lezen van een essay over de ecologische gevolgen van vleesconsumptie, significant minder vleesgerechten aanduiden dan mannen. Ten tweede toont het *within-subjects design* van Scrimgeour (2012) aan dat de verschillende paragrafen over de impact op het milieu, gezondheid en dierenwelzijn van vleesconsumptie significant succesvoller zijn in het bijsturen van de attitude van vrouwen ten aanzien van vleesconsumptie dan de attitude van mannen. De paragrafen zijn echter niet in staat een significant verschil te bewerkstelligen in de intenties om vlees te consumeren. Tot slot bekijken Cordts et al. (2014) het aantal mannen en vrouwen die aangeven in de toekomst minder vlees te willen consumeren na het lezen van een artikel over de ecologische of sociale gevolgen van vleesconsumptie. Bij vrouwen is er tussen beide artikels geen significant verschil in het aantal participanten dat hun vleesconsumptie wil reduceren. Bij mannen daarentegen zet het artikel over de ecologische gevolgen wel significant meer participanten aan om hun vleesconsumptie te reduceren ten opzichte van het artikel over de sociale gevolgen. Bij dit laatste artikel zijn er zelf meer mannen die hun vleesconsumptie willen reduceren voor het lezen van het artikel. Dit druist in zeker mate in tegen de hypothesen die hiervoor werden geformuleerd. Het artikel over de sociale gevolgen wordt door beide geslachten echter de grootste ongeloofwaardigheid toebedeeld, dit blijkt dan ook een belangrijk obstakel te zijn in het bereiken van zijn doel. Het is bijgevolg interessant de studie van Cordts et al. (2014) te herhalen, hierbij de geloofwaardigheid van de artikels op te krikken en effectief vleesconsumptie te onderzoeken.

3 Methodologie

3.1 Doel van het onderzoek

Het doel van deze thesis is na te gaan welke invloed het lezen van een krantenartikel over de klimaat- of imago-impact van vleesconsumptie (i.e. zachte maatregel) heeft op consumptie van rood vlees bij mannen en vrouwen die zijn onderworpen aan een BKG-gewogen belasting op vlees (i.e. harde maatregel). Op deze manier wordt het effect van een holistisch beleid onderzocht op basis van een geslachtsspecifieke invalshoek. Uit de literatuurstudie zijn volgende hypothesen gerezen:

- 1a) Een vleesbelasting wordt meer aanvaard na het lezen van een krantenartikel dan zonder het lezen van een krantenartikel.

- 1b) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter na het lezen van een krantenartikel dan zonder het lezen van een krantenartikel.

- 2) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter na het lezen van een krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie dan na het lezen van een krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie.

- 3) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter voor mannen dan voor vrouwen bij het lezen van een krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie.

- 4) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter voor mannen na het lezen van een krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie dan na het lezen van een krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie.

- 5) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter voor vrouwen dan voor mannen bij het lezen van een krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie.

6) Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is groter voor vrouwen na het lezen van een krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie dan na het lezen van een krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie.

3.2 Experimenteel design

De manipulatie bestaat in de inhoud van de fictieve krantenartikels en het geslacht van de participant. De inhoud van de fictieve krantenartikels bevat drie niveaus: de klimaatimpact van vleesconsumptie, de imago-impact van vleesconsumptie en geen inhoud (i.e. controleconditie). Wat betreft het geslacht wordt er een opdeling gemaakt tussen mannen en vrouwen.

De krantenartikels over de klimaat- en imago-impact van vleesconsumptie¹ werden overgenomen uit de studie van Cordts et al. (2014). Deze artikels werden vertaald naar het Nederlands en verder aangepast op basis van de tips voor een effectievere communicatie beschreven in Vibhuti (2017). In de eerste plaats dienden de artikels een combinatie te maken tussen de negatieve gevolgen van vleesconsumptie enerzijds en de positieve gevolgen van een reductie in vleesconsumptie anderzijds. Daarnaast was het ook van belang dat de optie van een reductie in vleesconsumptie werd aangeboden en dat de lezers niet louter werden aanbevolen om hun vleesconsumptie volledig te stoppen. Tot slot moesten de artikels ook voorzien worden van betrouwbare bronnen die met concrete onderzoeksresultaten de geloofwaardigheid van de artikels een extra impuls konden geven.

Voor het artikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie konden deze tips makkelijk opgevolgd worden. Een aantal zinnen uit de essay van Vibhuti (2017) over de ecologische gevolgen van vleesconsumptie konden letterlijk overgenomen worden, mits een vertaling. Het gaat om zinnen die door de participanten in de studie het meest doeltreffend worden ervaren (Vibhuti, 2017, p.52):

- "Experts at the Worldwatch Institute agree that the human appetite for meat is the driving force behind virtually every category of environmental damage now threatening our species' future."

¹ Bijlage 1: Vragenlijst

- *“Contemporary methods of raising livestock for human consumption emit more greenhouse gases than the entire global transport sector: the toxic emissions that come from all cars, buses, ships, and planes combined.”*

- *“Reducing or eliminating meat consumption has the potential to drastically reduce pollution, climate change, habitat loss, and species extinction.”*

Deze laatste zin werd vormelijk en inhoudelijk aangepast om het sluitstuk te kunnen vormen van beide artikels. Bij het artikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie verwijst deze zin naar het potentieel om niet enkel de uitstoot, maar ook de klimaatverandering te verminderen. Bij het artikel over de imago-impact van vleesconsumptie duidt de zin dan op het potentieel om niet enkel het persoonlijk imago, maar ook de waargenomen aantrekkelijkheid te verhogen. De openingszin van beide artikels is ook nagenoeg identiek en oppert dat vleesconsumptie een grotere impact heeft op het klimaat/persoonlijk imago dan aanvankelijk gedacht. Bovendien verwijst elk artikel ook naar één specifiek onderzoeksorgaan die de beweringen in het artikel staft met concrete onderzoeksresultaten. Bij het artikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie is dit de Worldwatch met de zin uit de essay van Vibhuti (2017) die hierboven vermeld staat. Bij het artikel over de imago-impact van vleesconsumptie gaat het om de Tsjechische onderzoekers Havlicek en Lenochova met hun studie naar het verband tussen vleesconsumptie en lichaamsgeur (Havlicek en Lenochova, 2006). De bevindingen van deze studie werden letterlijk overgenomen uit de literatuurstudie van Cordts et al. (2014). Door de openings- en slotzin quasi gelijk te houden en beide artikels te voorzien van één betrouwbare bron, bevatten de artikels globaal dezelfde structuur, maar met een verschillende inhoud.

Wat echter finaal wordt gemeten, op basis van de manipulatie, zijn de keuzes in een fictieve webwinkel met betrekking tot vleesproducten verhoogd met een BKG-gewogen belasting. Deze belasting zorgt ervoor dat de producten die het meest vervuilend zijn, ook het meest worden belast. De belasting werd daarbij toegekend volgens het percentage dat het product uit vlees bestaat. Op deze manier wordt de externe kost van milieuvuiling naadloos geïnternaliseerd (Pigou, 1957). De belasting werd enkel opgelegd op rundvlees, varkensvlees en gevogelte, maar de fictieve webwinkel is in totaliteit opgebouwd uit een gamma vlees-, vis- en veggieproducten, eieren, zetmeelproducten en groenten. Alle producten komen uit de webwinkel van Delhaize (i.e. Belgische supermarktketen). In het gamma vlees-, vis- en veggieproducten worden er telkens twee opties aangeboden. De eerste optie bevat een individueel verpakt product, de tweede optie

bevat een product verpakt per twee. Producten werden zorgvuldig geselecteerd zodat ze in de eerste plaats een breed publiek aanspreken, maar ook zodat hun gewicht en basisprijs over de gamma's heen zo veel mogelijk overeenstemt. Op deze manier is het effect van de gewogen belasting op de prijs van rundvlees, varkensvlees en gevogelte duidelijk vergelijkbaar tussen de producten in de verschillende gamma's.

Er werd ervoor geopteerd om de belasting te wegen volgens de gemiddelde uitstoot per kg product in de EU-27 zoals berekend door Lesschen et al. (2011). Tussen individuele landen kunnen er immers grote verschillen bestaan in de uitstoot van dierlijke producten, bovendien worden er vaak andere meetmethodes gebruikt waardoor de data niet altijd te vergelijken vallen. Aangezien de uitstoot van veeteelt een overkoepelend probleem is, moet het ook aangepakt worden op een overkoepelend niveau. Idealiter wordt de belasting dan ingevoerd in elk land van de EU-27 (Nordgren, 2012; Wirsenius et al., 2011). Lesschen et al. (2011) vinden voor de EU-27 op basis van het *MITERRA-Europe* model een uitstoot van 22,6 kg CO₂-equivalenten per kg rundvlees, 3,5 kg CO₂-equivalenten per kg varkensvlees en 1,6 kg CO₂-equivalenten per kg gevogelte. De belastingprijs werd vastgelegd op 0,20 EUR per kg CO₂-equivalenten. Dit is gevoelig hoger dan de belastingprijs gehanteerd door Wirsenius et al. (2011) en Säll en Gren (2015) in hun respectievelijke studies. Een sterke reductie in de uitstoot van broeikasgassen van vleesproductie vereist immers een substantiële belastingprijs (Vinnari en Tapio, 2012). Toch is het ook belangrijk om de economische druk op de consument zo veel mogelijk binnen de perken te houden, zeker voor de consument in de lagere sociale klassen. Op basis van deze evenwichtsoefening is de huidige belastingprijs tot stand gekomen. In de fictieve webwinkel verhoogt de BKG-gewogen belasting de prijs van rundvlees met gemiddeld 37%, de prijs van varkensvlees met gemiddeld 8% en de prijs van gevogelte met gemiddeld 3%.

Samengevat hanteert deze thesis een 3 (krantenartikel: klimaatimpact vleesconsumptie vs. imago-impact vleesconsumptie vs. geen krantenartikel (controleconditie)) x 2 (geslacht: mannen vs. vrouwen) *between-subjects design* waarbij de participanten in elke conditie zijn onderworpen aan een BKG-gewogen belasting op vleesproducten.

3.3 Procedure

Participanten startten de vragenlijst¹ met het lezen van een korte inleiding. Daarna werden ze willekeurig onderverdeeld in één van de twee experimentele condities of in de controle-conditie. Afhankelijk van de experimentele conditie kregen ze een fictief krantenartikel uit het Nieuwsblad (krant) van 20 oktober 2018 over de klimaatimpact van vleesconsumptie of over de imago-impact van vleesconsumptie. Dit artikel diende grondig doorgenomen te worden. Participanten in de controleconditie kregen - in plaats van een artikel - de boodschap te lezen dat ze nogmaals op het pijltje moesten drukken om door te gaan.

In een volgende stap kregen alle participanten een situatie voorgelegd waarin stond dat ze met een budget van 15 EUR boodschappen moesten doen om drie hoofdmaaltijden te vormen die ze in de komende drie dagen zelf zouden opeten. Ze werden er op gewezen dat de overheid had beslist om met ingang van 1 januari 2019 een belasting op vleesproducten in te stellen, waarbij de producten met de hoogste uitstoot het meest werden belast. Participanten doorliepen in respectievelijke volgorde het gamma vleesproducten, visproducten, veggieproducten, eieren, zetmeelproducten en groenten. Ze konden daarbij niet terugkeren naar een vorig gamma en waren dus aangewezen op hun eerste keuze. Bij elk gamma werden de participanten wel duidelijk geïnformeerd over de gamma's die nog volgden en voor het eerste gamma werden ze nog eens herinnerd aan het uiteindelijke doel van de taak en het maximaal te spenderen budget. Om vergelijking zo veel mogelijk toe te laten konden de participanten van elk product nul, één, twee of drie verpakkingen aankopen, losse groenten worden hierbij ook geacht in een zekere verpakking te zitten.

Na het doorlopen van de webwinkel kwamen de participanten op een manipulatiecheck terecht. Ze werden gevraagd aan te duiden welk krantenartikel ze hadden gelezen. Indien ze geen krantenartikel hadden gelezen, konden ze dit ook aangeven. Voor de participanten die een artikel hadden gelezen, ongeacht de inhoud, volgden een aantal stellingen die aan de hand van een vijfpunten Likertschaal peilden naar hun mening over het respectievelijke artikel. Drie stellingen, overgenomen uit de studie van Vibhuti (2017), gingen na in welke mate het krantenartikel de participanten nieuwe en waardevolle informatie had gegeven en de participanten had doen nadenken over hun eigen eetpatroon. Vijf stellingen kwamen ook uit de studie van Cordts et al.

(2014) en gingen dieper in op de inhoud van het respectievelijke artikel. Deze stellingen gingen onder andere over de ernst van de besproken resultaten, het vertrouwen in het artikel en de intentie om het eetpatroon te wijzigen in de toekomst. Er werd ook één controlevraag toegevoegd die beantwoord moest worden met 'Niet akkoord'.

Ter afsluiting waren er nog een aantal vragen die alle participanten dienden te beantwoorden. Eerst werden de participanten gevraagd hun mening te geven op een reeks van stellingen op basis van een vijfpunten Likertschaal. Twee stellingen peilden daarbij naar de houding tegenover een vleesbelasting en de waargenomen overtuigingskracht ervan. Drie stellingen werden overgenomen uit de studie van Graham en Abrahamse (2017) en gingen na in welke mate de participant van plan was om in de komende maand vleesrijke dagen te beperken. Dezelfde controlevraag werd ook hier opgenomen, dit om de oplettendheid van de participanten na te gaan die aangeduid hadden geen artikel te hebben gelezen en dus rechtstreeks bij deze set van vragen waren terechtgekomen. Daarnaast werden de participanten gevraagd om op een vijfpunten Likertschaal hun intentie aan te geven om hun vleesconsumptie te reduceren afhankelijk van drie mogelijke belastingprijzen waarmee rundvlees en varkensvlees zouden worden verhoogd. Het ging om belastingprijzen van 0,06 EUR, 0,12 EUR en 0,20 EUR per kg CO₂-equivalenten. 1kg rundvlees van 13,45 EUR zou worden verhoogd met respectievelijk met 1,36 EUR, 2,71 EUR en 4,52 EUR en 1kg varkensvlees van 10,95 EUR zou worden verhoogd met respectievelijk 0,21 EUR, 0,42 EUR en 0,70 EUR. Tot slot moesten de participanten ook enkele sociodemografische gegevens opgeven. Meer specifiek werd hen gevraagd naar hun geslacht, netto-inkomen per maand, beroepsstatuut en hoogst behaalde diploma. Finaal werd hen ook gevraagd aan de hand van een schuifbalk aan te duiden hoeveel dagen per week ze vlees eten bij het ontbijt, middag- en avondeten en aan de hand van een vijfpunten Likertschaal aan te geven of ze vlees consumeren noodzakelijk vinden voor het onderhouden van een evenwichtig eetpatroon.

Participanten beëindigden de vragenlijst met het lezen van een korte bedankingsboodschap en de informatie dat ze altijd aan andere studies van de vakgroep Marketing van de Universiteit Gent kunnen deelnemen, indien gewenst.

3.4 Steekproef

Participanten werden op basis van een enkelvoudig aselechte steekproefmethode geselecteerd. De vragenlijst werd verspreid onder vrienden en familie, gedeeld op LinkedIn en geplaatst in meerdere Facebook-groepen uit België en Nederland. Geen enkele vorm van beloning werd verbonden aan het invullen van de vragenlijst.

De periode waarin de data werden gecollecteerd liep van 11 maart 2019 tot en met 10 mei 2019. In totaal hebben 277 participanten deelgenomen aan het onderzoek. Deze participanten doorstonden een strenge zesledige *data cleaning*. Ten eerste werden participanten geëlimineerd die de vragenlijst niet volledig hadden ingevuld. Ten tweede werden participanten verwijderd die te weinig tijd hadden gespendeerd aan het lezen van het krantenartikel en/of de situatieschets in verband met de webwinkel, een minimum van 15 seconden werd hier vooropgesteld. Ten derde werden participanten verwijderd die meer dan zes eenheden vlees-, vis- of veggie-producten hadden geselecteerd. Ten vierde werden participanten eruitgehaald die meer dan 25 EUR hadden uitgegeven. Aangezien de meerderheid van de participanten boven de 15 EUR zat, werd budget van ondergeschikt belang gezien, omdat de meeruitgave – door de beperking van het aantal eenheden vlees-, vis- en veggieproducten – hoofdzakelijk werd gespendeerd aan producten met een veel lagere uitstoot. Ten vijfde werden participanten geschrapt die de controlevragen foutief hadden beantwoord en dus als onoplettend werden beschouwd. Finaal werd er ook gecontroleerd of de participanten in een bepaalde conditie dit ook juist hadden aangegeven bij de manipulatiecheck. Participanten die dit niet hadden gedaan, werden ook geëlimineerd.

Van de 277 participanten is 53% mannelijk (N=147) en 47% vrouwelijk (N=130). 24% van de participanten heeft een universitair diploma (N=67), 21% van de participanten heeft een diploma van de hogeschool (N=58), 48% en 6% van de participanten hebben respectievelijk het hoger (N=133) en lager secundair onderwijs (N=17) afgemaakt en 1%, tot slot, heeft geen diploma of enkel het lager onderwijs voltooid (N=2). Wat betreft het beroepsstatuut heeft 26% van de participanten een voltijdse betrekking (N=71), 5% heeft een deeltijdse betrekking (N=13), 64% studeert nog (N=178) en 5% werkt niet omwille van pensioen, werkloosheid of andere reden (N=15). De meeste participanten (57%) hebben, naar analogie met de verhoudingen in het

beroepsstatuut, geen vast inkomen omdat ze bijvoorbeeld nog studeren zonder vaste bijbaan (N=157). Initieel was het de bedoeling dit onderzoek toe te spitsen op mannen en vrouwen met een laag inkomen, maar door een gebrek aan participanten met een maandelijks netto-inkomen tussen 0 en 1999 EUR (N=64) bleek dit niet mogelijk te zijn.

Tabel 1: Percentage participanten ingedeeld volgens sociodemografische variabelen (N=277)²

		%	N
Geslacht	Man	53	147
	Vrouw	47	130
Diploma	Universitair onderwijs	24	67
	Hoger onderwijs buiten de universiteit	21	58
	Hoger secundair onderwijs	48	133
	Lager secundair onderwijs	6	17
	Geen diploma of lager onderwijs	1	2
Beroepsstatuut	Voltijdse betrekking	26	71
	Deeltijdse betrekking	5	13
	Werkt momenteel niet (pensioen, werkloos, ...)	5	15
	Student	64	178
Netto-inkomen per maand	Meer dan 3000 EUR	3	7
	2500-2999 EUR	6	16
	2000-2499 EUR	7	19
	1500-1999 EUR	10	27
	1000-1499 EUR	8	21
	500-999 EUR	3	9
	0-499 EUR	3	7
	Geen vast inkomen (student, ...)	57	159
	Geen antwoord	4	12

² Een meervoudige lineaire regressie met consumptie van rood vlees (in g) als afhankelijke variabele en sociodemografische variabelen als onafhankelijke variabelen, bracht enkel aan het licht dat geslacht een significante invloed heeft op consumptie van rood vlees ($p < 0,001$). Deze analyse werd niet opgenomen.

Een overzicht van het aantal participanten per conditie wordt hieronder weergegeven:

Tabel 2: Aantal participanten per conditie (N=277)

	Mannen (N=147)	Vrouwen (N=130)
Krantenartikel klimaatimpact	48	37
Krantenartikel imago-impact	43	37
Geen krantenartikel (controleconditie)	56	56

4 Resultaten

Een *t*-test voor onafhankelijke waarnemingen (zie tabel 3) wijst uit dat het gemiddeld aantal dagen vlees eten bij het middagmaal significant hoger ligt bij mannen ($M = 3,72$, $SD = 2,16$) ten opzichte van vrouwen ($M = 2,66$, $SD = 2,22$), $t(275) = 4,03$, $p < 0,001$. Het gemiddeld aantal dagen vlees eten bij het ontbijt en avondmaal ligt ook hoger bij mannen (ontbijt: $M = 1,28$, $SD = 2,15$; avondmaal: $M = 4,37$, $SD = 1,96$) ten opzichte van vrouwen (ontbijt: $M = 0,87$, $SD = 1,76$; avondmaal: $M = 3,94$, $SD = 2,09$), respectievelijk $t(273,41) = 1,74$ en $t(275) = 1,76$. Het gaat hier wel in beide gevallen om een marginaal significant verschil, respectievelijk $p = 0,082$ en $p = 0,079$. Bij het gemiddeld aantal dagen vlees eten bij het ontbijt is de Levene test voor gelijkheid van varianties significant, dus de vrijheidsgraden werden aangepast van 275 naar 273,41.

Tabel 3: Frequentie vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=277)³

	Mannen (N=147)	Vrouwen (N=130)	<i>t</i> -test
	<i>M</i> (<i>SD</i>)	<i>M</i> (<i>SD</i>)	
Aantal dagen vlees bij ontbijt ¹	1,28 (2,15)	0,87 (1,76)	$t(273,41) = 1,74$
Aantal dagen vlees bij middagmaal ¹ ***	3,72 (2,16)	2,66 (2,22)	$t(275) = 4,03$
Aantal dagen vlees bij avondmaal ¹	4,37 (1,96)	3,94 (2,09)	$t(275) = 1,76$

¹ Aantal dagen van 0 tot en met 7; * $p < 0,050$, ** $p < 0,010$, *** $p < 0,001$

³ Bijlage 2.1: Frequentie vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=277)

Dat mannen en vrouwen niet met een gelijke frequentie vlees consumeren, bewijst ook hun intentie om vleesrijke dagen te beperken in de komende maand. Dit construct werd gemeten aan de hand van drie stellingen op basis van een vijfpunten Likertschaal. Cronbach's Alpha⁴ werd gebruikt om de interne consistentie van deze stellingen na te gaan ($\alpha = 0,76$). Het gemiddelde van de drie stellingen bedraagt 2,85 en de standaardafwijking bedraagt 0,94.

Een *t*-test voor onafhankelijke waarnemingen (zie tabel 4) geeft aan dat de intentie om in de komende maand zelden of nooit vlees te eten significant hoger ligt bij vrouwen ($M = 2,47, SD = 1,28$) ten opzichte van mannen ($M = 1,89, SD = 1,09$), $t(254,74) = -4,03, p < 0,001$. Daarnaast zijn mannen ($M = 2,82, SD = 1,22$) significant meer van plan dan vrouwen ($M = 2,24, SD = 1,08$) om de meeste dagen van de komende maand (rood) vlees te eten, $t(274,99) = 4,22, p < 0,001$. De Levene test voor gelijkheid van varianties is significant voor beide stellingen, waardoor de vrijheidsgraden werden aangepast van 275 naar respectievelijk 254,74 en 274,99. Bij de stelling 'Ik ben van plan om meer alternatieve eiwitbronnen te eten in de komende maand' wordt er geen significant verschil gevonden tussen mannen en vrouwen.

De verhoudingen tussen mannen en vrouwen worden ook weerspiegeld in hun mening over de noodzakelijkheid van vlees voor het onderhouden van een evenwichtig eetpatroon. Een *t*-test voor onafhankelijke waarnemingen (zie tabel 5) toont immers aan dat mannen ($M = 3,54, SD = 1,07$) vlees significant noodzakelijker vinden dan vrouwen ($M = 3,24, SD = 1,18$) om een evenwichtig eetpatroon aan te houden, $t(275) = 2,26, p = 0,025$.

⁴ Bijlage 2.2: Cronbach's Alpha intentie om vleesrijke dagen te beperken in de komende maand (N=277)

Tabel 4: Intentie om vleesrijke dagen te beperken in de komende maand bij mannen en vrouwen (N=277)⁵

	Mannen (N=147)	Vrouwen (N=130)	
	M (SD)	M (SD)	t-test
Ik ben van plan om de meeste dagen van de komende maand rood vlees te eten^{1 ***}	2,82 (1,22)	2,24 (1,08)	$t(274,99) = 4,22$
Ik ben van plan om meer alternatieve eiwitbronnen (bv. bonen, erwten, etc.) te eten in de komende maand¹	2,86 (0,99)	3,00 (1,06)	$t(275) = -1,16$
Ik ben van plan om in de komende maand zelden of nooit vlees te eten^{1 ***}	1,89 (1,09)	2,47 (1,28)	$t(254,74) = -4,03$

¹ Score van 1 Helemaal niet akkoord tot en met 5 Helemaal akkoord; * $p < 0,050$, ** $p < 0,010$, *** $p < 0,001$

Tabel 5: Mening over vlees als noodzakelijk onderdeel van een evenwichtig eetpatroon bij mannen en vrouwen (N=277)⁶

	Mannen (N=147)	Vrouwen (N=130)	
	M (SD)	M (SD)	t-test
Ik vind vlees nodig voor het onderhouden van een evenwichtig eetpatroon^{1 *}	3,54 (1,07)	3,24 (1,18)	$t(275) = 2,26$

¹ Score van 1 Helemaal niet akkoord tot en met 5 Helemaal akkoord; * $p < 0,050$, ** $p < 0,010$, *** $p < 0,001$

Op basis van deze verschillen is het interessant na te gaan hoe mannen en vrouwen, al dan niet op een verschillende manier, reageren op een holistisch beleid dat hen stimuleert naar verminderde vleesconsumptie.

Het eerste luik van een dergelijk beleid bestaat uit een BKG-gewogen belasting op vleesproducten. Voor rundvlees en varkensvlees werd er een Repeated Measures Anova uitgevoerd (zie tabel 6) om na te gaan hoe de intentie om vleesconsumptie te reduceren zich verhoudt ten opzichte van drie broeikasgasgewogen belastingsscenario's (0,06, 0,12 en 0,20 EUR per kg CO₂-equivalenten).

⁵ Bijlage 2.3: Intentie om vleesrijke dagen te beperken in de komende maand bij mannen en vrouwen (N=277)

⁶ Bijlage 2.4: Mening over vlees als noodzakelijk onderdeel van een evenwichtig eetpatroon bij mannen en vrouwen (N=277)

Voor rundvlees geeft Mauchly's test voor sfericiteit aan dat de assumptie van sfericiteit is geschonden, $\chi^2(2) = 123,15$, $p < 0,001$. Bijgevolg werd er een Greenhouse-Geisser correctie toegepast. Er blijkt een significant verschil te zijn in intentie om vleesconsumptie te reduceren tussen de drie verschillende BKG-gewogen belastingsscenario's, $F(1,47, 405,59) = 141,56$. Meer specifiek, op een prijs van 13,45 EUR voor 1kg rundvlees zorgt een prijsverhoging van 4,52 EUR ($M = 3,53$, $SD = 1,33$) voor een significant hogere intentie om vleesconsumptie te reduceren ten opzichte van een prijsverhoging van 2,71 EUR ($M = 2,79$, $SD = 1,20$), $p < 0,001$. De prijsverhoging van 2,71 EUR ($M = 2,79$, $SD = 1,20$) leidt op haar beurt tot een significant hogere intentie om vleesconsumptie te reduceren in vergelijking met de prijsverhoging van 1,36 EUR ($M = 2,31$, $SD = 1,08$), $p < 0,001$. De laagste belasting ($M = 2,31$, $SD = 1,08$) leidt ook tot een significant lagere intentie om vleesconsumptie te reduceren in vergelijking met de hoogste belasting ($M = 3,53$, $SD = 1,33$), $p < 0,001$.

Voor varkensvlees worden eigenlijk dezelfde resultaten bekomen. Er is namelijk een significant verschil in intentie om vleesconsumptie te reduceren tussen de drie verschillende BKG-gewogen belastingsscenario's, $F(1,45, 400,01) = 4,66$. Ook hier bleek een Greenhouse-Geisser correctie noodzakelijk, Mauchly's test voor sfericiteit geeft immers aan dat de assumptie van sfericiteit is geschonden, $\chi^2(2) = 131,44$, $p < 0,001$. Voor 1kg varkensvlees van 10,95 EUR veroorzaakt een belasting van 0,70 EUR ($M = 2,14$, $SD = 1,14$) een significant hogere intentie om vleesconsumptie te reduceren ten opzichte van een belasting van 0,42 EUR ($M = 2,01$, $SD = 1,08$) en 0,21 EUR ($M = 1,92$, $SD = 1,05$), in beide gevallen $p < 0,001$. Bovendien zorgt een belasting van 0,42 EUR ($M = 2,01$, $SD = 1,08$) ook voor een significant hogere intentie om vleesconsumptie te reduceren ten opzichte van een belasting van 0,21 EUR ($M = 1,92$, $SD = 1,05$), $p = 0,001$.

Tabel 6: Intentie om vleesconsumptie te reduceren volgens drie belastingprijzen bij rundvlees en varkensvlees (N=277)⁷

	0,06 EUR per kg CO ₂ -eq.	0,12 EUR per kg CO ₂ -eq.	0,20 EUR per kg CO ₂ -eq.
	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>
1kg rundvlees (13,45 EUR)¹ ***	2,31 ^{bc} (1,08)	2,79 ^{ac} (1,20)	3,53 ^{ab} (1,33)
1kg varkensvlees (10,95 EUR)¹ **	1,92 ^{bc} (1,05)	2,01 ^{ac} (1,08)	2,14 ^{ab} (1,14)

¹ Score van 1 Helemaal niet akkoord tot en met 5 Helemaal akkoord; * $p < 0,050$, ** $p < 0,010$, *** $p < 0,001$, significant verschillend van ... ^a 0,06 EUR per kg CO₂-eq., ^b 0,12 EUR per kg CO₂-eq., ^c 0,20 EUR per kg CO₂-eq.

Twee stellingen peilen ook naar de houding ten opzichte van een vleesbelasting. Cronbach's Alpha⁸ wijst echter uit dat deze stellingen niet intern consistent zijn ($\alpha = 0,01$). Een *t*-test voor onafhankelijke waarnemingen (zie tabel 7) toont aan dat vrouwen ($M = 3,10$, $SD = 1,13$) ten opzichte van mannen ($M = 2,84$, $SD = 1,24$) marginaal significant positiever staan tegenover een vleesbelasting, $t(274,68) = -1,85$, $p = 0,066$. Daarnaast gaan mannen ($M = 2,21$, $SD = 1,03$) significant meer akkoord dan vrouwen ($M = 1,96$, $SD = 0,85$) met de stelling 'Ik zou andere andere keuzes hebben gemaakt mocht er geen belasting op vlees zijn geweest', $t(274,68) = -1,85$, $p = 0,066$. De Levene test voor gelijkheid van varianties is significant voor beide stellingen, dus de vrijheidsgraden werden aangepast van 275 naar respectievelijk 274,68 en 273,70.

Tabel 7: Houding ten opzichte van een vleesbelasting bij mannen en vrouwen (N=277)⁹

	Alle participanten (N=277)	Mannen (N=147)	Vrouwen (N=130)	
	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>t</i> -test
Ik sta positief tegenover een belasting op vlees¹	2,96 (1,20)	2,84 (1,24)	3,10 (1,13)	$t(274,68) = -1,85$
Ik zou andere keuzes hebben gemaakt mocht er geen belasting op vlees zijn geweest¹*	2,09 (0,96)	2,21 (1,03)	1,96 (0,85)	$t(273,70) = 2,21$

¹ Score van 1 Helemaal niet akkoord tot en met 5 Helemaal akkoord; * $p < 0,050$, ** $p < 0,010$, *** $p < 0,001$

⁷ Bijlage 2.5: Intentie om vleesconsumptie te reduceren volgens drie belastingprijzen bij rundvlees en varkensvlees (N=277)

⁸ Bijlage 2.6: Cronbach's Alpha houding ten opzichte van een vleesbelasting (N=277)

⁹ Bijlage 2.7: Houding ten opzichte van een vleesbelasting bij mannen en vrouwen (N=277)

Het tweede luik van een holistisch beleid dat stimuleert naar verminderde vleesconsumptie bestaat uit het geven van informatie over de negatieve gevolgen ervan. Hier aangeboden in de vorm van een krantenartikel.

Mening over het krantenartikel werd gemeten aan de hand van acht stellingen op basis van een vijfpunten Likertschaal. Eerst werd Cronbach's Alpha¹⁰ gebruikt om de interne consistentie van deze stellingen na te gaan ($\alpha = 0,68$), daarna werd het gemiddelde berekend. Het gemiddelde bedraagt 2,90 en de standaardafwijking bedraagt 0,61.

Bij het krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie bewijst een *t*-test voor onafhankelijke waarnemingen (zie tabel 8) dat mannen ten opzichte van vrouwen terughoudender zijn wat betreft de inhoud van het krantenartikel en de oproep om vleesconsumptie te verminderen. Vrouwen ($M = 3,84, SD = 0,80$) vinden de besproken resultaten in het artikel significant ernstiger ten opzichte van mannen ($M = 3,42, SD = 0,99$), $t(82,76) = -2,17$, $p = 0,033$. De Levene test voor gelijkheid van varianties is significant, dus de vrijheidsgraden werden aangepast van 83 naar 82,76. Daarnaast gaan mannen ($M = 3,63, SD = 1,02$) significant meer akkoord met de stelling 'Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie' dan vrouwen ($M = 3,14, SD = 1,06$), $t(83) = 2,16$, $p = 0,034$. Dit scepticisme van mannen komt ook terug bij de gelijkaardige stelling 'Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel'. Mannen ($M = 3,75, SD = 1,10$) gaan hier ook significant meer mee akkoord dan vrouwen ($M = 3,14, SD = 1,08$), $t(83) = 2,57$, $p = 0,012$. Ongeacht de inhoud van dit artikel, geven vrouwen ($M = 3,51, SD = 1,30$) ook aan meer bezig te zijn met reduceren van hun vleesconsumptie dan mannen ($M = 2,98, SD = 1,26$), $t(83) = -1,91$. Het gaat hier wel om een marginaal significant verschil, $p = 0,06$.

Bij de stellingen die peilen naar de nieuwheid, relevantie en geloofwaardigheid van het artikel worden er geen significante verschillen gevonden tussen mannen en vrouwen. Het gemiddeld antwoord op de stelling 'Het artikel heeft me nieuwe informatie gegeven' ligt tussen 'Niet akkoord' en 'Neutraal' ($M = 2,44, SD = 1,10$). Slechts een minderheid van de participanten (24%) gaat akkoord of helemaal akkoord met deze stelling. Omgekeerd inzake de relevantie van het

¹⁰ Bijlage 2.8: Cronbach's Alpha mening over het krantenartikel (N=165)

artikel, waar het gemiddeld antwoord schommelt tussen ‘Neutraal’ en ‘Akkoord’ ($M = 3,40$, $SD = 0,89$). Hier vindt dan ook een meerderheid van de participanten (59%) dat het artikel hen waardevolle informatie heeft opgeleverd. Dit komt ook terug in het vertrouwen dat men heeft in het artikel. Op de stelling ‘Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar, ik vertrouw de resultaten niet’ bedraagt de gemiddelde score 2,76, wat erop duidt dat de meeste antwoorden tussen ‘Niet akkoord’ en ‘Neutraal’ liggen. Slechts 21% van de participanten vertrouwt de resultaten in het artikel niet.

Tabel 8: Mening over het krantenartikel over klimaatimpact van vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=85)¹¹

	Alle participanten (N=85)	Mannen (N=48)	Vrouwen (N=37)	
	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>t-test</i>
Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven ¹	2,44 (1,10)	2,40 (1,09)	2,49 (1,12)	$t(83) = -0,38$
Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven ¹	3,40 (0,89)	3,40 (0,87)	3,41 (0,93)	$t(83) = -0,05$
Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon ¹	2,82 (1,08)	2,79 (1,13)	2,86 (1,03)	$t(83) = -0,31$
Ik vind de resultaten in het artikel ernstig ^{1 *}	3,60 (0,93)	3,42 (0,99)	3,84 (0,80)	$t(82,76) = -2,17$
Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie ^{1 *}	3,41 (1,06)	3,63 (1,02)	3,14 (1,06)	$t(83) = 2,16$
Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt ¹	3,21 (1,30)	2,98 (1,26)	3,51 (1,30)	$t(83) = -1,91$
Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel ^{1 *}	3,48 (1,13)	3,75 (1,10)	3,14 (1,08)	$t(83) = 2,57$
Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar, ik vertrouw de resultaten niet ¹	2,76 (0,98)	2,79 (0,92)	2,73 (1,07)	$t(83) = 0,29$

¹ Score van 1 Helemaal niet akkoord tot en met 5 Helemaal akkoord; * $p < 0,050$, ** $p < 0,010$, *** $p < 0,001$

¹¹ Bijlage 2.9: Mening over het krantenartikel over klimaatimpact van vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=85)

Bij het krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie geeft een *t*-test voor onafhankelijke waarnemingen (zie tabel 9) in de eerste plaats aan dat de informatie in het artikel significant nieuwer is voor mannen ($M = 3,98$, $SD = 0,80$) ten opzichte vrouwen ($M = 3,32$, $SD = 1,03$), $t(67,61) = 3,13$, $p = 0,003$. De Levene test voor gelijkheid van varianties is significant, dus de vrijheidsgraden werden aangepast van 78 naar 67,61. Daarnaast gaan mannen ($M = 3,28$, $SD = 0,96$) – in tegenstelling tot het artikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie – significant minder akkoord met de stelling ‘Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie’ dan vrouwen ($M = 3,73$, $SD = 1,05$), $t(78) = -2,01$, $p = 0,048$. Wel een gelijkenis tussen beide krantenartikels, is het marginaal significant verschil ($p = 0,084$) tussen mannen en vrouwen aangaande de stelling ‘Ik probeer mijn vleesconsumptie te verminderen ongeacht wat het artikel zegt’. Ook bij dit artikel geven vrouwen ($M = 3,76$, $SD = 1,21$) immers aan meer bezig te zijn met reduceren van hun vleesconsumptie dan mannen ($M = 3,28$, $SD = 1,22$), $t(78) = -1,75$.

Het artikel wordt dan wel significant nieuwer ervaren door mannen ten opzichte van vrouwen, wat betreft de relevantie en de geloofwaardigheid van het artikel worden er geen significante verschillen waargenomen. Ook wat betreft de ernst van het artikel en de intentie om het huidige eetpatroon te behouden kan er geen significant onderscheid gemaakt worden op basis van geslacht. De gemiddelde score op de stelling ‘Het artikel heeft me waardevolle informatie gegeven’ bedraagt 2,78. Er is dus sprake van scepticisme met een gemiddeld antwoord tussen ‘Niet akkoord’ en ‘Neutraal’. Slechts een minderheid van de participanten (23%) gaat dan ook akkoord of helemaal akkoord met deze stelling. Dat terwijl 73% van de participanten de informatie in het artikel wel als nieuw ervaart. Hier wordt dus het omgekeerde bekomen als bij het artikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie, waar de meerderheid van de participanten de informatie wel als relevant beschouwt, maar niet als nieuw. Wel naar analogie met het krantenartikel over de klimaatimpact, is het vertrouwen of wantrouwen in het artikel. Ook bij het artikel over de imago-impact vertrouwt slecht een minderheid van de participanten (28%) de informatie niet, met een gemiddeld antwoord dat schommelt rond ‘Neutraal’ ($M = 3,03$, $SD = 0,87$). De informatie wordt wel niet als ernstig beschouwd en leidt er ook niet toe dat participanten willen aangeven hun huidige eetpatroon te zullen veranderen. De gemiddelde score op de stellingen ‘Ik vind de resultaten in het artikel ernstig’ en ‘Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel’ bedraagt respectievelijk 2,61 en 3,84, wat dus wel het

scepticisme tegenover het artikel bevestigd. Slechts een minderheid van de participanten (15%) vindt de resultaten ernstig, een meerderheid van de participanten (74%) verwacht dan ook niet dat zijn/haar eetpatroon zal wijzigen.

Tabel 9: Mening over het krantenartikel over imago-impact van vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=80)¹²

	Alle participanten (N=80)	Mannen (N=43)	Vrouwen (N=37)	
	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>t-test</i>
Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven^{1 **}	3,68 (0,97)	3,98 (0,80)	3,32 (1,03)	$t(67,61) = 3,13$
Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven¹	2,78 (0,97)	2,77 (1,00)	2,78 (0,95)	$t(78) = -0,08$
Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon¹	2,34 (1,12)	2,37 (1,18)	2,30 (1,08)	$t(78) = 0,30$
Ik de vind de resultaten in het artikel ernstig¹	2,61 (0,85)	2,56 (0,85)	2,68 (0,85)	$t(78) = -0,62$
Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie^{1 *}	3,49 (1,02)	3,28 (0,96)	3,73 (1,05)	$t(78) = -2,01$
Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt¹	3,50 (1,23)	3,28 (1,22)	3,76 (1,21)	$t(78) = -1,75$
Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel¹	3,84 (1,20)	3,67 (1,27)	4,03 (1,09)	$t(78) = -1,32$
Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar, ik vertrouw de resultaten niet¹	3,03 (0,87)	2,93 (0,91)	3,14 (0,82)	$t(78) = -1,05$

¹ Score van 1 Helemaal niet akkoord tot en met 5 Helemaal akkoord; * $p < 0,050$, ** $p < 0,010$, *** $p < 0,001$

Een vergelijking op het niveau van de specifieke inhoud van de krantenartikels op basis van een *t*-test voor de onafhankelijke waarnemingen (zie tabel 10) wijst uit dat het imago-artikel ($M = 3,68$, $SD = 0,97$) significant nieuwer wordt ervaren ten opzichte van het klimaatartikel ($M = 2,44$, $SD = 1,10$), $t(162,29) = -7,72$, $p < 0,001$. De vrijheidsgraden werden aangepast van 163 naar

¹² Bijlage 2.10: Mening over het krantenartikel over imago-impact van vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=80)

162,29, omdat de Levene test voor gelijkheid van varianties significant is. Wat betreft de waargenomen relevantie, ernst en overtuigingskracht van de artikels valt echter het omgekeerde op te merken. In de eerste plaats wordt het imago-artikel ($M = 2,78, SD = 0,97$) significant minder waardevol geacht ten opzicht van het klimaatartikel ($M = 3,40, SD = 0,89$), $t(163) = 4,32, p < 0,001$. Daarnaast wordt het imago-artikel ($M = 2,61, SD = 0,85$) ook significant minder ernstig beschouwd ten opzichte van het klimaatartikel ($M = 3,60, SD = 0,93$), $t(163) = 7,12, p < 0,001$. Tot slot gaan participanten bij het imago-artikel ($M = 2,34, SD = 1,12$) significant minder akkoord ten opzichte van participanten bij het klimaatartikel ($M = 2,82, SD = 1,08$) met de stelling 'Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon', $t(163) = 2,83, p = 0,005$. In verband met het vertrouwen in de artikels is er een marginaal significant verschil, $p = 0,073$. Het wantrouwen in het imago-artikel ($M = 3,03, SD = 0,87$) is hoger dan in het klimaatartikel ($M = 2,76, SD = 0,98$), $t(162,41) = -1,80$. Ook hier werden de vrijheidsgraden aangepast van 163 naar 162,41.

Nagenoeg dezelfde significante en niet-significante verschillen tussen de twee krantenartikels worden ook teruggevonden voor zowel mannen als vrouwen afzonderlijk. Een specifieke opdeling volgens geslacht steekt in bijlage¹³. Enkel de onderscheiden met tabel 10 worden hier verder toegelicht. Met de stelling 'Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon' gaan vrouwen significant meer akkoord bij het klimaatartikel ($M = 2,86, SD = 1,03$) ten opzichte van het imago-artikel ($M = 2,30, SD = 1,08$), $t(72) = 2,32, p = 0,023$. Bij mannen is dit verschil tussen het klimaat- ($M = 2,79, SD = 1,13$) en imago-artikel ($M = 2,37, SD = 1,18$) marginaal significant, $t(89) = 1,74, p = 0,086$. Daarnaast gaan vrouwen met de stellingen 'Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie' en 'Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel' significant meer akkoord bij het imago-artikel ($M_{\text{eerste stelling}} = 3,73, SD_{\text{eerste stelling}} = 1,05; M_{\text{tweede stelling}} = 4,03, SD_{\text{tweede stelling}} = 1,09$) ten opzichte van het klimaatartikel ($M_{\text{eerste stelling}} = 3,14, SD_{\text{eerste stelling}} = 1,06; M_{\text{tweede stelling}} = 3,14, SD_{\text{tweede stelling}} = 1,08$), respectievelijk $t(72) = -2,43, p = 0,018$ en $t(72) = -3,52, p = 0,001$. Bij mannen worden er bij beide stellingen geen significante verschillen gevonden tussen de twee artikels (resp. $p = 0,101$ en $p = 0,762$).

¹³ Bijlage 2.11: Mening over de krantenartikels over klimaatimpact en imago-impact bij alle participanten (N=165)

Tabel 10: Mening over de krantenartikels over klimaatimpact en imago-impact bij alle participanten (N=165)¹³

	Alle participanten (N=165)	Artikel klimaatimpact (N=85)	Artikel imago-impact (N=80)	
	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	t-test
Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven^{1 ***}	3,04 (1,20)	2,44 (1,10)	3,68 (0,97)	$t(162,29) = -7,72$
Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven^{1 ***}	3,10 (0,98)	3,40 (0,89)	2,78 (0,97)	$t(163) = 4,32$
Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon^{1 **}	2,59 (1,13)	2,82 (1,08)	2,34 (1,12)	$t(163) = 2,83$
Ik de vind de resultaten in het artikel ernstig^{1 ***}	3,12 (1,02)	3,60 (0,93)	2,61 (0,85)	$t(163) = 7,12$
Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie¹	3,45 (1,04)	3,41 (1,06)	3,49 (1,02)	$t(163) = -0,47$
Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt¹	3,35 (1,27)	3,21 (1,30)	3,50 (1,23)	$t(163) = -1,46$
Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel¹	3,65 (1,17)	3,48 (1,13)	3,84 (1,20)	$t(163) = -1,96$
Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar, ik vertrouw de resultaten niet¹	2,89 (0,94)	2,76 (0,98)	3,03 (0,87)	$t(162,41) = -1,80$

¹ Score van 1 Helemaal niet akkoord tot en met 5 Helemaal akkoord; * $p < 0,050$, ** $p < 0,010$, *** $p < 0,001$

Het boeiende is natuurlijk om het effect van het holistisch beleid te onderzoeken. Dat wil zeggen: wanneer de vleesbelasting en de consumenteninformatie zich samen aanbieden in een reële winkelsituatie.

Een One-way Anova (zie tabel 11, 12 en 13) toont aan dat inhoud krantenartikel ($M_{\text{klimaat}} = 3,12$, $SD_{\text{klimaat}} = 1,14$; $M_{\text{imago}} = 2,95$, $SD_{\text{imago}} = 1,15$; $M_{\text{geen}} = 2,85$, $SD_{\text{geen}} = 1,27$) geen significant effect heeft op aanvaarding van een vleesbelasting, $F(2, 274) = 1,23$, $p = 0,293$. Hypothese 1a wordt bijgevolg verworpen: de acceptatie van een vleesbelasting ligt niet hoger na het lezen van een krantenartikel dan zonder het lezen van een krantenartikel.

Tabel 11: Gemiddelde aanvaarding vleesbelasting volgens inhoud krantenartikels (N=277)¹⁴

	N	M (SD)
Krantenartikel klimaatimpact vleesconsumptie (1)	85	3,12 (1,14)
Krantenartikel imago-impact vleesconsumptie (2)	80	2,95 (1,15)
Geen krantenartikel (controleconditie) (3)	112	2,85 (1,27)

Tabel 12: Test homogeniteit van varianties aanvaarding vleesbelasting (N=277)¹⁴

		Levene Statistiek	df1	df2	Sig.
Aanvaarding vleesbelasting	Gebaseerd op het gemiddelde	1,39	2	274	0,252

Tabel 13: Anova aanvaarding vleesbelasting (N=277)¹⁴

	Som kwadraten	df	MS	F	Sig.
Tussen groepen	3,52	2	1,76	1,23	0,293
Binnen groepen	391,04	274	1,43		
Totaal	394,56	276			

Er werd ook een 3 (krantenartikel: klimaatimpact vleesconsumptie vs. imago-impact vleesconsumptie vs. geen krantenartikel (controleconditie)) x 2 (geslacht: mannen vs. vrouwen) between-subjects Anova uitgevoerd met consumptie van rood vlees (g) als afhankelijke variabele (zie tabellen 14, 15, 16 en 17). De verklaringskracht van het model bedraagt 7,70%. De hypothese van gelijkheid van varianties wordt wel verworpen, de analyse is echter robuust tegen afwijkingen van homogeniteit.

Er is een significant middelmatig hoofdeffect van geslacht op consumptie van rood vlees, $F(1,271) = 22,55$, $p < 0,001$, $\eta^2 = 0,077$. Er is echter geen significant hoofdeffect van inhoud krantenartikel op consumptie van rood vlees, $F(2,271) = 1,10$, $p = 0,334$, $\eta^2 = 0,008$. Hypothese 1b en 2 worden

¹⁴ Bijlage 2.12: Aanvaarding vleesbelasting volgens inhoud krantenartikels (N=277)

daardoor verworpen. Het effect van een vleesbelasting op de consumptie van rood vlees is niet groter na het lezen van een krantenartikel en ook niet groter na het lezen van het artikel over de klimaatimpact ten opzichte van het artikel over de imago-impact van vleesconsumptie. De interactie tussen geslacht en inhoud krantenartikel is ook niet significant, $F(2, 271) = 0,868$, $p = 0,421$, $\eta^2 = 0,006$.

Bij het artikel over de imago-impact van vleesconsumptie is er geen significant verschil in consumptie van rood vlees tussen mannen ($M = 228,37$, $SD = 223,80$) en vrouwen ($M = 158,11$, $SD = 202,66$, $p = 0,109$). Hypothese 3 wordt verworpen, de vleesbelasting heeft namelijk geen groter effect bij mannen ten opzichte van vrouwen bij het lezen van het krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie. Daarnaast is er wel een significant verschil in consumptie van rood vlees tussen mannen ($M = 210,42$, $SD = 225,49$) en vrouwen ($M = 86,76$, $SD = 128,84$) na het lezen van het krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie, $p = 0,004$. Hypothese 5 wordt daardoor wel bevestigd, de vleesbelasting heeft een groter effect op vrouwen dan op mannen bij het lezen van het artikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie. In de controleconditie consumeren vrouwen ($M = 103,93$, $SD = 146,00$) echter ook significant minder rood vlees ten opzichte van mannen ($M = 248,75$, $SD = 215,80$), $p < 0,001$.

Tussen mannen onderling is er geen significant verschil in consumptie van rood vlees na het lezen van het artikel over de imago-impact van vleesconsumptie ($M = 228,37$, $SD = 223,80$) dan na het lezen van het artikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie ($M = 210,42$, $SD = 225,49$), $p = 0,661$. Hypothese 4, die stelde dat het effect van een vleesbelasting groter zou zijn voor mannen na het lezen van het krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie dan na het lezen van een artikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie, wordt daardoor verworpen. Ook tussen vrouwen onderling is er geen significant verschil in consumptie van rood vlees na het lezen van het krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie ($M = 86,76$, $SD = 128,84$) dan na het lezen van het krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie ($M = 158,11$, $SD = 202,66$). Hypothese 6 wordt bijgevolg ook verworpen, het effect van een vleesbelasting is niet groter voor vrouwen na het lezen van het krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie dan na het lezen van een artikel over de imago-impact van vleesconsumptie.

Tabel 14: Gemiddeld gewicht (g) consumptie rood vlees per conditie (N=277)¹⁵

	Mannen (N=147)	Vrouwen (N=130)
	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>
Krantenartikel klimaatimpact (1)	210,42 (225,49)	86,76 (128,84)
Krantenartikel imago-impact (2)	228,37 (223,80)	158,11 (202,66)
Geen krantenartikel (controleconditie) (3)	248,75 (215,80)	103,93 (146,00)

Tabel 15: Test homogeniteit van varianties consumptie rood vlees (N=277)¹⁵

		Levene	df1	df2	Sig.
		Statistiek			
Consumptie rood vlees	Gebaseerd op het gemiddelde	2,63	5	271	0,024

Tabel 16: Test between-subjects effecten consumptie rood vlees (N=277)¹⁵

	df	MS	F	Sig.	η^2
Corrected model	5	213717,19	5,62	0,000	0,094
Intercept	1	8023342,17	211,04	0,000	0,438
Krantenartikel	2	41819,13	1,10	0,334	0,008
Geslacht	1	857243,00	22,55	0,000	0,077
Krantenartikel*Geslacht	2	33018,58	0,868	0,421	0,006
Error	271	38018,84			
Total	271				
Corrected Total	276				

^a $R^2 = 0,094$ (Adj. $R^2 = 0,077$)

¹⁵ Bijlage 2.13: Consumptie rood vlees (g) per conditie (N=277)

Tabel 17: Paarsgewijze vergelijking consumptie rood vlees (g) tussen mannen en vrouwen volgens inhoud krantenartikels (N=277)¹⁵

			<i>M dif.</i>	<i>Std. Err.</i>	<i>Sig.</i>
Krantenartikel klimaatimpact	Mannen (N=48)	Vrouwen (N=37)	123,66	42,66	0,004
Krantenartikel imago-impact	Mannen (N=43)	Vrouwen (N=37)	70,26	43,72	0,109
Geen krantenartikel (Controleconditie	Mannen (N=56)	Vrouwen (N=56)	144,82	36,85	0,000

5 Discussie

5.1 Discussie onderzoeksresultaten

Vooreerst bewijzen de resultaten dat geen enkele sociodemografische variabele, buiten geslacht, een significante invloed heeft op de consumptie van rood vlees. Dit gaat in zekere mate in tegen onderzoek van Gossard en York (2003), dat wel een negatief verband vindt tussen vleesconsumptie en beroepsstatuut enerzijds en vleesconsumptie en hoogst behaalde diploma anderzijds. Het onderzoek van Gossard en York (2003) beaamt wel dat vleesconsumptie niet beïnvloed wordt door inkomen en dus wel door geslacht.

Tussen mannen en vrouwen vallen er immers nog verschillen waar te nemen in hoeveelheid en frequentie van vleesconsumptie, ondanks dat westerse consumenten algemeen één of meerdere dagen afzien van vlees (Ruby, 2012). Hoewel er een BKG-gewogen belasting werd opgelegd, consumeren mannen in de situatie zonder krantenartikel nog steeds meer dan dubbel de hoeveelheid rood vlees die vrouwen consumeren. Dit verschijnsel is niet onbekend in meerdere Europese landen (Vergnaud et al., 2010). Daarenboven consumeren mannen significant meer dagen vlees bij het middagmaal dan vrouwen. Dit is interessant, aangezien het middagmaal veelal in een sociale context wordt geconsumeerd op school of op het werk (Raulio et al., 2010). Cordts et al. (2014) bevestigen, alle maaltijden van de week samengenomen, dat mannen frequenter vlees consumeren dan vrouwen. Resultaten uit eerder onderzoek van Kerr en Charles

(1986) en Leghorn en Roodkowsky (1997) liggen ook in dezelfde lijn. Op basis van de verschillen in hoeveelheid en frequentie van vleesconsumptie hoeft het ook niet te verbazen dat de intentie van mannen en vrouwen om vleesrijke dagen te beperken in de komende maand niet overeenstemt. Vrouwen zijn significant meer van plan dan mannen om in de komende maand zelden of nooit vlees te eten. Daarnaast zijn mannen significant meer van plan dan vrouwen om de meeste dagen van de komende rood vlees te eten. Tobler et al. (2011) stellen dat vrouwen ten opzichte van mannen positiever staan tegenover een flexitair dieet. Beardsworth en Keil (1997) en Kalof et al. (1999) poneren zelf dat een volledige beëindiging van vleesconsumptie vaker voorkomt bij vrouwen dan bij mannen. Mannen zijn immers meer overtuigd dan vrouwen dat vlees consumeren bijdraagt tot de gezondheid (Beardsworth et al., 2002). Significant meer mannen geloven dan ook dat vleesconsumptie voor de mens een noodzakelijkheid is (Lea en Worsley, 2003). De resultaten bevestigen dit, mannen vinden vlees significant noodzakelijker dan vrouwen voor het onderhouden van een evenwichtig eetpatroon.

Een beleid dat consumenten wil stimuleren naar verminderde vleesconsumptie, hanteert bijgevolg idealiter een geslachtsspecieke benadering. Dit kan door mannen en vrouwen te voorzien van consumenteninformatie die hen aanspreekt op hun specifieke attitudes en overtuigingen. Aangezien consumenteninformatie alleen echter niet volstaat, is het ook nodig om de vleesconsumptie van mannen en vrouwen op een algemeen niveau aan te pakken met hardere maatregelen (Edjabou en Smed, 2013).

Een BKG-gewogen vleesbelasting voldoet aan die vereiste. In de fictieve webwinkel werd een belasting van 0,20 EUR per kg CO₂-equivalenten toegepast. De intentie om vleesconsumptie te reduceren ligt bij deze belastingprijs significant hoger ten opzichte van belastingprijzen die lager liggen, namelijk 0,12 en 0,06 EUR per kg CO₂-equivalenten. Dit voor zowel rundvlees als varkensvlees. De literatuur stelt dat een substantiële belastingprijs noodzakelijk is om een substantiële verandering in uitstoot te realiseren (Vinnari en Tapio, 2012). Hoewel het onduidelijk is of de belastingprijs van 0,20 EUR per kg CO₂-equivalenten aan de voorwaarde voldoet, lijkt ze voor de participanten toch invloedrijker dan onder anderen de belastingprijs gehanteerd door Wirsenius et al. (2011). De acceptatie van een vleesbelasting is trouwens niet significant verschillend tussen mannen en vrouwen. Wel gaan mannen significant meer akkoord dan vrouwen dat ze andere keuzes zouden hebben gemaakt mocht er geen belasting op vlees

zijn geweest. Dit is niet onlogisch, gegeven het feit dat mannen zoals aangegeven van nature meer (rood) vlees consumeren dan vrouwen en dankzij de gewogen belasting bijgevolg geconfronteerd worden met de grootste prijsverschillen.

De consumenteninformatie die mannen en vrouwen afzonderlijk probeert te beïnvloeden, werd aangeboden in de vorm van een krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie en een krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie. Een voedingskeuze wordt immers gevormd op basis van heel uiteenlopende motieven (Lea en Worsley, 2001).

De informatie in het krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie wordt significant ernstiger geacht door vrouwen dan door mannen. Vrouwen zijn immers meer begaan met ecologische duurzaamheid dan mannen (Dietz et al., 2002; Tobler et al., 2011). Volgens Tobler et al. (2011) is er ook een negatief verband tussen frequentie van vleesconsumptie en ecologische bezorgdheid met betrekking tot die vleesconsumptie. Dit bevestigt dat mannen ten opzichte van vrouwen minder bezig zijn met de ecologische voordelen van een flexitairisch dieet en de resultaten in het artikel dus als minder ernstig beschouwen. Toch stellen de auteurs wel dat vrouwen minder op de hoogte zijn van ecologische thema's dan mannen. De resultaten spreken dit echter tegen, aangezien mannen en vrouwen de informatie in het artikel even nieuw ervaren. Het artikel blijkt daarnaast mannen aan te zetten significant meer akkoord te gaan ten opzichte van vrouwen met de stellingen 'Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie' en 'Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel'. In de studie van Cordts et al. (2014) gaan mannen bij een gelijkaardig krantenartikel ook significant meer akkoord dan vrouwen met de laatstgenoemde stelling. Wat betreft het artikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie, lijken vrouwen dus meer geneigd te zijn ten opzichte van mannen om hun eetpatroon in lijn te brengen met de aanbevelingen beschreven in het artikel.

De informatie in het krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie wordt significant nieuwer ervaren door mannen in vergelijking met vrouwen. Het artikel belicht immers de onuitgesproken teleurgang van vlees als statussymbool en bijgevolg als symbool van mannelijkheid (Allen en Baines, 2002; Ruby, 2012). Bovendien spreekt het artikel mannen specifiek aan door hen te wijzen op de negatieve gevolgen voor hun lichaamsgeur van het volgen

van een carnivoor dieet. Havlicek en Lenochova (2006) benadrukken dat er nog steeds weinig kennis is over het verband tussen eetpatroon en attractiviteit van lichaamsgeur, wat dus bevestigd wordt door de resultaten. Het onderscheid tussen mannen en vrouwen in ervaren nieuwheid van het artikel vertaalt zich echter niet naar een onderscheid in ervaren ernst. Mannen en vrouwen vinden de beschreven resultaten even ernstig. Wel lijkt het erop te wijzen dat dit artikel – in tegenstelling tot het artikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie – ervoor zorgt dat mannen zich ten opzichte van vrouwen minder terughoudend opstellen om te reageren op de inhoud van het artikel. Mannen gaan namelijk significant minder akkoord dan vrouwen met de stelling ‘Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie’. Volgens Cordts et al. (2014) speelt het imago van vegetarisme voor mannen namelijk een belangrijkere rol dan voor vrouwen.

De informatie in het krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie wordt door zowel mannen als vrouwen significant nieuwer ervaren in vergelijking met de informatie in het krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie. De gemiddelde score op de nieuwheid van de informatie bedraagt 2,44 (tussen ‘Niet akkoord’ en ‘Neutraal’) voor het artikel over de klimaatimpact en 3,68 (tussen ‘Neutraal’ en ‘Akkoord’) voor het artikel over de imago-impact. De resultaten gaan daarmee in tegen de bewering van Vibhuti (2017) dat Europese consumenten kennis ontbreken over de ecologische impact van hun eetpatroon. Participanten blijken meer verrast dat hun eetpatroon negatief kan bijdragen aan hun persoonlijk imago. Er is immers wel degelijk media-aandacht voor de ecologische impact van vleesconsumptie (Vibhuti, 2017). De impact op het imago is daarentegen echter – alleszins in de literatuur – slechts een onderbelicht nevenverschijnsel (Cordts et al., 2014). Beide geslachten beoordelen het krantenartikel over de imago-impact wel significant minder waardevol en ernstig in vergelijking met het artikel over de klimaatimpact. Volgens Graham en Abrahamse (2017) zien de participanten het artikel over de imago-impact mogelijk als een persoonlijke aanval en staan ze er daardoor minder voor open. De resultaten zijn alleszins in lijn met de studie van Cordts et al. (2014), waar het artikel over de imago-impact ook significant minder ernstig wordt beschouwd in vergelijking met het artikel over de klimaatimpact. De auteurs wijten dit verschil aan een significant hoger wantrouwen in het eerstgenoemde artikel. De resultaten spreken dit echter tegen. De artikels wekken geen significant onderscheidend wantrouwen op, zowel bij mannen als vrouwen. De verklaring kan eerder gevonden worden in de bedreiging die beide thema's

vormen. De gevolgen van klimaatverandering zijn vandaag duidelijk zichtbaar, vallen moeilijk te ontkennen en hebben een impact op de leefbaarheid van deze en toekomstige generaties (Graham en Abrahamse, 2017; Nordgren, 2012). Dit in tegenstelling tot de gevolgen voor het imago, die de leefbaarheid niet in gevaar brengen. Bovendien zijn deze gevolgen weinig meetbaar, dus laten ze ruimte voor interpretatie (Allen et al., 2000).

De vraag is nu uiteraard welke rol deze krantenartikels kunnen spelen, als aanvulling op een algemeen geldende BKG-gewogen vleesbelasting, om de consumptie van rood vlees bij mannen en vrouwen verder te reduceren.

In de eerste plaats tonen de resultaten aan dat het lezen van een krantenartikel over de klimaat- of imago-impact niet leidt tot een significant grotere acceptatie van een vleesbelasting, hypothese 1a wordt verworpen. Hoewel het effect van de belasting dan wel nog steeds versterkt kan worden, is de consumptie van rood vlees na het lezen van een krantenartikel ook niet significant lager. Hypothese 1b en bijgevolg één van de belangrijkste steunpilaren van het holistisch beleid worden daarom ook onderuitgehaald. De resultaten gaan hiermee in tegen de auteurs die stellen dat een harde maatregel in combinatie met een zachte maatregel makkelijker geaccepteerd wordt en ook een groter effect genereert (Apostolidis en McLeay, 2016; Dagevos en Voordouw, 2013; Tobler et al., 2011; Wirsenius et al., 2011). Daarnaast is de consumptie van rood vlees na het lezen van het krantenartikel over de klimaatimpact niet significant lager dan na het lezen van het krantenartikel over de imago-impact. Nochtans is de bekendheid met, bezorgdheid om en relevantie van de informatie in het eerstgenoemde artikel significant hoger. Het artikel over de klimaatimpact doet participanten bovendien significant meer nadenken over hun eigen eetpatroon. Volgens Vibhuti (2017) toch een belangrijke voorbode voor een effectieve wijziging in eetpatroon. Tussen beide artikels is er echter geen significant verschil in de mate van akkoord met de stellingen 'Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie' en 'Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel', met een gemiddelde hoge score van respectievelijk 3,45 en 3,65 (tussen 'Neutraal' en 'Akkoord'). In de studie van Cordts et al. (2014) wordt er met betrekking tot de intentie om het eetpatroon te wijzigen ook geen significant verschil gevonden tussen beide artikels. Deze tegenstrijdigheden maken het moeilijk om conclusies te trekken omtrent de overtuigingskracht van de specifieke inhoud van de krantenartikels. Desalniettemin wordt hypothese 2 verworpen, wat werd

aangenomen uit de studie van Cordts et al. (2014), op basis van het verschil tussen beide artikels in percentage participanten dat hun vleesconsumptie wil reduceren, wordt dus niet bevestigd.

Drie redenen kunnen aan de basis liggen van het verwerpen van de hypotheses. Een eerste mogelijke reden is dat de resultaten onbetrouwbaar zijn. In de analyse van de hypotheses met effectieve vleesconsumptie is de assumptie van gelijkheid van varianties namelijk geschonden. De resultaten moeten dus met de nodige voorzichtigheid worden benaderd, ookal is de analyse robuust tegen afwijkingen van homogeniteit. Een tweede mogelijke reden is dat één krantenartikel over de negatieve gevolgen van vleesconsumptie onvoldoende is om consumenten te overtuigen hun attitude en gedrag verder bij te stellen (Graham en Abrahamse, 2017). Maatregelen om vleesconsumptie te reduceren zijn op nationaal en Europees niveau immers volledig nieuw (Dagevos en Voordouw, 2013). Consumenten hebben daarom tijd nodig om voldoende informatie te ontvangen en te kunnen verwerken. Vleesconsumptie is namelijk een belangrijk onderdeel van de persoonlijke levensstijl en gewoontes. Een graduele aanpak, waarin attitude tegenover een flexitarische levensstijl eerst wordt opgekrikt, lijkt aangewezen (Dagevos en Voordouw, 2013; Tobler et al., 2011). Een derde mogelijke reden is dat de krantenartikels, ondanks de toegepaste tips voor een effectievere communicatie uit Vibhuti (2017), onvoldoende vertrouwen opwekken. In het bijsturen van attitude en gedrag met betrekking tot vleesconsumptie, blijkt vertrouwen in de informatie immers een noodzakelijke eerste stap te zijn (Cordts et al., 2014; Godfrey, 2014; Scrimgeour, 2012; Vibhuti, 2017). Het wantrouwen in beide artikels verschilt niet significant en bedraagt gemiddeld 2,89 (tussen 'Niet akkoord' en 'Neutraal'), wat dicht aanleunt tegen neutraliteit. Cordts et al. (2014) bevestigen in hun studie dat het wantrouwen in de artikels over de klimaat- en imago-impact het hoogst is van de vier artikels (klimaat, imago, gezondheid en dierenwelzijn), bijgevolg hebben de artikels ook de minste impact van de vier op de intentie om minder vlees te consumeren bij mannen en vrouwen.

Een vergelijking tussen de krantenartikels bij mannen en vrouwen afzonderlijk brengt dezelfde problemen aan het licht. De artikels hebben gefaald om de vleesconsumptie van het geslacht waarvoor ze bedoeld waren bijkomend te beïnvloeden. De consumptie van rood vlees is bij mannen namelijk niet significant lager na het lezen van het krantenartikel over de imago-impact dan na het lezen van het krantenartikel over de klimaatimpact. Evenzeer blijkt de consumptie

van rood vlees bij vrouwen niet significant lager na het lezen van het krantenartikel over de klimaatimpact dan na het lezen van het krantenartikel over de imago-impact. Hypotheses 4 en 6 worden dan ook verworpen. Belangrijk om op te merken is dat de significant hogere bekendheid met, bezorgdheid om en relevantie van de informatie in het artikel over de klimaatimpact voor zowel mannen als vrouwen geldt. Aangezien dit onderscheid zich niet vertaalt naar een significant verschillende consumptie van rood vlees, is het ook hier moeilijk uitspraken te doen omtrent de overtuigingskracht van de specifieke inhoud van de artikels. Mannen lijken wel sceptisch te zijn tegenover beide artikels. De mate waarin ze akkoord gaan met de stellingen 'Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon', 'Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie' en 'Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel' verschilt niet significant tussen beide artikels. De gemiddelde scores van respectievelijk 2,59 (tussen 'Niet akkoord' en 'Neutraal'), 3,46 (tussen 'Neutraal' en 'Akkoord') en 3,71 (tussen 'Neutraal' en 'Akkoord') verraden daarbij dat beide artikels niet de kracht hebben om de vleesconsumptie van mannen verder te reduceren. Vrouwen daarentegen gaan met dezelfde stellingen wel significant meer akkoord bij het artikel over de imago-impact ten opzichte van het artikel over de klimaatimpact. Voor vrouwen zou het artikel over de klimaatimpact in principe dus beter moeten werken, dit blijkt echter onvoldoende het geval te zijn. Zowel bij mannen als vrouwen afzonderlijk verschilt het wantrouwen in de artikels wel niet significant. Bij mannen bedraagt het gemiddeld wantrouwen in beide artikels 2,86, bij vrouwen 2,93 (tussen 'Niet akkoord' en 'Neutraal'). Een vertrouwenstekort is hier dus ook mogelijk.

Een vergelijking tussen mannen en vrouwen toont eerst en vooral aan, zoals reeds gesteld, dat de consumptie van rood vlees significant lager is voor vrouwen ten opzichte van mannen in de situatie zonder artikel. De BKG-gewogen belasting slaagt er dus niet in de natuurlijke kloof in vleesconsumptie tussen mannen en vrouwen te dichten, ondanks dat mannen ten opzichte van vrouwen significant meer akkoord gaan dat ze andere keuzes zouden hebben gemaakt mocht er geen belasting op vlees zijn geweest. Vier mogelijke verklaringen: ofwel zijn mannen te weinig overgeschakeld naar niet-rood vlees, ofwel zijn mannen overgeschakeld van rundvlees op varkensvlees, ofwel denken mannen dat ze andere keuzes zouden hebben gemaakt zonder belasting (een zogenaamd "optimisme" of "idealisme" zoals besproken door Allen en Baines (2002, p.127)), ofwel hebben vrouwen de consumptie van rood vlees zelf ook nog gevoelig

verlaagd. Na het lezen van het krantenartikel over de klimaatimpact is het positief significant verschil in de consumptie van rood vlees tussen mannen en vrouwen nog steeds intact. Hypothese 5 wordt bijgevolg aanvaard. Na het lezen van het krantenartikel over de imago-impact is het verschil tussen mannen en vrouwen echter niet significant. Hypothese 3 wordt verworpen. Aangezien de consumptie van rood vlees zowel bij mannen als vrouwen niet significant verschilt tussen de situatie zonder artikel, de situatie met het artikel over klimaatimpact en de situatie met het artikel over imago-impact, is het moeilijk te oordelen wat er aan de basis ligt van het niet-significant verschil in vleesconsumptie tussen mannen en vrouwen bij het artikel over imago-impact. De grens tussen significantie en niet-significantie lijkt flinterdun. Twee mogelijke verklaringen: ofwel consumeren mannen in de situatie van het artikel over de imago-impact minder (maar niet significant) ten opzichte van de overige twee situaties, ofwel consumeren vrouwen in de situatie van het artikel over de imago-impact meer (maar niet significant) ten opzichte van de overige situaties. Aangezien mannen tegenover beide artikels even sceptisch staan, maar vrouwen algemeen sceptischer staan tegenover het artikel over de imago-impact ten opzicht van het artikel over de klimaatimpact (en ook ten opzichte van mannen), lijkt het te gaan om het tweede. In dat geval ervaren vrouwen een soort “*backfire effect*” zoals toegelicht door Vibhuti (2017, p.69). Dit betekent dat de specifieke inhoud van het artikel over de imago-impact vrouwen hun vleesconsumptie doet verhogen in plaats van verlagen.

5.2 Limitaties en mogelijkheden voor verder onderzoek

Eerst en vooral bleek de structuur en organisatie van de fictieve webwinkel niet optimaal. De meerderheid van de participanten overschreed dan ook het opgelegde budget van 15 EUR. Hoewel het besteed budget ondergeschikt werd gemaakt aan het aantal geselecteerde eenheden vlees, was dit toch een indicatie dat de webwinkel beter georganiseerd kon worden. Zo konden participanten bijvoorbeeld niet terugkeren naar een vorig gamma. Ze waren dus wel aangewezen op hun eerste keuze, maar ze konden deze keuze ook niet meer wijzigen. Participanten die eerst rood vlees hadden gekozen en dan wilden veranderen naar wit vlees, vis- of veggieproducten konden dit niet meer doen en selecteerden eventueel zelf beide mogelijkheden. Daarnaast konden participanten in de webwinkel ook eieren, zetmeelproducten en groenten selecteren. Deze producten dienden louter om de boodschappentaak zo algemeen mogelijk te maken en het doel van het onderzoek te verdoezelen, maar hebben mogelijk ook bijgedragen tot een meeruitgave. Bovendien moesten de participanten zelf bijhouden wat ze

hadden geselecteerd en hoeveel budget ze reeds hadden gependeed, wat ook niet ideaal is. Verder onderzoek zou de studie dus kunnen herhalen, gebruikmakend van een fictieve webwinkel - eventueel een aparte website - waar participanten kunnen schakelen tussen de gamma's en een overzicht krijgen van de geselecteerde producten en het gependeed budget. Dergelijk onderzoek zou ook kunnen nagaan in welke mate de krantenartikels participanten verder stimuleren om meer groenten of zetmeelproducten aan te duiden, in de huidige studie werd dit namelijk niet onderzocht.

Ten tweede was het mogelijk te duidelijk voor de participanten wat het doel van de studie was. Eerst kreeg de meerderheid van de participanten immers een krantenartikel over de negatieve gevolgen van vleesconsumptie te lezen. Daarna, in de uitleg van de boodschappentaak, werd de BKG-gewogen vleesbelasting toegelicht. Finaal, in de webwinkel zelf, moesten de participanten dan eerst de gamma's doorlopen met de vleesproducten die relatief het meest werden belast. Scrimgeour (2012) stelt dat het geen goede zet is om bij consumenten te hameren op een reductie in vleesconsumptie. Volgens Apostolidis en McLeay (2016) doet dit consumenten alleen maar meer twijfelen. Consumenten moeten zich daarentegen stap voor stap kunnen aanpassen aan de nieuwe informatie en dat heeft tijd nodig (Scrimgeour, 2012). Verder onderzoek zou dit kunnen oplossen door de webwinkel zo te organiseren dat de participanten eerst de gamma's met groenten en zetmeelproducten te zien krijgen of moeten doorlopen en dan pas de gamma's met vlees-, vis- en veggieproducten. Daarnaast kan de toelichting van de vleesbelasting vooraf ook worden weggelaten, zodat er enkel een korte indicatie van de belasting staat bij het product zelf. Tot slot kan er ook een krantenartikel met een willekeurig thema (zoals sport) worden gegeven aan de participanten in de controlegroep, om hen alvast op een dwaalspoor te brengen.

Ten derde hanteerde de studie argumenten (klimaat- en imago-impact van vleesconsumptie) die bewezen zijn, in vergelijkingen met argumenten zoals de impact op dierenwelzijn en gezondheid, consumenten minder prominent aan te zetten tot verminderde vleesconsumptie (Cordts et al., 2014; Ruby, 2012). Bijgevolg zou verder onderzoek deze studie kunnen uitbreiden door alle vier de argumenten afzonderlijk als consumenteninformatie aan te bieden. Dit zal toelaten om nauwkeuriger te onderzoeken welke motieven mannen en vrouwen bewegen, in een situatie met een BKG-gewogen vleesbelasting, om de consumptie van rood vlees verder te reduceren. Op deze manier biedt het ook een betere uitbreiding op de studie van Cordts et al. (2014).

Ten vierde onderzocht de studie niet welke kracht de BKG-gewogen vleesbelasting heeft om de consumptie van rood vlees bij mannen en vrouwen te reduceren. Daarentegen ging de studie na welke kracht consumenteninformatie heeft om de BKG-gewogen vleesbelasting te versterken. Een combinatie van harde en zachte maatregelen, zoals voorgedragen door onder andere Dagevos en Voordouw (2013). Participanten gaan significant meer akkoord dat ze hun vleesconsumptie zouden reduceren bij een BKG-gewogen belastingprijs van 0,20 EUR per kg CO₂-equivalenten, vergeleken met 0,12 en 0,06 EUR per kg CO₂-equivalenten. Zowel bij rundvlees als varkensvlees. Het blijft echter onduidelijk in welke mate de belastingprijs van 0,20 EUR per kg CO₂-equivalenten participanten effectief heeft aangezet om hun vleesconsumptie te reduceren en in welke mate de verschillen in intentie tussen de belastingprijzen zich zouden vertalen naar verschillen in gedrag. Verder onderzoek zou de huidige studie bijgevolg kunnen uitbreiden met de situatie zonder belasting of met de situatie met een lagere belastingprijs, zoals de 0,06 EUR per kg CO₂-equivalenten gehanteerd door Wirsenius et al. (2011). Dit laat bovendien toe om het resultaat na te gaan dat mannen ten opzichte van vrouwen significant meer akkoord gaan dat ze andere keuzes zouden hebben maken in de situatie zonder belasting (en of dit ook het geval is bij een lagere belastingprijs). Aangezien dit onderzoek echter meer neigt naar het monetaire aspect van vleesconsumptie, zou het interessant zijn dat het wel een opdeling maakt volgens inkomensklasse, met een specifieke focus op de laagste klassen. Een belangrijk punt ook reeds aangedragen door Cordts et al. (2014), omdat de laagste sociale klassen opgebouwd zijn uit de grootste vlees-eters. Deze focus kon in deze studie niet gelegd worden, door een gebrek aan participanten met een laag inkomen.

Ten vijfde was de boodschappentaak mogelijk niet relevant voor alle participanten. De meerderheid van de participanten bleek immers nog student (64%) te zijn. Hoewel het mogelijk is dat de participanten in deze groep vertrouwd zijn met het doen van boodschappen en het klaarmaken van de eigen maaltijden, lijkt de boodschappentaak toch minder aangewezen voor hen. Daarnaast blijkt de boodschappentaak ook minder vanzelfsprekend voor mannelijke participanten. Algemeen dragen vrouwen immers nog steeds meer de verantwoordelijkheid om de boodschappen te doen en de gezinsmaaltijden te bereiden (Scrimgeour, 2012; Tobler et al., 2011). Lea en Worsley (2001) stellen dat een gebrek aan kennis over de bereidingswijze van een vegetarische maaltijd consumenten naar gekende vleesrijke recepten duwt. In de studie van

Godfrey (2014) bleek de gekende smaak van vleesrijke producten daarbij ook cruciaal. Een geslachtsspecifieke invalshoek van een beleid richting verminderde vleesconsumptie is echter wel noodzakelijk (Cordts et al., 2014). Verder onderzoek spitst zich dus eerst en vooral best toe op volwassen participanten met een inkomen. Daarnaast houdt het best ook rekening dat niet elke participant kan koken of vertrouwd is met het doen van boodschappen. De webwinkel kan daarom voorzien worden van vleesrijke en vleesarme producten die niet gekookt hoeven te worden en toch een breed publiek aanspreken. Een voorbeeld van dergelijk gamma is broodbeleg.

Ten slotte, zoals reeds aangegeven, is het reduceren van vleesconsumptie aan de hand van een holistisch beleid mogelijk een werk van lange adem (Dagevos en Voordouw, 2013; Tobler et al., 2011). Een longitudinale studie zou in dit opzicht interessante inzichten aan het licht kunnen brengen. Zeker omdat consumenten op zich niet vaak geïnformeerd hoeven te worden over de negatieve gevolgen van vleesconsumptie om hun attitude ten aanzien van vlees te veranderen. Volgens Berndsen en Van der Pligt (2005) heeft een eenmalige blootstelling immers al de kracht om de attitude (en mogelijk ook gedrag) van consumenten gedurende enkele dagen negatief te beïnvloeden. Een waar effect van consumenteninformatie zou dus ten vroegste pas zichtbaar kunnen zijn na enkele dagen, het is dan interessant na te gaan hoe dat effect zich op lange termijn doorzet wanneer consumenten bijkomend worden geïnformeerd. Vertrouwen in de informatie blijkt daarbij ook een noodzakelijke eerste stap te zijn (Cordts et al., 2014; Godfrey, 2014; Scrimgeour, 2012; Vibhuti, 2017). Om dat vertrouwen op te krikken, kan de vorm van het krantenartikel vervangen worden door bijvoorbeeld puur een gedeelte uit een wetenschappelijk werk. Een wetenschappelijk werk is namelijk objectief, niet politiek gekleurd, en zou dus in se voldoende vertrouwen moeten opwekken. Een andere mogelijkheid is om de informatie aan te bieden vanuit de overheid zelf.

6 Conclusie

De aanhoudende groei in vleesconsumptie is maatschappelijk gezien zorgwekkend (Raphaely en Marinova, 2014). Vleesconsumptie is immers onlosmakelijk verbonden aan vleesproductie, een activiteit die momenteel 18% van de totale antropogene uitstoot voor zijn rekening neemt en bijgevolg gevoelig bijdraagt aan gewichtige klimatologische verschijnselen (FAO, 2006; Nordgren, 2012). Beleidsmakers bevinden zich dan ook op een cruciaal moment om in het kader van een ambitieus klimaatplan ook op deze sector en zijn consumenten de ogen te richten (Stehfest et al., 2009). Gezien de ernst van de situatie volstaat het daarbij niet meer om te vertrouwen op vrijwillige initiatieven om vleesconsumptie te beperken (Nordgren, 2012). Daarentegen is er nood aan een holistisch beleid waarbij een zachte maatregel, gericht op de specifieke attitude van mannen en vrouwen, een algemeen draagvlak creëert voor een harde maatregel om de vleesconsumptie van consumenten samen optimaal te reduceren (Alemanno en Carreño, 2013; Apostolidis en McLeay, 2016; Cordts et al., 2014; Dagevos en Voordouw, 2013; Tobler et al., 2011). De geslachtsspecifieke benadering vormt daarbij de absolute hoeksteen van het beleid. Vrouwen ten opzichte van mannen hechten meer belang aan de ecologische duurzaamheid van een flexitair eetpatroon, terwijl mannen ten opzichte van vrouwen meer belang hechten aan de uitstraling van een flexitair eetpatroon (Cordts et al., 2014; Hartmann en Siegrist, 2017). De huidige thesis gaat na in welke mate beide argumenten, in de vorm van een krantenartikel, een aanvulling kunnen bieden op een BKG-gewogen vleesbelasting om de consumptie van mannen en vrouwen optimaal te reduceren. Op deze manier wordt het geslachtsspecifiek effect onderzocht van het holistisch beleid, bestaande uit een harde en zachte maatregel.

De resultaten liggen echter zeer beperkt in lijn met de vooropgestelde verwachtingen. Eerst en vooral zorgt het lezen van de krantenartikels niet voor een grotere acceptatie van de vleesbelasting en ook niet voor een groter effect van de vleesbelasting. Daarnaast is het effect van de vleesbelasting na het lezen van het artikel over de klimaatimpact ook niet groter dan na het lezen van het artikel over de imago-impact. Een vergelijking tussen de artikels binnen geslacht toont aan dat het effect van de vleesbelasting bij vrouwen na het lezen van het artikel over de klimaatimpact niet groter is dan na het lezen van het artikel over de imago-impact, evenzeer is het effect van de vleesbelasting bij mannen na het lezen van het artikel over de imago-impact niet groter dan na het lezen van het artikel over de klimaatimpact. Een vergelijking

tussen mannen en vrouwen binnen artikel leidt wel tot de aanvaarding van een hypothese. Het effect van de vleesbelasting is namelijk groter voor vrouwen dan voor mannen bij het lezen van het artikel over de klimaatimpact. Het effect van de vleesbelasting is echter ook in de situatie zonder artikel groter voor vrouwen dan voor mannen, vrouwen consumeren van nature immers al veel minder vlees dan mannen (Vergnaud et al., 2010). Het effect van de vleesbelasting is dan ook niet groter voor mannen dan voor vrouwen bij het lezen van het artikel over de imago-impact.

Desondanks draagt de thesis toch in belangrijke mate bij aan de bestaande literatuur. De resultaten bevestigen immers dat vleesconsumptie een reflectie vormt van diepgewortelde gewoontes en gedragingen, die door beleidsmakers enkel kunnen worden aangepakt met sterk betrouwbare maatregelen en voldoende tijd voor de consument om zich op de maatregelen in te stellen. Daarbij lijkt het ook aangewezen om de consument regelmatig te informeren (Cordts et al., 2014; Dagevos en Voordouw, 2013; Godfrey, 2014; Graham en Abrahamse, 2017; Scrimgeour, 2012; Vibhuti, 2017).

Als deze elementen in rekening worden gebracht, zal de rol van het klimaat- en imago-argument voor mannen en vrouwen ook beter zichtbaar zijn. Voor vrouwen zal het dan moeten blijken of het klimaatargument ten opzichte van het imago-argument het effect van een vleesbelasting kan versterken en of het imago-argument effectief leidt tot een *“backfire effect”* (Vibhuti, 2017, p.69). Voor mannen, daarentegen, zal het moeten blijken of beide argumenten een hoge mate van scepticisme blijven oproepen. Mannen blijven hoe dan ook een complexe, maar belangrijke groep om te benaderen, zeker omdat ze over de sleutel beschikken om de significante kloof in vleesconsumptie met hun vrouwelijke tegenhangers te dichten.

Het staat hoe dan ook buiten kijf dat de komende jaren cruciaal worden inzake klimaatverandering om onomkeerbaarheid tegen te houden (Raphaely en Marinova, 2014). De bal ligt daarbij in het kamp van de beleidsmakers, zij beschikken over de middelen om de consument te overhalen minder vlees te consumeren. De ideale maatregel bestaat echter niet. Het is dan ook alleen dankzij het synergetisch effect van verschillende maatregelen samen dat de consument gestimuleerd zal kunnen worden richting een flexitarische levensstijl (Apostolidis en McLeay, 2016).

Lijst van geraadpleegde werken

- Albrecht, J., & Vandenberghe, D. (2015). *Vlees op tafel bij de klimaatonderhandelingen*. UGent.
- Alemanno, A., & Carreño, I. (2013). 'Fat taxes' in Europe and beyond – a legal and policy analysis under EU and WTO law. *European Food and Feed Law Review* 2, 97-112
- Allen M.W., & Baines, S. (2002). Manipulating the symbolic meaning of meat to encourage greater acceptance of fruits and vegetables and less proclivity for red and white meat. *Appetite* 38(2), 118-130
- Allen, M.W., Wilson, M., Hung Ng, S., & Dunne, M. (2000). Values and beliefs of vegetarians and omnivores. *The Journal of Social Psychology* 140(4), 405-422
- American Dietetic Association, & Dietitians of Canada (2003). Position of the American Dietetic Association and Dietitians of Canada: vegetarian diets. *Journal of the American Dietetic Association* 103, 748-765
- Andersen, H.J., Oksbjerg, N., & Therkildsen, M. (2005). Potential quality control tools in the production of fresh pork, beef and lamb demanded by the European society. *Livestock Production Science* 94, 105-124
- Apostolidis, C., & McLeay, F. (2016). Should we stop meating like this? Reducing meat consumption through substitution. *Food Policy* 65, 74-89
- Appleby, P.N., Thorogood, M., Mann, J.I., & Key, T.J. (1999). The Oxford Vegetarian Study: an overview. *American Journal of Clinical Nutrition* 70, 525s-531s
- Beardsworth, A.D., Bryman, A., Keil, T., Goode, J., Haslam, C., & Sherratt, E. (2002). *Women, men and food: The significance of gender for nutritional attitudes and choices* 104(7), 470-491
- Beardsworth, A.D., & Keil, E.T. (1997). *Sociology on the menu: An invitation to the study of food and society*. London: Routledge.
- Bellarby, J., Tirado, R., Leip, A., Weiss, F., Lesschen, J.P., & Smith, P. (2013). Livestock greenhouse gas emissions and mitigation potential in Europe. *Global Change Biology* 19(1), 3-18
- Berndsen, M., & Van der Pligt, J. (2005). Risks of meat: The relative impact of cognitive, affective, and moral concerns. *Appetite* 44, 195-205

- Bianchi, F., Dorsel, C., Garnett, E., Aveyard, P., & Jebb, S.A. (2018). Interventions targeting conscious determinants of human behavior to reduce the demand for meat: a systematic review with qualitative comparative analysis. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* 15, 102
- Carlsson-Knyama, A., & González, A.D. (2009). Potential contributions of food consumption patterns to climate change. *American Journal of Clinical Nutrition* 89(5), 1704s-1709s
- Cassman, K.G. (1999). Ecological intensification of cereal production systems: yield potential, soil quality, and precision agriculture. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 96, 5952-5959
- Cordts, A., Nitzko, S., & Spiller, A. (2014). Consumer response to negative information on meat consumption in Germany. *International Food and Agribusiness Management Review* 17, 83-106
- Dagevos, H., & Voordouw, J. (2013). Sustainability and meat consumption, is reduction realistic? *Sustainability: Science, Practice & Policy* 92(2), 60-69
- de Bakker, E., & Dagevos, H. (2012). Reducing meat consumption in today's consumer society. Questioning the citizen-consumer gap. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics* 25, 877-894
- de Boer, J., Schösler, H., & Boersema, J.J. (2013). Climate change and meat eating: An inconvenient couple? *Journal of Environmental Psychology* 33, 1-8
- Dietz, T., Kalof, L., & Stern, P.C. (2002). Gender, Values and Environmentalism. *Social Science Quarterly* 83(1), 353-364
- Edjabou, L.D., & Smed, S. (2013). The effect of using consumption taxes on foods to promote climate friendly diets – the case of Denmark. *Food Policy* 39, 84-96
- FAO (2006). *Livestock's long shadow: environmental issues and options*. Rome: Food and Agriculture Organisation of the United Nations.
- Fehrenbach, K.S. (2013). *The health and environmental impacts of meat consumption: Using the extended Parallel Process Model to persuade college students to eat less meat*. Paper voorgesteld op de vergadering van de National Communication Association, Wahington D.C., USA.
- Friel, S., Dangour, A.D., Garnett, T., Lock, K., Chalabi, Z., Roberts, I., Butler, A., Butler, C.D., Waage, J., McMichael, A.J., & Haines, A. (2009). Public health benefits of strategies to reduce greenhouse gas emissions: food and agriculture. *The Lancet* 374, 2016-2025

- Friel, S., Marmot, M., McMichael, A.J., Kjellstrom, T., & Vågerö, D. (2008). Global health equity and climate stabilization: a common agenda. *The Lancet* 372, 1677-1683
- Garnett, T. (2009). Livestock-related greenhouse gas emissions: impacts and options for policy makers. *Environmental Science and Policy* 12, 491-503
- Godfrey, D.M. (2014). *Communicating sustainable food: connecting scientific information to consumer action* (Masterproef, University of Calgary, Calgary, Canada). Geraadpleegd via https://prism.ucalgary.ca/bitstream/handle/11023/1598/ucalgary_2014_Godfrey_David.pdf.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Gossard, M., & York, R. (2003). Social structural influences on meat consumption. *Human Ecology Review* 10(1), 1-9
- Graham, T., & Abrahamse, W. (2017). Communicating the climate impacts of meat consumption: The effect of values and message framing. *Global Environmental Change* 44, 98-108
- Hartmann, C., & Siegrist, M. (2017). Consumer perception and behavior regarding sustainable protein consumption: A systematic review. *Trends in Food Science & Technology* 61, 11-25
- Havlicek, J., & Lenochova, P. (2006). The effect of meat consumption on body odor attractiveness. *Chemical Senses* 31(8), 747-752
- Henning, B. (2011). Standing in livestock's 'long shadow': the ethics of eating meat on a small planet. *Ethics and the environment* 16(2), 63-94
- IPCC (2014). *Climate change 2014: Mitigation of Climate Change. Working Group III Contribution to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge, UK & New York, NY, USA: Cambridge University Press.
- Kalof, L., Dietz, T., Stern, P.C., & Guagnano, G.A. (1999). Social psychological and structural influences on vegetarian beliefs. *Rural Sociology* 64(3), 500-511
- Kayser, M., & Spiller, A. (2012). Das Image der verschiedenen Fleischarten aus KonsumentInnenansicht. *Jahrbuch der österreichischen Gesellschaft für Agrarökonomie* 21(1), 23-33
- Kerr, M., & Charles, N. (1986). Servers and providers: the distribution of food within the family. *Sociological Review* 34, 115-157
- Key, T.J., Davey, G.K., & Appleby, P.N. (1999). Health benefits of a vegetarian diet. *Proceedings of the Nutrition Society* 58, 271-275

- Lea, E., & Worsley, A. (2001). Influences on meat consumption in Australia. *Appetite* 36(2), 127-136
- Lea, E., & Worsley, A. (2003). *Benefits and barriers to the consumption of a vegetarian diet in Australia. Public Health Nutrition* 6(5), 505-511
- Leghorn, L., & Roodkowsky, M. (1977). *Who really starves: Women and world hunger*. New York: Friendship Press.
- Lesschen, J.P., van den Berg, M., Westhoek, H.J., Witzke, H.P., & Oenema, O. (2011). Greenhouse gas emission profiles of European livestock sectors. *Animal Feed Science and Technology* 166-167, 16-28
- McMichael, A.J., Powles, J.W., Butler, C.D., & Uauy, R. (2007). Food, livestock production, energy, climate change, and health. *The Lancet* 370, 1253-1263
- Millward, D.J. (1999). The nutritional value of plant-based diets in relation to human amino acid and protein requirements. *Proceedings of the Nutrition Society* 58, 249-260
- Monin, B. (2007). Holier than me? Threatening social comparison in the moral domain. *Revue Internationale de Psychologie Sociale* 20(1), 53-68
- Nordgren, A. (2012). Ethical issues in mitigation of climate change: the option of reduced meat production and consumption. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics* 25(4), 563-584
- Pelletier, N., & Tyedmers, P. (2010). Forecasting potential global environmental costs of livestock production 2000-2050. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 107, 18371-18374
- Pigou, A.C. (1957). *A study in public finance* (3rd ed.). London: Macmillan.
- Potts, A., & Parry, J. (2010). Vegan sexuality: Challenging heteronormative masculinity through meat-free sex. *Feminism & Psychology* 20(1), 53-72
- Powell, T.W.R., & Lenton, T.M. (2012). Future carbon dioxide removal via biomass energy constrained by agricultural efficiency and dietary trends. *Energy and Environmental Science* 5, 8116-8133
- Randall, T. (2014). *How justified is the implementation of a meat tax?* (Working paper for the ECPR General Conference at Glasgow). Geraadpleegd via ECPR website: <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/59582245-83b4-4e01-b592-2bfc2cdca727.pdf>
- Raphaely, T., & Marinova, D. (2014). Flexitarianism: a more moral dietary option. *International Journal of Sustainable Society* 6, 189-211

- Raulio, S., Roos, E., & Prättälä, R. (2010). School and workplace meals promote healthy food habits. *Public Health Nutrition* 13, 987-992
- Richardson, N.J., MacFie, H.J.H., & Shepherd, R. (1994). Consumer attitudes to meat eating. *Meat Science* 36, 57-65
- Ruby, M.B. (2012). Vegetarianism. A blossoming field of study. *Appetite* 58, 141-150
- Ruby, M.B., & Heine, S.J. (2011). Meat, morals, and masculinity. *Appetite* 56(2), 447-450
- Säll, S., & Gren, I.-M. (2015). Effects of an environmental tax on meat and dairy consumption in Sweden. *Food Policy* 55, 41-53
- Sanders, T.A. (1999). The nutritional adequacy of plant-based diets. *Proceedings of the Nutrition Society* 58, 265-269
- Schaevers, M. (3 januari 2019). “Denk maar niet dat scharreleieren beter zijn. Misschien voor de dieren, maar zeker niet voor het milieu” – George Monbiot, het ecologisch geweten van Engeland. *De Morgen*. Geraadpleegd via <https://www.demorgen.be/buitenland/-denk-maar-niet-dat-scharreleieren-beter-zijn-misschien-voor-de-dieren-maar-zeker-niet-voor-het-milieu-b0c1296c/>
- Schmutzler, A., & Goulder, L.H. (1997). The choice between emission taxes and output taxes under imperfect monitoring. *Journal of Environmental Economics and Management* 32(1), 51-64
- Scrimgeour, L.R. (2012). *Digital Persuasion: Effects of web-based information and beliefs on meat consumption attitudes and intentions* (masterproef, psychologie, University of Canterbury, Christchurch, Nieuw-Zeeland). Geraadpleegd via https://ir.canterbury.ac.nz/bitstream/handle/10092/7427/Thesis_fulltext.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Smed, S., Jensen, J.D., & Denver, S. (2007). Socio-economic characteristics and the effect of taxation as a health policy instrument. *Food Policy* 32, 624-639
- Stehfest, E., Bouwman, L., van Vuuren, D.P., den Elzen, M.G.J., Eickhout, B., & Kabat, P. (2009). Climate benefits of changing diet. *Climatic Change* 95, 83-102
- Stern, N. (2006). *Stern Review: the economics of climate change*. London: HM Treasury.
- Stoll-Kleemann, S., & Schmidt, U.J. (2017). Reducing meat consumption in developed and transition countries to counter climate change and biodiversity loss: a review of influence factors. *Regional Environmental Change* 17, 1261-1277

- Tilman, D., Balzer, C., Hill, J., & Befort, B.L. (2011). Global food demand and the sustainable intensification of agriculture. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 108(50), 20260-20264
- Tobler, C., Visschers, V.H.M., & Siegrist, M. (2011). Eating green. Consumer's willingness to adopt ecological food consumption behaviors. *Appetite* 57, 674-682
- Van Damme, S. (12 februari 2019). Gentse studenten willen massaal mobiliseren voor klimaatbetogingen. *HLN*. Geraadpleegd via <https://www.hln.be/regio/gent/gentse-studenten-willen-massaal-mobiliseren-voor-klimaatbetogingen~a083e31d/>
- Vergnaud, A.-C., Norat, T., Romaguera, D., Mouw, T., May, A.M., Travier, N., Luan, J., Wareham, N., Slimani, N., Rinaldi, S. et al. (2010). Meat consumption and prospective weight change in participants of the EPIC-PANACEA study. *American Journal of Clinical Nutrition* 92(2), 398-407
- Vibhuti, P. (2017). *Rainforest, reef and our appetite for beef: communication for sustainable behaviour change* (Masterproef, University of Otago, Dunedin, Nieuw-Zeeland).
Geraadpleegd via <https://ourarchive.otago.ac.nz/bitstream/handle/10523/7581/PatelVibhuti2016MSciCom.m.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Vinnari, M., & Tapio, P. (2012). Sustainability of diets: from concepts to governance. *Ecological Economics* 74, 46-54
- Weiss, F., & Leip, A. (2012). Greenhouse gas emissions from the EU livestock sector: a life cycle assessment carried out with the Capri model. *Agriculture, Ecosystems & Environment* 149, 124-134
- Westhoek, H., Rood, T., van den Berg, M., Janse, J., Nijdam, D., Reudink, & M., Stehfest, E. (2011). The protein puzzle: the consumption and production of meat, dairy and fish In the European Union. The Hague: PBL Netherlands Environmental Assessment Agency.
- Wirsenius, S., Hedenus, F., & Mohlin, K. (2011). Greenhouse gas taxes on animal food products: rationale, tax scheme and climate mitigation effects. *Climatic Change* 108, 159-184

Bijlagen

Bijlage 1: Vragenlijst

Start vragenlijst

Beste participant

De volgende enquête zal ongeveer 10 minuten innemen.
Er zijn geen juiste of foute antwoorden. De antwoorden worden bovendien anoniem verwerkt.

Alvast bedankt voor uw participatie!
Juno Opsomer
Universiteit Gent

Klik op --> om te starten.

Optie 1: Krantenartikel over de klimaatimpact van vleesconsumptie:

Hieronder vind je een artikel uit Het Nieuwsblad (krant) van 20 oktober 2018 in verband met vleesconsumptie. Lees het artikel aandachtig en klik op --> om door te gaan

"Vleesconsumptie heeft een grotere impact op het klimaat dan aanvankelijk gedacht. Volgens experts van de Worldwatch (Amerikaanse denktank) is onze trek in vlees immers de drijvende kracht achter elke vorm van milieuschade die de toekomst van verschillende diersoorten bedreigt. Een voorbeeld is dat de huidige manier van veeteelt meer broeikasgassen uitstoot dan de volledige transportsector. Dit zijn de emissies van alle auto's, bussen, schepen en vliegtuigen samen. Het gaat om alle broeikasgassen die zowel direct als indirect veroorzaakt worden door vleesproductie: van het creëren van chemische meststof om het veevoer te kweken tot het wegwerpen van de verpakking door de eindconsument. Je vleesconsumptie stoppen of verminderen heeft het potentieel om niet enkel de uitstoot te verminderen, maar ook de klimaatverandering."

Klik op --> om door te gaan.

Optie 2: Krantenartikel over de imago-impact van vleesconsumptie:

Hieronder vind je een artikel uit Het Nieuwsblad (krant) van 20 oktober 2018 in verband met vleesconsumptie. Lees het artikel aandachtig en klik op --> om door te gaan

"Vleesconsumptie heeft een grotere impact op het persoonlijk imago dan aanvankelijk gedacht. Volgens verschillende wetenschappelijke onderzoekers vertegenwoordigt vlees immers geen statussymbool meer in de huidige industriële samenlevingen. Waar vegetariërs vroeger leden onder een duidelijk negatief imago, lijkt het alsof de rollen vandaag zijn omgedraaid en dat diegene die hun vleesconsumptie niet verminderen worden aanzien als buitenbeentjes. Een voorbeeld is een Tsjechisch onderzoek van Havlicek & Lenochova dat uitwees dat de lichaamsgeur van mannen die 2 weken een vegetarisch dieet hadden gevolgd significant aangenamer werd ervaren dan de lichaamsgeur van mannen die een dieet rijk aan rood vlees hadden gevolgd. De redenen voor deze fenomenen zijn niet volledig duidelijk, maar onderzoek bewijst wel dat een hogere vleesconsumptie bijdraagt aan een negatiever imago. Je vleesconsumptie stoppen of verminderen heeft het potentieel om niet enkel je waargenomen aantrekkelijkheid te verhogen, maar ook je persoonlijk imago."

Klik op --> om door te gaan.

Optie 3: Geen krantenartikel (controleconditie):

Klik nogmaals op --> om door te gaan.

Situatieschets webwinkel:

Stel je nu voor dat je in een online winkel boodschappen doet voor **3 hoofdmaaltijden** die je in de komende 3 dagen zal opeten. Je mag **maximaal 15 EUR** spenderen maar je **hoeft het volledig budget niet op te gebruiken**. Ga ervan uit dat je de boodschappen uit eigen portemonnee betaalt en dat je alles wat je aankoopt ook zal consumeren. **Je hebt de keuze uit vlees-, vis- en veggieproducten, eieren, zetmeelproducten (rijst, aardappelen en pasta) en groenten.**

Hierbij is het belangrijk op te merken dat de overheid heeft beslist om met ingang van 1 januari 2019 een **belasting op vlees** in te voeren. Hiermee wil ze de vleesconsumptie en alle bijhorende negatieve effecten inperken. **De belasting werd toegekend op basis van de uitstoot: hoe groter de uitstoot, hoe groter de belasting. De winkelprijzen van rundvlees, varkensvlees en gevogelte zijn onder de nieuwe maatregel verhoogd.** In de online winkel wordt **de totale prijs weergegeven met tussen haakjes de belasting.**

Klik op --> om door te gaan.

Webwinkel: Gamma rundvlees, varkensvlees en gevogelte:

Hieronder krijg je eerst het **gamma rundvlees, varkensvlees en gevogelte**. Je moet telkens aanduiden hoeveel porties je wenst aan te kopen. Wens je iets niet aan te kopen dan duid je dit ook aan. **Na het doorlopen van dit gamma ga je door naar het gamma van vis, veggie, eieren, zetmeel en groenten**. Tip: doorloop eerst het gamma en beslis welke producten je wil aankopen en hoeveel, bij de andere producten duid je dan gewoon aan dat je geen enkele hoeveelheid wil aankopen. Denk eraan dat je uiteindelijk 3 hoofdmaaltijden moet vormen en dat je de 15 EUR niet mag overschrijden.

Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

RUNDEVLEES: Biefstuk (200g) - **3,59 EUR (incl. 0,90 EUR taks)**

Duid hier aan hoeveel biefstukken je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€3,59)	2 (€7,18)	3 (€10,77)
Aantal biefstukken (1 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

RUNDEVLEES: Rundburgers (250g) – **3,82 EUR (incl. 1,07 EUR taks)**

Duid hier aan hoeveel rundburgers je wil aankopen

	0 (€0,00)	2 (€3,82)	4 (€7,64)	6 (€11,46)
Aantal rundburgers (2 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

VARKENSVLEES: Spiering (400g) – **2,55 EUR (incl. 0,17 EUR taks)**

Duid hier aan hoeveel spieringen je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€2,55)	2 (€5,10)	3 (€7,65)
Aantal spieringen (1 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

VARKENSVLEES: Ardens gebrad (210g) – **2,84 EUR (incl. 0,12 EUR taks)**

Duid hier aan hoeveel porties Ardens gebrad je wil aankopen

	0 (€0,00)	2 (€2,84)	4 (€5,68)	6 (€8,52)
Aantal porties Ardens gebrad (2 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

GEVOGELTE: Kippenborstfilet (200g) – **2,46 EUR (incl. 0,06 EUR taks)**

Duid hier aan hoeveel kippenborstfilets je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€2,46)	2 (€4,92)	3 (€7,38)
Aantal kippenborstfilets (1 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

GEVOGELTE: scharrelkipburgers (250g) – **2,68 EUR (incl. 0,06 EUR taks)**

Duid hier aan hoeveel scharrelkipburgers je wil aankopen

	0 (€0,00)	2 (€2,68)	4 (€5,36)	6 (€8,04)
Aantal scharrelkipburgers (2 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

Klik op --> om door te gaan naar het visgamma. Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

Webwinkel: Visgamma:

Hieronder krijg je **het visgamma**. Je moet telkens aanduiden hoeveel porties je wenst aan te kopen. Wens je iets niet aan te kopen dan duid je dit ook aan. **Na het doorlopen van dit gamma ga je door naar het gamma van veggie, eieren, zetmeel en groenten.**

Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

VIS: Gepaneerde visfilet (170g) – **2,99 EUR (geen belasting)**

Duid hier aan hoeveel gepaneerde visfilets je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€2,99)	2 (€5,98)	3 (€8,97)
Aantal gepaneerde visfilets (1 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

VIS: Gepaneerde kabeljauw (200g) – **2,49 EUR (geen belasting)**

Duid hier aan hoeveel gepaneerde kabeljauwen je wil aankopen

	0 (€0,00)	2 (€2,49)	4 (€4,98)	6 (€7,47)
Aantal gepaneerde kabeljauwen (2 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

Klik op --> om door te gaan naar het veggiegamma. Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

Webwinkel: Veggiegamma:

Hieronder krijg je **het veggiegamma**. Je moet telkens aanduiden hoeveel porties je wenst aan te kopen. Wens je iets niet aan te kopen dan duid je dit ook aan. **Na het doorlopen van dit gamma ga je door naar het gamma van eieren, zetmeel en groenten.**

Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt

VEGGIE: Vegan burger (150g) – **2,69 EUR (geen belasting)**

Duid hier aan hoeveel vegan burgers je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€2,69)	2 (€5,38)	3 (€8,07)
Aantal vegan burgers (1 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

VEGGIE: Groenteburgers (150g) – **2,79 EUR (geen belasting)**

Duid hier aan hoeveel groenteburgers je wil aankopen

	0 (€0,00)	2 (€2,79)	4 (€5,58)	6 (€8,37)
Aantal groenteburgers (2 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

Klik op --> om door te gaan naar het gamma van eieren. Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

Webwinkel: Gamma eieren:

Hieronder krijg je **het gamma eieren**. Je moet telkens aanduiden hoeveel porties je wenst aan te kopen. Wens je iets niet aan te kopen dan duid je dit ook aan. **Na het doorlopen van dit gamma ga je door naar het gamma van zetmeel en groenten.**

Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

Eieren (6 stuks) – **1,95 EUR**

Duid hier aan hoeveel eieren je wil aankopen

	0 (€0,00)	6 (€1,95)	12 (€3,90)	18 (€5,85)
Aantal eieren (6 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

Klik op --> om door te gaan naar het gamma van zetmeel (rijst, aardappelen en pasta). Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

Webwinkel: Gamma zetmeelproducten:

Hieronder krijg je **het gamma zetmeelproducten**. Je moet telkens aanduiden hoeveel porties je wenst aan te kopen. Wens je iets niet aan te kopen dan duid je dit ook aan. **Na het doorlopen van dit gamma ga je door naar het gamma van groenten.**

Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

Voorgekookte rijst (250g) – **1,99 EUR**

Duid hier aan hoeveel porties voorgekookte rijst je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€1,99)	2 (€3,98)	3 (€5,97)
Aantal porties rijst	☐	☐	☐	☐

Krieldappelen (1kg) – **2,75 EUR**

Duid hier aan hoeveel zakken krielaardappelen je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€2,75)	2 (€5,50)	3 (€8,25)
Aantal zakken aardappelen	☐	☐	☐	☐

Pasta Torsades (500g) – 1,65 EUR

Duid hier aan hoeveel porties pasta je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€1,65)	2 (€3,30)	3 (€4,95)
Aantal porties pasta	☐	☐	☐	☐

Klik op --> om door te gaan naar het eerste gamma van groenten. Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

Webwinkel: Eerste gamma groenten:

Hieronder krijg je het eerste gamma groenten . Je moet telkens aanduiden hoeveel porties je wenst aan te kopen. Wens je iets niet aan te kopen dan duid je dit ook aan. **Na het doorlopen van dit gamma ga je door naar het tweede gamma groenten.**

Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

Veldsla (100g) – 1,00 EUR

Duid hier aan hoeveel zakken veldsla je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€1,00)	2 (€2,00)	3 (€3,00)
Aantal zakken veldsla	☐	☐	☐	☐

Broccoli (400g) – 1,45 EUR

Duid hier aan hoeveel porties broccoli je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€1,45)	2 (€2,90)	3 (€4,35)
Aantal porties broccoli	☐	☐	☐	☐

Bloemkool (1 stuk) – 2,15 EUR

Duid hier aan hoeveel porties bloemkool je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€2,15)	2 (€4,30)	3 (€6,45)
Aantal porties bloemkool	☐	☐	☐	☐

Duid hier aan hoeveel porties boontjes je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€2,19)	2 (€4,38)	3 (€6,57)
Aantal porties boontjes	☐	☐	☐	☐

Doperwten (280g) - 1,10 EUR

Duid hier aan hoeveel blikken doperwten je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€1,10)	2 (€2,20)	3 (€3,30)
Aantal blikken doperwten	☐	☐	☐	☐

Tomaten (6 stuks) – 2,49 EUR

Duid hier aan hoeveel tomaten je wil aankopen

	0 (€0,00)	6 (€2,49)	12 (€4,98)	18 (€7,47)
Aantal tomaten (6 per verpakking)	☐	☐	☐	☐

Klik op --> om door te gaan naar het tweede gamma van groenten. Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

Webwinkel: Tweede gamma groenten:

Hieronder krijg je het **tweede gamma groenten**. Je moet telkens aanduiden hoeveel porties je wenst aan te kopen. Wens je iets niet aan te kopen dan duid je dit ook aan. **Na het doorlopen van dit gamma kan je doorgaan naar de afsluitende vragen.**

Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

Witloof (175g) – 2,19 EUR

Duid hier aan hoeveel verpakkingen witloof je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€2,19)	2 (€4,38)	3 (€6,57)
Aantal verpakkingen witloof	☐	☐	☐	☐

Champignons (500g) – 1,49 EUR

Duid hier aan hoeveel doosjes champignons je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€1,49)	2 (€2,98)	3 (€4,47)
Aantal doosjes champignons	☐	☐	☐	☐

Komkommer (1 stuk) – 0,89 EUR

Duid hier aan hoeveel komkommers je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€0,89)	2 (€1,78)	3 (€2,67)
Aantal komkommers	☐	☐	☐	☐

Courgetten (360g) – 0,92 EUR

Duid hier aan hoeveel courgetten je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€0,92)	2 (€1,84)	3 (€2,76)
Aantal courgetten	☐	☐	☐	☐

Aubergines (250g) – 0,75 EUR

Duid hier aan hoeveel aubergines je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€0,75)	2 (€1,50)	3 (€2,25)
Aantal aubergines	☐	☐	☐	☐

Rode paprika (200g) – 0,54 EUR

Duid hier aan hoeveel rode paprika's je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€0,54)	2 (€1,08)	3 (€1,62)
Aantal rode paprika's	☐	☐	☐	☐

Gele paprika (200g) – 0,54 EUR

Duid hier aan hoeveel gele paprika's je wil aankopen

	0 (€0,00)	1 (€0,54)	2 (€1,08)	3 (€1,62)
Aantal gele paprika's	☐	☐	☐	☐

Klik op --> om door te gaan naar de afsluitende vragen. Pas op, eens je op --> hebt geklikt kan je niet meer terugkeren, denk dus goed na als je een keuze maakt.

Afsluitende vragen: Manipulatiecheck:

Hier volgen nog enkele vragen ter afsluiting. Er zijn geen juiste of foute antwoorden. De antwoorden worden bovendien anoniem verwerkt.

Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?

- Het artikel over de impact op het klimaat
- Het artikel over de impact op het persoonlijk imago
- Ik heb geen krantenartikel gelezen

Afsluitende vragen: Vragen artikels:

Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	Helemaal akkoord
Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	☐	☐	☐	☐	☐
Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	☐	☐	☐	☐	☐
Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	☐	☐	☐	☐	☐
Duid hier 'Niet akkoord' aan	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	☐	☐	☐	☐	☐
Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	☐	☐	☐	☐	☐
Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	☐	☐	☐	☐	☐
Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	☐	☐	☐	☐	☐

Klik op --> om door te gaan.

Afsluitende vragen: Algemene vragen:

Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	Helemaal akkoord
Ik sta positief tegenover een belasting op vlees	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou andere keuzes hebben gemaakt mocht er geen belasting op vlees zijn geweest	☐	☐	☐	☐	☐
Duid hier 'Niet akkoord' aan	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben van plan om de meeste dagen van de komende maand (rood) vlees te eten	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben van plan om meer alternatieve eiwitbronnen (bv. bonen, erwten, etc.) te eten in de komende maand	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben van plan om in de komende maand zelden of nooit vlees te eten	☐	☐	☐	☐	☐

Klik op --> om door te gaan.

Afsluitende vragen: Vragen verschillende belastingtarieven:

Duid aan in welke mate je je vleesconsumptie zou verminderen mocht er een belasting worden ingevoerd die ...

	Helemaal niet	Eerder niet	Neutraal	Eerder wel	Helemaal wel
1kg rundsvlees van €13,45 met €1,36 verhoogd	☐	☐	☐	☐	☐
1kg rundsvlees van €13,45 met €2,71 verhoogd	☐	☐	☐	☐	☐
1kg rundsvlees van €13,45 met €4,52 verhoogd	☐	☐	☐	☐	☐

Duid aan in welke mate je je vleesconsumptie zou verminderen mocht er een belasting op vlees worden ingevoerd die ...

	Helemaal niet	Eerder niet	Neutraal	Eerder wel	Helemaal wel
1kg varkensvlees van €10,95 met €0,21 verhoogd	☐	☐	☐	☐	☐
1kg varkensvlees van €10,95 met €0,42 verhoogd	☐	☐	☐	☐	☐
1kg varkensvlees van €10,95 met €0,70 verhoogd	☐	☐	☐	☐	☐

Afsluitende vragen: Sociodemografische variabelen:

Wat is je geslacht?

- Man
- Vrouw

Wat is je netto-inkomen per maand?

- Geen antwoord
- Ik heb geen vast inkomen (bv. student, ...)
- 0-499 EUR
- 500-999 EUR
- 1000-1499 EUR
- 1500-1999 EUR
- 2000-2499 EUR
- 2500-2999 EUR
- Meer dan 3000 EUR

Wat is je beroepsstatuut

- Ik studeer nog
- Ik heb een voltijdse betrekking
- Ik heb een deeltijdse betrekking
- Ik werk momenteel niet (pensioen, werkloos, ...)

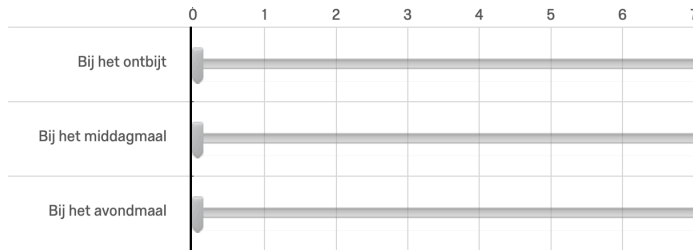
Wat is je hoogst behaalde diploma?

- Geen diploma of lager onderwijs
- Lager secundair onderwijs
- Hoger secundair onderwijs
- Hoger onderwijs buiten de universiteit
- Universitair onderwijs

Klik op --> om door te gaan.

Afsluitende vragen: Vragen huidige vleesconsumptie

Hoeveel dagen per week eet je vlees...

Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stelling

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	Helemaal akkoord
Ik vind het eten van vlees nodig voor het onderhouden van een evenwichtig eetpatroon	☐	☐	☐	☐	☐

Klik op --> om door te gaan.

Einde vragenlijst

Bedankt voor je deelname aan dit onderzoek. Jouw antwoorden werden goed geregistreerd. Klik zeker nog onderaan op --> om de enquête af te sluiten.

Wanneer je in de toekomst nog wenst deel te nemen aan online onderzoek van de vakgroep Marketing van de Universiteit Gent of wilt deelnemen aan studies in het consumentenlab, dan kan je registreren voor het onderzoekspanel. Je zal dan regelmatig uitgenodigd worden om aan onderzoek van de vakgroep Marketing deel te nemen. Deelname aan studies in het consumentenlab levert je 5 tot 8 EUR op. Bij deelname aan online onderzoek maak je kans op leuke prijzen, zoals bons van FNAC, Bol.com & Kinepolis.

Geïnteresseerd? Klik dan op onderstaande link om je te registreren: <http://www.cb.ugent.be/nl/formulier.htm>

Nogmaals hartelijk bedankt voor jouw deelname aan dit onderzoek.

Met vriendelijke groeten, Juno Opsomer
Student master Handelswetenschappen, Universiteit Gent. (juno.opsomer@UGent.be)

Bijlage 2: Resultaten

Bijlage 2.1: Frequentie vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=277)

→ T-Test

Group Statistics					
	Wat is je geslacht?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Hoeveel dagen per week eet je vlees... - Bij het ontbijt	Man	147	1,2789	2,14790	,17716
	Vrouw	130	,8692	1,75821	,15421
Hoeveel dagen per week eet je vlees... - Bij het middagmaal	Man	147	3,7211	2,16061	,17820
	Vrouw	130	2,6615	2,21536	,19430
Hoeveel dagen per week eet je vlees... - Bij het avondmaal	Man	147	4,3673	1,96225	,16184
	Vrouw	130	3,9385	2,09004	,18331

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Hoeveel dagen per week eet je vlees... - Bij het ontbijt	Equal variances assumed	8,818	,003	1,723	275	,086	,40968	,23774	-,05835	,87771
	Equal variances not assumed			1,744	273,413	,082	,40968	,23487	-,05270	,87206
Hoeveel dagen per week eet je vlees... - Bij het middagmaal	Equal variances assumed	,067	,796	4,025	275	,000	1,05955	,26324	,54133	1,57777
	Equal variances not assumed			4,019	269,078	,000	1,05955	,26365	,54048	1,57862
Hoeveel dagen per week eet je vlees... - Bij het avondmaal	Equal variances assumed	,522	,470	1,761	275	,079	,42889	,24358	-,05064	,90841
	Equal variances not assumed			1,754	265,797	,081	,42889	,24453	-,05258	,91035

Bijlage 2.2: Cronbach's Alpha intentie om vleesrijke dagen te beperken in de komende maand (N=277)

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	277	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	277	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,763	3

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - ik ben van plan om meer alternatieve eiwitbronnen (bv. bonen, erwten, etc.) te eten in de komende maand	5,6137	4,651	,526	,756
Komende_maand_rood_vlees_eten_REVERSE	5,0866	3,833	,593	,686
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - ik ben van plan om in de komende maand zelden of nooit vlees te eten	6,3755	3,482	,679	,581

```
COMPUTE Intentie_vleesconsumptie=(Komende_maand_rood_vlees_eten_REVERSE +
  Komende_maand_eiwitbronnen_eten + Komende_maand_zelden_vlees_eten)/3.
EXECUTE.
DESCRIPTIVES VARIABLES=Intentie_vleesconsumptie
  /STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.
```

→ Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Intentie_vleesconsumptie	277	1,00	5,00	2,8460	,94427
Valid N (listwise)	277				

Bijlage 2.3: Intentie om vleesrijke dagen te beperken in de komende maand bij mannen en vrouwen (N=277)

T-Test

Group Statistics					
	Wat is je geslacht?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - ik ben van plan om de meeste dagen van de komende maand (rood) vlees te eten	Man	147	2,82	1,220	,101
	Vrouw	130	2,24	1,084	,095
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - ik ben van plan om meer alternatieve eiwitbronnen (bv. bonen, erwten, etc.) te eten in de komende maand	Man	147	2,86	,993	,082
	Vrouw	130	3,00	1,057	,093
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - ik ben van plan om in de komende maand zelden of nooit vlees te eten	Man	147	1,89	1,086	,090
	Vrouw	130	2,47	1,277	,112

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - ik ben van plan om de meeste dagen van de komende maand (rood) vlees te eten	Equal variances assumed	5,770	,017	4,192	275	,000	,585	,139	,310	,859
	Equal variances not assumed			4,223	274,993	,000	,585	,138	,312	,857
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - ik ben van plan om meer alternatieve eiwitbronnen (bv. bonen, erwten, etc.) te eten in de komende maand	Equal variances assumed	,063	,802	-1,159	275	,247	-,143	,123	-,385	,100
	Equal variances not assumed			-1,155	265,909	,249	-,143	,124	-,386	,101
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - ik ben van plan om in de komende maand zelden of nooit vlees te eten	Equal variances assumed	9,050	,003	-4,071	275	,000	-,578	,142	-,858	-,298
	Equal variances not assumed			-4,030	254,740	,000	-,578	,143	-,861	-,296

Bijlage 2.4: Mening over vlees als noodzakelijk onderdeel van een evenwichtig eetpatroon bij mannen en vrouwen (N=277)

→ T-Test

Group Statistics					
	Wat is je geslacht?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stelling - ik vind het eten van vlees nodig voor het onderhouden van een evenwichtig eetpatroon	Man	147	3,54	1,074	,089
	Vrouw	130	3,24	1,180	,103

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stelling - ik vind het eten van vlees nodig voor het onderhouden van een evenwichtig eetpatroon	Equal variances assumed	3,582	,059	2,257	275	,025	,306	,135	,039	,572
	Equal variances not assumed			2,244	262,701	,026	,306	,136	,038	,574

Bijlage 2.5: Intentie om vleesconsumptie te reduceren volgens drie belastingprijzen bij rundvlees en varkensvlees (N=277)

Bijlage 2.5.1: Intentie om vleesconsumptie te reduceren volgens drie belastingprijzen bij rundvlees

→ General Linear Model

[DataSet1] \\Client\H8\Downloads\THESISDATA_DATACLEANING_ANALYSES.sav

Within-Subjects Factors

Measure: MEASURE_1

BKG_gewogen_belasting	Dependent Variable
1	Belastingtarief1_Rundvlees
2	Belastingtarief2_Rundvlees
3	Belastingtarief3_Rundvlees

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
Duid aan in welke mate je je vleesconsumptie zou verminderen mocht er een belasting worden ingevoerd die ... - 1kg rundsvlees van €13,45 met €1,36 verhoogd	2,31	1,079	277
Duid aan in welke mate je je vleesconsumptie zou verminderen mocht er een belasting worden ingevoerd die ... - 1kg rundsvlees van €13,45 met €2,71 verhoogd	2,79	1,201	277
Duid aan in welke mate je je vleesconsumptie zou verminderen mocht er een belasting worden ingevoerd die ... - 1kg rundsvlees van €13,45 met €4,52 verhoogd	3,53	1,326	277

Multivariate Tests^a

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared
BKG_gewogen_belasting	Pillai's Trace	,458	116,252 ^b	2,000	275,000	,000	,458
	Wilks' Lambda	,542	116,252 ^b	2,000	275,000	,000	,458
	Hotelling's Trace	,845	116,252 ^b	2,000	275,000	,000	,458
	Roy's Largest Root	,845	116,252 ^b	2,000	275,000	,000	,458

- a. Design: Intercept
Within Subjects Design: BKG_gewogen_belasting
- b. Exact statistic

Mauchly's Test of Sphericity^a

Measure: MEASURE_1

Within Subjects Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.	Epsilon ^b		
					Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
BKG_gewogen_belasting	,639	123,151	2	,000	,735	,738	,500

Tests the null hypothesis that the error covariance matrix of the orthonormalized transformed dependent variables is proportional to an identity matrix.

- a. Design: Intercept
Within Subjects Design: BKG_gewogen_belasting
- b. May be used to adjust the degrees of freedom for the averaged tests of significance. Corrected tests are displayed in the Tests of Within-Subjects Effects table.

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: MEASURE_1

Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
BKG_gewogen_belasting	Sphericity Assumed	208,031	2	104,016	185,633	,000	,402
	Greenhouse-Geisser	208,031	1,470	141,563	185,633	,000	,402
	Huynh-Feldt	208,031	1,475	140,994	185,633	,000	,402
	Lower-bound	208,031	1,000	208,031	185,633	,000	,402
Error (BKG_gewogen_belasting)	Sphericity Assumed	309,302	552	,560			
	Greenhouse-Geisser	309,302	405,590	,763			
	Huynh-Feldt	309,302	407,227	,760			
	Lower-bound	309,302	276,000	1,121			

Tests of Within-Subjects Contrasts

Measure: MEASURE_1

Source	BKG_gewogen_belasting	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
BKG_gewogen_belasting	Linear	204,998	1	204,998	229,530	,000	,454
	Quadratic	3,033	1	3,033	13,330	,000	,046
Error (BKG_gewogen_belasting)	Linear	246,502	276	,893			
	Quadratic	62,800	276	,228			

Tests of Between-Subjects Effects

Measure: MEASURE_1

Transformed Variable: Average

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Intercept	6873,767	1	6873,767	2119,968	,000	,885
Error	894,900	276	3,242			

Estimated Marginal Means

BKG_gewogen_belasting

Estimates

Measure: MEASURE_1

BKG_gewogen_belasting	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
1	2,310	,065	2,183	2,438
2	2,791	,072	2,649	2,933
3	3,527	,080	3,370	3,684

Pairwise Comparisons

Measure: MEASURE_1

(I) BKG_gewogen_belasting	(J) BKG_gewogen_belasting	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. ^b	95% Confidence Interval for Difference ^a	
					Lower Bound	Upper Bound
1	2	-.480 [*]	,050	,000	-.601	-.359
	3	-1,217 [*]	,080	,000	-1,410	-1,023
2	1	,480 [*]	,050	,000	,359	,601
	3	-.736 [*]	,056	,000	-.872	-.601
3	1	1,217 [*]	,080	,000	1,023	1,410
	2	,736 [*]	,056	,000	,601	,872

Based on estimated marginal means

^a. The mean difference is significant at the ,05 level.

^b. Adjustment for multiple comparisons: Bonferroni.

Multivariate Tests

	Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared
Pillai's trace	,458	116,252 ^a	2,000	275,000	,000	,458
Wilks' lambda	,542	116,252 ^a	2,000	275,000	,000	,458
Hotelling's trace	,845	116,252 ^a	2,000	275,000	,000	,458
Roy's largest root	,845	116,252 ^a	2,000	275,000	,000	,458

Each F tests the multivariate effect of BKG_gewogen_belasting. These tests are based on the linearly independent pairwise comparisons among the estimated marginal means.

a. Exact statistic

Bijlage 2.5.2: Intentie om vleesconsumptie te reduceren volgens drie belastingprijzen bij varkensvlees

➔ General Linear Model

Within-Subjects Factors

Measure: MEASURE_1

BKG_gewogen_belasting	Dependent Variable
1	Belastingtarief1_Varkensvlees
2	Belastingtarief2_Varkensvlees
3	Belastingtarief3_Varkensvlees

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
Duid aan in welke mate je je vleesconsumptie zou verminderen mocht er een belasting op vlees worden ingevoerd die ... - 1kg varkensvlees van €10,95 met €0,21 verhoogd	1,92	1,051	277
Duid aan in welke mate je je vleesconsumptie zou verminderen mocht er een belasting op vlees worden ingevoerd die ... - 1kg varkensvlees van €10,95 met €0,42 verhoogd	2,01	1,077	277
Duid aan in welke mate je je vleesconsumptie zou verminderen mocht er een belasting op vlees worden ingevoerd die ... - 1kg varkensvlees van €10,95 met €0,70 verhoogd	2,14	1,140	277

Multivariate Tests^a

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared
BKG_gewogen_belasting	Pillai's Trace	,102	15,687 ^b	2,000	275,000	,000	,102
	Wilks' Lambda	,898	15,687 ^b	2,000	275,000	,000	,102
	Hotelling's Trace	,114	15,687 ^b	2,000	275,000	,000	,102
	Roy's Largest Root	,114	15,687 ^b	2,000	275,000	,000	,102

a. Design: Intercept
Within Subjects Design: BKG_gewogen_belasting

b. Exact statistic

Mauchly's Test of Sphericity^a

Measure: MEASURE_1

Within Subjects Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.	Epsilon ^b		
					Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
BKG_gewogen_belasting	,620	131,441	2	,000	,725	,727	,500

Tests the null hypothesis that the error covariance matrix of the orthonormalized transformed dependent variables is proportional to an identity matrix.

a. Design: Intercept
Within Subjects Design: BKG_gewogen_belasting

b. May be used to adjust the degrees of freedom for the averaged tests of significance. Corrected tests are displayed in the Tests of Within-Subjects Effects table.

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: MEASURE_1

Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
BKG_gewogen_belasting	Sphericity Assumed	6,746	2	3,373	24,742	,000	,082
	Greenhouse-Geisser	6,746	1,449	4,655	24,742	,000	,082
	Huynh-Feldt	6,746	1,455	4,637	24,742	,000	,082
	Lower-bound	6,746	1,000	6,746	24,742	,000	,082
Error (BKG_gewogen_belasting)	Sphericity Assumed	75,254	552	,136			
	Greenhouse-Geisser	75,254	400,012	,188			
	Huynh-Feldt	75,254	401,570	,187			
	Lower-bound	75,254	276,000	,273			

Tests of Within-Subjects Contrasts

Measure: MEASURE_1

Source	BKG_gewogen_belasting	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
BKG_gewogen_belasting	Linear	6,717	1	6,717	30,498	,000	,100
	Quadratic	,029	1	,029	,562	,454	,002
Error (BKG_gewogen_belasting)	Linear	60,783	276	,220			
	Quadratic	14,471	276	,052			

Tests of Between-Subjects Effects

Measure: MEASURE_1

Transformed Variable: Average

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Intercept	3400,434	1	3400,434	1032,969	,000	,789
Error	908,566	276	3,292			

Estimated Marginal Means

BKG_gewogen_belasting

Estimates

Measure: MEASURE_1

BKG_gewogen_belasting	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
1	1,917	,063	1,793	2,041
2	2,014	,065	1,887	2,142
3	2,137	,069	2,002	2,272

Pairwise Comparisons

Measure: MEASURE_1

(I) BKG_gewogen_belasting	(J) BKG_gewogen_belasting	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. ^b	95% Confidence Interval for Difference ^b	
					Lower Bound	Upper Bound
1	2	-,097 [*]	,027	,001	-,162	-,033
	3	-,220 [*]	,040	,000	-,316	-,124
2	1	,097 [*]	,027	,001	,033	,162
	3	-,123 [*]	,026	,000	-,184	-,061
3	1	,220 [*]	,040	,000	,124	,316
	2	,123 [*]	,026	,000	,061	,184

Based on estimated marginal means

*. The mean difference is significant at the ,05 level.

b. Adjustment for multiple comparisons: Bonferroni.

Multivariate Tests

	Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared
Pillai's trace	,102	15,687 ^a	2,000	275,000	,000	,102
Wilks' lambda	,898	15,687 ^a	2,000	275,000	,000	,102
Hotelling's trace	,114	15,687 ^a	2,000	275,000	,000	,102
Roy's largest root	,114	15,687 ^a	2,000	275,000	,000	,102

Each F tests the multivariate effect of BKG_gewogen_belasting. These tests are based on the linearly independent pairwise comparisons among the estimated marginal means.

a. Exact statistic

Bijlage 2.6: Cronbach's Alpha houding ten opzichte van een vleesbelasting (N=277)

→ Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	277	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	277	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,013	2

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - ik sta positief tegenover een belasting op vlees	2,09	,911	,006	.
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - ik zou andere keuzes hebben gemaakt mocht er geen belasting op vlees zijn geweest	2,96	1,430	,006	.

Bijlage 2.7: Houding ten opzichte van een vleesbelasting bij mannen en vrouwen (N=277)

→ Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik sta positief tegenover een belasting op vlees	277	1	5	2,96	1,196
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik zou andere keuzes hebben gemaakt mocht er geen belasting op vlees zijn geweest	277	1	5	2,09	,955
Valid N (listwise)	277				

T-Test

[DataSet1] \\Client\H5\Downloads\THESISDATA_DATACLEANING_ANALYSES.sav

Group Statistics

	Wat is je geslacht?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik sta positief tegenover een belasting op vlees	Man	147	2,84	1,239	,102
	Vrouw	130	3,10	1,133	,099
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik zou andere keuzes hebben gemaakt mocht er geen belasting op vlees zijn geweest	Man	147	2,21	1,029	,085
	Vrouw	130	1,96	,848	,074

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik sta positief tegenover een belasting op vlees	Equal variances assumed	4,896	,028	-1,837	275	,067	-,263	,143	-,545	,019
	Equal variances not assumed			-1,847	274,676	,066	-,263	,143	-,544	,017
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik zou andere keuzes hebben gemaakt mocht er geen belasting op vlees zijn geweest	Equal variances assumed	8,475	,004	2,184	275	,030	,249	,114	,025	,474
	Equal variances not assumed			2,210	273,700	,028	,249	,113	,027	,471

Bijlage 2.8: Cronbach's Alpha mening over het krantenartikel (N=165)

→ Reliability

[DataSet1] \\Client\H5\Downloads\THESISDATA_DATACLEANING_ANALYSES.sav

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	165	59,6
	Excluded ^a	112	40,4
	Total	277	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,680	8

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	20,1636	22,650	-,023	,744
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	20,1030	18,081	,578	,605
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	20,6121	18,580	,410	,640
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	20,0788	18,475	,494	,622
Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van een studie REVERSE	20,6485	18,059	,532	,613
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	19,9485	18,581	,331	,662
Ik denk niet dat eetpatroon zal wijzigen REVERSE	20,8545	19,015	,337	,659
Ik vertrouw artikel niet REVERSE	20,0909	19,205	,456	,633

```
COMPUTE Mening_krantenartikels=(Nieuwe_informatie + Waardevolle_informatie +
  Nadenken_eigen_eetpatroon + Resultaten_ernstig +
  Ik_mmaak_mijn_eetpatroon_niet_afhankelijk_van_een_studie_REVERSE +
  Probeer_vleesconsumptie_verminderen + Ik_denk_niet_dat_eetpatroon_zal_wijzigen_REVERSE +
  Ik_vertrouw_artikel_niet_REVERSE)/8.
```

EXECUTE.

```
DESCRIPTIVES VARIABLES=Mening_krantenartikels
  /STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.
```

→ Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Mening_krantenartikels	165	1,13	4,25	2,9000	,61022
Valid N (listwise)	165				

Bijlage 2.9: Mening over het krantenartikel over klimaatimpact van vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=85)

→ Descriptives

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	85	1	5	2,44	1,096
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	85	1	5	3,40	,889
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	85	1	5	2,82	1,082
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	85	1	5	3,60	,928
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	85	1	5	3,41	1,061
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	85	1	5	3,21	1,301
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	85	1	5	3,48	1,130
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	85	1	5	2,76	,984
Valid N (listwise)	85				

→ T-Test

Group Statistics

	Wat is je geslacht?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	Man	48	2,40	1,086	,157
	Vrouw	37	2,49	1,121	,184
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	Man	48	3,40	,869	,125
	Vrouw	37	3,41	,927	,152
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	Man	48	2,79	1,129	,163
	Vrouw	37	2,86	1,032	,170
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	Man	48	3,42	,986	,142
	Vrouw	37	3,84	,800	,131
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	Man	48	3,63	1,024	,148
	Vrouw	37	3,14	1,058	,174
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	Man	48	2,98	1,263	,182
	Vrouw	37	3,51	1,304	,214
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	Man	48	3,75	1,101	,159
	Vrouw	37	3,14	1,084	,178
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	Man	48	2,79	,922	,133
	Vrouw	37	2,73	1,071	,176

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	Equal variances assumed	,372	,544	-,376	83	,708	-,091	,241	-,570	,389
	Equal variances not assumed			-,375	76,346	,709	-,091	,242	-,573	,391
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	Equal variances assumed	,020	,887	-,049	83	,961	-,010	,196	-,399	,380
	Equal variances not assumed			-,049	74,953	,961	-,010	,197	-,403	,384
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	Equal variances assumed	1,051	,308	-,308	83	,759	-,073	,238	-,547	,400
	Equal variances not assumed			-,311	80,559	,756	-,073	,235	-,541	,395
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	Equal variances assumed	5,939	,017	-2,116	83	,037	-,421	,199	-,817	-,025
	Equal variances not assumed			-2,174	82,756	,033	-,421	,194	-,807	-,036
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	Equal variances assumed	,074	,786	2,155	83	,034	,490	,227	,038	,942
	Equal variances not assumed			2,146	76,264	,035	,490	,228	,035	,944
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	Equal variances assumed	,337	,563	-1,907	83	,060	-,534	,280	-1,092	,023
	Equal variances not assumed			-1,899	76,313	,061	-,534	,281	-1,095	,026
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	Equal variances assumed	,011	,916	2,569	83	,012	,615	,239	,139	1,091
	Equal variances not assumed			2,574	78,160	,012	,615	,239	,139	1,090
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	Equal variances assumed	1,792	,184	,286	83	,775	,062	,216	-,368	,492
	Equal variances not assumed			,281	71,082	,780	,062	,221	-,378	,502

Bijlage 2.10: Mening over het krantenartikel over imago-impact van vleesconsumptie bij mannen en vrouwen (N=80)

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	80	1	5	3,68	,965
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	80	1	5	2,78	,968
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	80	1	5	2,34	1,124
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	80	1	4	2,61	,849
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	80	1	5	3,49	1,019
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	80	1	5	3,50	1,232
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	80	1	5	3,84	1,195
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	80	1	5	3,03	,871
Valid N (listwise)	80				

→ T-Test

Group Statistics

	Wat is je geslacht?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	Man	43	3,98	,801	,122
	Vrouw	37	3,32	1,029	,169
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	Man	43	2,77	,996	,152
	Vrouw	37	2,78	,947	,156
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	Man	43	2,37	1,176	,179
	Vrouw	37	2,30	1,077	,177
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	Man	43	2,56	,854	,130
	Vrouw	37	2,68	,852	,140
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een benaalde studie	Man	43	3,28	,959	,146
	Vrouw	37	3,73	1,045	,172
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	Man	43	3,28	1,221	,186
	Vrouw	37	3,76	1,211	,199
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	Man	43	3,67	1,267	,193
	Vrouw	37	4,03	1,093	,180
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	Man	43	2,93	,910	,139
	Vrouw	37	3,14	,822	,135

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-Test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	Equal variances assumed	9,634	,003	3,185	78	,002	,652	,205	,245	1,060
	Equal variances not assumed			3,126	67,608	,003	,652	,209	,236	1,069
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	Equal variances assumed	,270	,605	-,075	78	,941	-,016	,218	-,451	,418
	Equal variances not assumed			-,075	77,204	,940	-,016	,217	-,449	,417
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	Equal variances assumed	,994	,322	,295	78	,769	,075	,254	-,430	,580
	Equal variances not assumed			,297	77,679	,767	,075	,252	-,427	,576
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	Equal variances assumed	,046	,830	-,615	78	,541	-,118	,191	-,498	,263
	Equal variances not assumed			-,615	76,284	,541	-,118	,191	-,498	,263
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	Equal variances assumed	,309	,580	-2,010	78	,048	-,451	,224	-,897	-,004
	Equal variances not assumed			-1,997	73,860	,049	-,451	,226	-,900	-,001
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	Equal variances assumed	,501	,481	-1,751	78	,084	-,478	,273	-1,021	,065
	Equal variances not assumed			-1,752	76,415	,084	-,478	,273	-1,021	,065
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	Equal variances assumed	1,790	,185	-1,322	78	,190	-,353	,267	-,884	,179
	Equal variances not assumed			-1,337	77,999	,185	-,353	,264	-,878	,173
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	Equal variances assumed	,079	,780	-1,050	78	,297	-,205	,195	-,594	,184
	Equal variances not assumed			-1,058	77,803	,293	-,205	,194	-,591	,181

Bijlage 2.11: Mening over de krantenartikels over klimaatimpact en imago-impact bij alle participanten (N=165)

Bijlage 2.11.1: Mening over de krantenartikels over klimaatimpact en imago-impact bij alle participanten (N=165)

→ Descriptives

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	165	1	5	3,04	1,204
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	165	1	5	3,10	,977
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	165	1	5	2,59	1,126
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	165	1	5	3,12	1,017
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	165	1	5	3,45	1,038
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	165	1	5	3,35	1,273
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	165	1	5	3,65	1,172
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar, ik vertrouw de resultaten niet	165	1	5	2,89	,937
Valid N (listwise)	165				

→ T-Test

[DataSet1] \\Client\H5\Downloads\THESISDATA_DATACLEANING_ANALYSES.sav

Group Statistics

	In welke conditie zit je (1, 2 of 3)?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	1	85	2,44	1,096	,119
	2	80	3,68	,965	,108
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	1	85	3,40	,889	,096
	2	80	2,78	,968	,108
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	1	85	2,82	1,082	,117
	2	80	2,34	1,124	,126
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	1	85	3,60	,928	,101
	2	80	2,61	,849	,095
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	1	85	3,41	1,061	,115
	2	80	3,49	1,019	,114
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	1	85	3,21	1,301	,141
	2	80	3,50	1,232	,138
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	1	85	3,48	1,130	,123
	2	80	3,84	1,195	,134
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	1	85	2,76	,984	,107
	2	80	3,03	,871	,097

		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Limerence	
									Lower	Upper
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	Equal variances assumed	4,972	,027	-7,693	163	,000	-1,240	,161	-1,558	-,922
	Equal variances not assumed			-7,723	162,291	,000	-1,240	,161	-1,557	-,923
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	Equal variances assumed	,062	,804	4,324	163	,000	,625	,145	,340	,910
	Equal variances not assumed			4,313	159,640	,000	,625	,145	,339	,911
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	Equal variances assumed	,001	,977	2,829	163	,005	,486	,172	,147	,825
	Equal variances not assumed			2,826	161,407	,005	,486	,172	,146	,826
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	Equal variances assumed	,026	,872	7,115	163	,000	,988	,139	,713	1,262
	Equal variances not assumed			7,135	162,873	,000	,988	,138	,714	1,261
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	Equal variances assumed	,095	,759	-4,67	163	,641	-,076	,162	-,396	,244
	Equal variances not assumed			-4,68	162,934	,641	-,076	,162	-,395	,244
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	Equal variances assumed	,430	,513	-1,459	163	,146	-,288	,198	-,678	,102
	Equal variances not assumed			-1,461	162,992	,146	-,288	,197	-,678	,101
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	Equal variances assumed	,308	,580	-1,962	163	,051	-,355	,181	-,713	,002
	Equal variances not assumed			-1,959	160,790	,052	-,355	,181	-,713	,003
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	Equal variances assumed	3,908	,050	-1,795	163	,074	-,260	,145	-,547	,026
	Equal variances not assumed			-1,802	162,408	,073	-,260	,144	-,546	,025

Bijlage 2.11.2: Mening over de krantanartikels over klimaatimpact en imago-impact bij mannen (N=91)

→ Descriptives

[DataSet1] \\Client\H8\Downloads\THESISDATA_DATACLEANING_ANALYS_Gewichtvlees.sav

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	91	1	5	3,14	1,243
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	91	1	5	3,10	,978
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	91	1	5	2,59	1,164
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	91	1	5	3,01	1,016
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	91	1	5	3,46	1,003
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	91	1	5	3,12	1,246
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	91	1	5	3,71	1,176
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	91	1	5	2,86	,914
Valid N (listwise)	91				

➔ **T-Test**

[DataSet1] \\Client\H5\Downloads\THESISDATA_DATACLEANING_ANALYS_Gewichtvlees.sav

Group Statistics

	Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	1	48	2,40	1,086	,157
	2	43	3,98	,801	,122
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	1	48	3,40	,869	,125
	2	43	2,77	,996	,152
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	1	48	2,79	1,129	,163
	2	43	2,37	1,176	,179
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	1	48	3,42	,986	,142
	2	43	2,56	,854	,130
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	1	48	3,63	1,024	,148
	2	43	3,28	,959	,146
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	1	48	2,98	1,263	,182
	2	43	3,28	1,221	,186
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	1	48	3,75	1,101	,159
	2	43	3,67	1,267	,193
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	1	48	2,79	,922	,133
	2	43	2,93	,910	,139

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	Equal variances assumed	10,625	,002	-7,822	89	,000	-1,581	,202	-1,982	-1,179
	Equal variances not assumed			-7,951	85,951	,000	-1,581	,199	-1,976	-1,186
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	Equal variances assumed	,291	,591	3,214	89	,002	,628	,196	,240	1,017
	Equal variances not assumed			3,190	83,923	,002	,628	,197	,237	1,020
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	Equal variances assumed	,003	,958	1,736	89	,086	,420	,242	-,061	,900
	Equal variances not assumed			1,732	87,003	,087	,420	,242	-,062	,901
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	Equal variances assumed	,817	,368	4,417	89	,000	,859	,194	,472	1,245
	Equal variances not assumed			4,452	88,906	,000	,859	,193	,475	1,242
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	Equal variances assumed	,020	,888	1,658	89	,101	,346	,209	-,069	,761
	Equal variances not assumed			1,664	88,809	,100	,346	,208	-,067	,759
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	Equal variances assumed	,005	,942	-1,149	89	,254	-,300	,261	-,819	,219
	Equal variances not assumed			-1,151	88,466	,253	-,300	,261	-,818	,218
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	Equal variances assumed	,762	,385	,304	89	,762	,076	,248	-,418	,569
	Equal variances not assumed			,302	83,785	,763	,076	,250	-,422	,573
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	Equal variances assumed	,233	,631	-,720	89	,473	-,139	,192	-,521	,244
	Equal variances not assumed			-,721	88,139	,473	-,139	,192	-,521	,243

2.11.3 Mening over de krantanartikels over klimaatimpact en imago-impact bij vrouwen (N=74)

→ Descriptives

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	74	1	5	2,91	1,149
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	74	1	5	3,09	,982
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	74	1	5	2,58	1,085
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	74	1	5	3,26	1,008
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	74	1	5	3,43	1,086
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	74	1	5	3,64	1,256
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	74	1	5	3,58	1,170
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	74	1	5	2,93	,970
Valid N (listwise)	74				

➔ T-Test

Group Statistics

Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	1	37	2,49	1,121	,184
	2	37	3,32	1,029	,169
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	1	37	3,41	,927	,152
	2	37	2,78	,947	,156
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	1	37	2,86	1,032	,170
	2	37	2,30	1,077	,177
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	1	37	3,84	,800	,131
	2	37	2,68	,852	,140
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	1	37	3,14	1,058	,174
	2	37	3,73	1,045	,172
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	1	37	3,51	1,304	,214
	2	37	3,76	1,211	,199
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	1	37	3,14	1,084	,178
	2	37	4,03	1,093	,180
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	1	37	2,73	1,071	,176
	2	37	3,14	,822	,135

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means				95% Confidence Interval of the Difference		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me nieuwe informatie gegeven	Equal variances assumed	,610	,437	-3,349	72	,001	-,838	,250	-1,337	-,339
	Equal variances not assumed			-3,349	71,476	,001	-,838	,250	-1,337	-,339
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me waardevolle informatie gegeven	Equal variances assumed	,038	,846	2,854	72	,006	,622	,218	,187	1,056
	Equal variances not assumed			2,854	71,967	,006	,622	,218	,187	1,056
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Het krantenartikel heeft me doen nadenken over mijn eigen eetpatroon	Equal variances assumed	,009	,925	2,315	72	,023	,568	,245	,079	1,056
	Equal variances not assumed			2,315	71,870	,023	,568	,245	,079	1,056
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik vind de resultaten in het artikel ernstig	Equal variances assumed	2,258	,137	6,051	72	,000	1,162	,192	,779	1,545
	Equal variances not assumed			6,051	71,718	,000	1,162	,192	,779	1,545
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik maak mijn eetpatroon niet afhankelijk van de resultaten van een bepaalde studie	Equal variances assumed	,365	,548	-2,432	72	,018	-,595	,244	-1,082	-,107
	Equal variances not assumed			-2,432	71,988	,018	-,595	,244	-1,082	-,107
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik probeer mijn vleesconsumptie sowieso te verminderen ongeacht wat het artikel zegt	Equal variances assumed	1,273	,263	-,831	72	,409	-,243	,293	-,827	,340
	Equal variances not assumed			-,831	71,609	,409	-,243	,293	-,827	,340
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik denk niet dat mijn eetpatroon echt zal veranderen door het artikel	Equal variances assumed	,261	,611	-3,524	72	,001	-,892	,253	-1,396	-,387
	Equal variances not assumed			-3,524	71,996	,001	-,892	,253	-1,396	-,387
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Mediaberichten zijn vaak onbetrouwbaar. Ik vertrouw de resultaten niet	Equal variances assumed	4,196	,044	-1,826	72	,072	-,405	,222	-,848	,037
	Equal variances not assumed			-1,826	67,485	,072	-,405	,222	-,848	,038

Bijlage 2.12: Aanvaarding vleesbelasting volgens inhoud krantenartikels (N=277)

→ Oneway

[DataSet1] \\Client\H9\Downloads\THESISDATA_DATACLEANING_ANALYSES.sav

Descriptives

Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik sta positief tegenover een belasting op vlees

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1	85	3,12	1,138	,123	2,87	3,36	1	5
2	80	2,95	1,146	,128	2,69	3,21	1	5
3	112	2,85	1,268	,120	2,61	3,09	1	5
Total	277	2,96	1,196	,072	2,82	3,10	1	5

Test of Homogeneity of Variances

	Based on	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik sta positief tegenover een belasting op vlees	Mean	1,386	2	274	,252
	Median	,914	2	274	,402
	Median and with adjusted df	,914	2	269,160	,402
	Trimmed mean	1,444	2	274	,238

ANOVA

Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik sta positief tegenover een belasting op vlees

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	3,520	2	1,760	1,233	,293
Within Groups	391,043	274	1,427		
Total	394,563	276			

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Duid aan in welke mate je akkoord bent met volgende stellingen - Ik sta positief tegenover een belasting op vlees

		(I) Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	(J) Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
							Lower Bound	Upper Bound
Bonferroni	1	2		,168	,186	1,000	-,28	,62
		3		,269	,172	,354	-,14	,68
	2	1		-,168	,186	1,000	-,62	,28
		3		,102	,175	1,000	-,32	,52
	3	1		-,269	,172	,354	-,68	,14
		2		-,102	,175	1,000	-,52	,32
Tamhane	1	2		,168	,178	,722	-,26	,60
		3		,269	,172	,316	-,14	,68
	2	1		-,168	,178	,722	-,60	,26
		3		,102	,175	,916	-,32	,52
	3	1		-,269	,172	,316	-,68	,14
		2		-,102	,175	,916	-,52	,32

Bijlage 2.13: Consumptie rood vlees (g) per conditie (N=277)

Univariate Analysis of Variance

[DataSet1] \\Client\H\\$Downloads\THESISDATA_DATACLEANING_ANALYS_Gewichtvlees.sav

Between-Subjects Factors

	Value Label	N
Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	1	85
	2	80
	3	112
Wat is je geslacht?	1 Man	147
	2 Vrouw	130

Descriptive Statistics

Dependent Variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?		Wat is je geslacht?	Mean	Std. Deviation	N
1	Man		210,4167	225,49198	48
	Vrouw		86,7568	128,84215	37
	Total		156,5882	198,41367	85
2	Man		228,3721	223,79764	43
	Vrouw		158,1081	202,66061	37
	Total		195,8750	215,83921	80
3	Man		248,7500	215,79504	56
	Vrouw		103,9286	145,99724	56
	Total		176,3393	197,29703	112
Total	Man		230,2721	220,41041	147
	Vrouw		114,4615	161,23584	130
	Total		175,9206	202,98221	277

Levene's Test of Equality of Error Variances^{a,b}

		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Consumptie_gewicht_roodvlees	Based on Mean	2,629	5	271	,024
	Based on Median	2,452	5	271	,034
	Based on Median and with adjusted df	2,452	5	247,462	,034
	Based on trimmed mean	2,694	5	271	,021

Tests the null hypothesis that the error variance of the dependent variable is equal across groups.

a. Dependent variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

b. Design: Intercept + Krantenartikel + Geslacht + Krantenartikel * Geslacht

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	1068585,95 ^a	5	213717,189	5,621	,000	,094
Intercept	8023342,168	1	8023342,168	211,036	,000	,438
Krantenartikel	83638,267	2	41819,133	1,100	,334	,008
Geslacht	857243,003	1	857243,003	22,548	,000	,077
Krantenartikel * Geslacht	66037,153	2	33018,576	,868	,421	,006
Error	10303104,31	271	38018,835			
Total	19944300,00	277				
Corrected Total	11371690,25	276				

a. R Squared = ,094 (Adjusted R Squared = ,077)

Estimated Marginal Means

1. Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?

Estimates

Dependent Variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
1	148,587	21,328	106,596	190,577
2	193,240	21,861	150,200	236,280
3	176,339	18,424	140,066	212,612

Pairwise Comparisons

Dependent Variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

(I) Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	(J) Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. ^a	95% Confidence Interval for Difference ^a	
					Lower Bound	Upper Bound
1	2	-44,653	30,542	,435	-118,227	28,921
	3	-27,753	28,184	,977	-95,647	40,141
2	1	44,653	30,542	,435	-28,921	118,227
	3	16,901	28,590	1,000	-51,970	85,772
3	1	27,753	28,184	,977	-40,141	95,647
	2	-16,901	28,590	1,000	-85,772	51,970

Based on estimated marginal means

a. Adjustment for multiple comparisons: Bonferroni.

Univariate Tests

Dependent Variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Contrast	83638,267	2	41819,133	1,100	,334	,008
Error	10303104,31	271	38018,835			

The F tests the effect of Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?. This test is based on the linearly independent pairwise comparisons among the estimated marginal means.

2. Wat is je geslacht?

Estimates

Dependent Variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

Wat is je geslacht?	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
Man	229,180	16,177	197,332	261,027
Vrouw	116,264	17,429	81,951	150,578

Pairwise Comparisons

Dependent Variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

(I) Wat is je geslacht?	(J) Wat is je geslacht?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. ^b	95% Confidence Interval for Difference ^b	
					Lower Bound	Upper Bound
Man	Vrouw	112,915 [*]	23,779	,000	66,099	159,731
Vrouw	Man	-112,915 [*]	23,779	,000	-159,731	-66,099

Based on estimated marginal means

*. The mean difference is significant at the ,05 level.

b. Adjustment for multiple comparisons: Bonferroni.

Univariate Tests

Dependent Variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

Contrast	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Contrast	857243,003	1	857243,003	22,548	,000	,077
Error	10303104,31	271	38018,835			

The F tests the effect of Wat is je geslacht?. This test is based on the linearly independent pairwise comparisons among the estimated marginal means.

3. Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen? * Wat is je geslacht?

Dependent Variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	Wat is je geslacht?	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
1	Man	210,417	28,144	155,009	265,824
	Vrouw	86,757	32,055	23,648	149,866
2	Man	228,372	29,735	169,831	286,913
	Vrouw	158,108	32,055	94,999	221,217
3	Man	248,750	26,056	197,452	300,048
	Vrouw	103,929	26,056	52,631	155,226

Pairwise Comparisons

Dependent Variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	(I) Wat is je geslacht?	(J) Wat is je geslacht?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. ^b	95% Confidence Interval for Difference ^b	
						Lower Bound	Upper Bound
1	Man	Vrouw	123,660 [*]	42,657	,004	39,679	207,641
	Vrouw	Man	-123,660 [*]	42,657	,004	-207,641	-39,679
2	Man	Vrouw	70,264	43,723	,109	-15,816	156,344
	Vrouw	Man	-70,264	43,723	,109	-156,344	15,816
3	Man	Vrouw	144,821 [*]	36,849	,000	72,276	217,367
	Vrouw	Man	-144,821 [*]	36,849	,000	-217,367	-72,276

Based on estimated marginal means

*. The mean difference is significant at the ,05 level.

b. Adjustment for multiple comparisons: Least Significant Difference (equivalent to no adjustments).

Pairwise Comparisons

Dependent Variable: Consumptie_gewicht_roodvlees

Wat is je geslacht?	(I) Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	(J) Welk krantenartikel in verband met vleesconsumptie heb je gelezen?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. ^a	95% Confidence Interval for Difference ^a	
						Lower Bound	Upper Bound
Man	1	2	-17,955	40,942	,661	-98,560	62,649
		3	-38,333	38,353	,318	-113,841	37,175
	2	1	17,955	40,942	,661	-62,649	98,560
		3	-20,378	39,536	,607	-98,214	57,458
	3	1	38,333	38,353	,318	-37,175	113,841
		2	20,378	39,536	,607	-57,458	98,214
Vrouw	1	2	-71,351	45,333	,117	-160,601	17,898
		3	-17,172	41,309	,678	-98,499	64,156
	2	1	71,351	45,333	,117	-17,898	160,601
		3	54,180	41,309	,191	-27,148	135,507
	3	1	17,172	41,309	,678	-64,156	98,499
		2	-54,180	41,309	,191	-135,507	27,148

Based on estimated marginal means

a. Adjustment for multiple comparisons: Least Significant Difference (equivalent to no adjustments).

Profile Plots

